

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
TEISĖS DEPARTAMENTAS**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 28, 43, 44,
128, 185, 186, 188, 218, 280 IR 308 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR KODEKSO PRIEDO
PAPILDYMO ĮSTATYMO PROJEKTO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUSMIŲ VYKDYMO KODEKSO 180 STRAIPSNIO IR
KODEKSO 3 PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS SUĖMIMO VYKDYMO ĮSTATYMO NR. I-1175 48
STRAIPSNIO IR ĮSTATYMO PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(NR. 15-0310-01-I, 15-0311-01-I, 15-0312-01-I) (TAIS NR. 15-932(2))**

2015-07-~~22~~ Nr. NV-~~1372~~
Vilnius

1. Projektų rengėjas – Teisingumo ministerija

2. Projektų tikslas, esmė – įstatymų projektai parengti, siekiant įgyvendinti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2012/29/ES kuria nustatomi būtiniausi aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria keičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR, Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir šalinimo, Valstybės kontrolės atlikto valstybinio audito 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje Nr. VA-P-10-3-21 „Ar efektyviai organizuota vaiko teisių apsauga“ pateiktas rekomendacijas.

Įstatymų projektuose siūloma:

- užtikrinti nukentėjusiojo teisę baudžiamajame procese nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis;
- įtvirtinti nukentėjusiojo teisę gauti informaciją apie baudžiamąjį procesą bei teisę atsisakyti gauti šią informaciją;
- nustatyti nukentėjusiojo teisę gauti informaciją apie įtariamojo (nuteistojo) pabėgimą iš laisvės atėmimo vietos;
- įtvirtinti pareigą išaiškinti nukentėjusiajam įtariamajam pateiktą kaltinimų pobūdį;
- numatyti nukentėjusiojo vertinimo, ar jam dėl baudžiamąjo proceso gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių, tvarką;
- įtvirtinti pareigą nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausos metu daryti vaizdo ir garso įrašą (nuostata įsigaliojusių 2017 m. sausio 1 d.);
- numatyti pareigą nepilnamečius liudytojus ir nukentėjusiuosius apklausti tik vaikų apklausoms pritaikytose patalpose (nuostata įsigaliojusių 2017 m. sausio 1 d.);
- nustatyti, kad apklausiant jaunesnį nei aštuoniolikos metų liudytoją, nukentėjusįjį ar įtariamąjį, apklausoje privalo dalyvauti psichologas (nuostata įsigaliojusių 2017 m. sausio 1 d., iki tol galiojusių nuostata, numatanti, kad į apklausą turi būti kviečiamas valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovas arba psichologas).

Įstatymų projektų įgyvendinimui būtų reikalingos papildomos valstybės biudžeto lėšos: įsteigti 80 psichologų pareigybių policijos įstaigose (per metus apie 1 mln. eurų) ir 12

psichologų pareigybių apylinkių teismuose (per metus apie 173 tūkst. eurų); aprūpinti 16 teismų vaizdo ir garo įranga nepilnamečių apklausoms fiksuoti (apie 140 tūkst. eurų); įrengti 65 vaikų apklausos kambarius policijos įstaigose (apie 481 tūkst. eurų).

3. **Derinimas** – įstatymų projektai derinti su Generaline prokuratūra, Teisėjų taryba, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga, Finansų ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Europos teisės departamentu prie Teisingumo ministerijos, Kalėjų departamentu prie Teisingumo ministerijos, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Generalinės prokuratūros, Teisėjų tarybos ir Vidaus reikalų ministerijos pastabos, į kurias neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies, įvertintos derinimo pažymoje. Finansų ministerija prašė įstatymų projektus derinti, nurodžius informaciją apie lėšų poreikį įstatymų nuostatomis įgyvendinti, bet į šį prašymą nebuvo atsižvelgta.

4. **Dalykinio ir teisinio vertinimo išvada:**

4.1. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad siekiant sklandaus įstatymų, perkeliančių ES teisės aktų nuostatas į nacionalinę teisę, priėmimo, į tokių įstatymų projektus neturėtų būti įtraukiamos nacionalinės iniciatyvos (šis aspektas pažymėtas ir Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento 2014 m. sausio 7 d. pasiūlymų Nr. NV-54 „Dėl Vyriausybės teisėkūros tobulinimo“ 4 punkte). Remiantis išdėstytu, siūlytina patikslinti įstatymų projektus ir atskirti nacionalines iniciatyvas nuo nuostatų, perkeliančių Direktyvą 2012/29/ES.

4.2. Abejotina, ar BPK pakeitimo įstatymo projekte siūlomas teisinis reguliavimas yra pakankamai nuoseklus ir aiškus. Pirmiausia, BPK 28 straipsnyje siūloma nustatyti naują sąvoką – nukentėjusysis, kuriam *dėl baudžiamojo proceso* gali būti psichinė trauma ar kitų sunkių pasekmių. Kitose BPK nuostatose ši sąvoka nėra vartojama. BPK yra minimi tik nukentėjusieji, kuriems *dėl apklausos* gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių. BPK vartojant skirtingas sąvokas, minėtos dvi nukentėjusiųjų kategorijos laikytinos netapačiomis savo turiniu, todėl nėra aiškus tikslas, dėl kurio BPK įvedama nukentėjusiojo, kuriam dėl baudžiamojo proceso gali būti psichinė trauma ar kitų sunkių pasekmių, kategorija, o taip pat nėra aišku, kokios papildomos garantijos, minimos BPK 28 straipsnio 4 dalyje, būtų taikomos šių nukentėjusiųjų atžvilgiu.

Antra, BPK 28 straipsnio 4 dalyje minint specialisto atliekamą vertinimą, ar nukentėjusiajam dėl baudžiamojo proceso gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių, nėra nurodoma specialisto pareiga vadovautis Generalinės prokuratūros ir Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintu tvarkos aprašu, minimu BPK pakeitimo įstatymo projekto 12 straipsnio 3 dalyje, todėl lieka neatskleistas santykis tarp specialisto atliekamo vertinimo ir asmeninio nukentėjusiųjų vertinimo, nurodomo Direktyvoje 2012/29/ES. Pažymėtina, kad asmeninis nukentėjusiojo vertinimas, kaip numatyta Direktyvos 2012/29/ES 22, 23 straipsniuose, suponuoja papildomų garantijų nukentėjusiajam taikymą, tačiau pagal galiojančias BPK 185 straipsnio nuostatas šios papildomos garantijos būtų taikomos nukentėjusiajam, kuriam dėl apklausos gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių (tai leidžia netiesiogiai daryti išvadą, kad Direktyvoje 2012/29/ES minimą aukų, turinčių specialiųjų apsaugos poreikių, kategoriją BPK kontekste atitinka nukentėjusieji, kuriems dėl apklausos gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių, todėl kyla dar didesnių abejonių dėl tikslingumo BPK įtvirtinti nukentėjusiųjų, kuriems dėl baudžiamojo proceso gali būti psichinė trauma ar kitų sunkių pasekmių, kategoriją).

Remiantis išdėstytu, BPK pakeitimo įstatymo projektas turėtų būti tikslinamas, užtikrinant Kodekse vartojamų sąvokų nuoseklumą, taip pat nustatant aiškias projekto 12 straipsnio 3 dalyje minimo teisės akto sąsajas su konkrečiomis BPK nuostatomis.

4.3. Įvertinus tai, kad pagal BPK 43 straipsnio nuostatas vertėju laikomas ir asmuo, suprantantis nebylio ar kurčiojo ženklus, svarstyti, ar BPK 44 straipsnio 12 dalyje neturėtų būti numatyta, kad nukentėjusysis turi teisę naudotis vertėjo paslaugomis ir tuo atveju, kai jis yra kurčias ar nebylys.

4.4. Manytina, kad prokuroras apie įtariamojo suėmimą galėtų pranešti kitam *suimtojo nurodytam* asmeniui. Siūlytina atitinkamai pakoreguoti BPK 128 straipsnio 1 dalį.

4.5. Atsižvelgiant į tai, kad BPK nėra minimos nukentėjusiojo apsaugos priemonės, taikomos įtariamąjį (nuteistąjį) paleidus į laisvę ar įtariamajam (nuteistajam) pabėgus iš laisvės atėmimo vietos, BPK 128 straipsnio 4 dalyje, 308 straipsnio 5 dalyje turėtų būti aiškiau apibrėžta, kokios nukentėjusiojo apsaugos priemonės yra minimos. Kartu manytina, kad nuostata dėl nukentėjusiojo informavimo apie galimą apsaugos priemonių taikymą turėtų būti papildyta ir Bausmių vykdymo kodekso 180 straipsnio 8 dalis, Suėmimo vykdymo įstatymo 48 straipsnio 7 dalis.

4.6. BPK 185 straipsnyje numačius, kad nukentėjusiųjų, kuriems dėl apklausos gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių, atžvilgiu taikomos visos BPK 186 straipsnio nuostatos, siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, siūlytina koreguoti BPK 186 straipsnį (įskaitant pavadinimą), kad šio straipsnio nuostatos apimtų ne tik nepilnamečius liudytojus ir nukentėjusiuosius, bet ir kitus nukentėjusiuosius. Be tokių patikslinimų, nėra aišku, ar nukentėjusieji, kuriems dėl apklausos gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių, turėtų būti apklausiami *vaikų* apklausoms pritaikytose patalpose, ar tokie nukentėjusieji, nepriklausomai nuo jų amžiaus, galėtų prašyti, kad apklausoje dalyvaujantis psichologas būtų tos pačios lyties kaip jis (pažymėtina, kad tokią teisę kai kurioms specialiųjų apsaugos poreikių turinčioms aukoms garantuoja Direktyvos 2012/29/ES 23 straipsnio 2 dalies d punktas). Kartu BPK 185 straipsnyje turėtų būti išbraukti skaičiai ir žodžiai „1, 2, 3, 4 ir 5 dalių“.

4.7. Atsižvelgiant į Direktyvos 2012/29/ES 23 straipsnio 2 dalį, BPK 186 straipsnio 2, 5 dalių nuostatos, numatančios, kad nepilnamečiai liudytojai ir nukentėjusieji turi būti apklausiami vaikų apklausoms pritaikytose patalpose, kad jie turi teisę prašyti, kad apklausoje dalyvaujantis psichologas būtų tos pačios lyties kaip ir nukentėjusysis, turėtų būti taikomos nuo 2015 m. lapkričio 17 d., turėtų būti atitinkamai koreguojamas BPK pakeitimo įstatymo projektas.

4.8. BPK 186 straipsnio 2 dalyje numačius, kad nepilnamečių liudytojų ir nukentėjusiųjų apklausos metu visais atvejais turi būti daromas vaizdo ir garso įrašas, turėtų būti tikslinama BPK 186 straipsnio 4 dalis, nustatanti atskirą apklausos vaizdo ir garso įrašo darymo atvejį.

4.9. Atsižvelgiant į BPK 186 straipsnio 5 dalyje, 280 straipsnio 1 dalyje dėstomus pakeitimus, siūlytina BPK 186 straipsnio 4 dalyje, 280 straipsnio 3 dalyje išbraukti žodžius „valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovą arba“.

4.10. Svarstyti, ar BPK 218 straipsnio 1 dalyje neturėtų būti numatyta, kad procese esant daug nukentėjusiųjų, jiems kaltinimų įtariamajam pobūdis gali būti išaiškinamas specialiaame interneto tinklalapyje ir nukentėjusiųjų nurodytais elektroninio pašto adresais.

4.11. Įvertinus siūlomus BPK 188 straipsnio 5 dalies pakeitimus, siūlytina atitinkamai koreguoti ir BPK 272 straipsnio 4 dalį.

4.12. Siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo, siūlytina BPK 280 straipsnio 1 dalies trečiojo sakinio nuostatas suderinti su pirmojo sakinio nuostatomis (išbraukti žodžius „valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovas arba“).

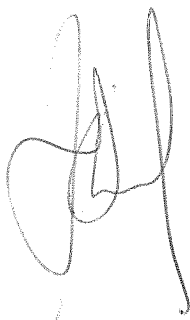
4.13. Siūlytina BPK pakeitimo įstatymo projekto pavadinime ir šio projekto 11 straipsnio pavadinime minėti ne BPK priedo papildymą, bet pakeitimą.

4.14. BPK pakeitimo įstatymo projekto 11, 12 straipsniuose nurodant direktyvos pavadinimą, jame neturėtų būti trumpinio „Nr.“, o direktyvos oficialaus paskelbimo šaltinis turėtų būti nurodytas tokiu būdu: „OL 2012 L 315, p. 57“. Analogiškai direktyvos pavadinimas ir nuoroda į oficialaus paskelbimo šaltinį turėtų būti tikslinami Bausmių vykdymo kodekso pakeitimo įstatymo projekte bei Suėmimo vykdymo įstatymo pakeitimo įstatymo projekte.

4.14. BPK pakeitimo įstatymo projekto 12 straipsnio 2, 3 dalyse galėtų būti pavedama atitinkamoms institucijoms priimti tam tikrus teisės aktus tik tuo atveju, jeigu jų priėmimo būtinumas sektų iš kitų BPK pakeitimo įstatymo projekto nuostatų, bet ne iš pareigos į nacionalinę teisę perkelti Direktyvos 2012/29/ES nuostatas. Siūlytina BPK pakeitimo įstatymo projektą papildyti nuostatomis, įpareigojančiomis atitinkamus asmenis vadovautis projekto 12 straipsnio 2, 3 dalyse nurodytais teisės aktais, arba koreguoti projekto 12 straipsnį.

4.15. Patikslinus BPK pakeitimo įstatymo projektą ir numčius tam tikrų institucijų pareigą priimti projekto nuostatas įgyvendinančius poįstatyminius teisės aktus, atitinkamų projekto nuostatų įsigaliojimas turėtų būti atidėtas. Be to, atsižvelgus į Direktyvos 2012/29/ES 27 straipsnio 1 dalį, BPK pakeitimo įstatymo projekto 12 straipsnio 2, 3 dalyse vietoj datos „2016 m. lapkričio 16 d.“, turėtų būti nurodyta data „2015 m. lapkričio 16 d.“. Taip pat siekiant, kad įstatymų projektų nuostatos įsigaliotų ir įgyvendinamieji teisės aktai būtų priimti iki 2015 m. lapkričio 16 d., Vyriausybės nutarimo projekte turėtų būti pateiktas motyvuotas prašymas Seimui dėl įstatymų projektų svarstymo skubos tvarka.

Teisės departamento direktoriaus pavaduotojas

Aleksandr Radchenko

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2015-10-23
į 2015-

Nr. (1.5.) 2T-14/15
Nr.

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ PATEIKIMO

Teikiame po 2015 m. rugpjūčio 4 d. ministerijų atstovų pasitarimo patikslintus Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 9, 28, 43, 44, 128, 185, 186, 188, 214, 239, 272, 275, 276, 280, 283, 308 straipsnių, Kodekso priedo pakeitimo ir papildymo bei Kodekso papildymo 27¹, 36², 184¹ straipsniais įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 180 straipsnio ir Kodekso 3 priedo pakeitimo įstatymo projektą ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 48 straipsnio ir įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projektą (toliau – įstatymų projektai).

Įstatymų projektais siekiama įgyvendinti 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR. Taip pat jais siekiama įgyvendinti Valstybės kontrolės atlikto Valstybinio audito 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje Nr. VA-P-10-3-21 „Ar efektyviai organizuota vaiko teisių apsauga“ Teisingumo ministerijai pateiktas rekomendacijas.

Vadovaujantis Numatomos teisinio reguliavimo poveikio metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. spalio 16 d. nutarimo Nr. 1276 redakcija), 3 punktu, kuriame reglamentuojama, kad turi būti atliekamas prioritetinių teisėkūros iniciatyvų, įstatymų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektų, teikiamų svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, kai numatoma reglamentuoti iki tol nereglementuotus santykius, taip pat kai iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas, įstatymų projektų poveikio vertinimas nėra atliekamas.

Įstatymų projektai atitinka Šešioliiktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XII-51.

Įstatymų projektai nėra notifikuotini Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Įstatymų projektus apsvarsčius 2015 m. rugpjūčio 4 d. ministerijų atstovų pasitarime, jie buvo patikslinti pagal Finansų ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento pateiktas pastabas. Tobulinant įstatymų projektus įvertinti ir Žmogaus teisių stebėjimo instituto siūlymai, kurie buvo persiųsti Vyriausybės kanclerio 2015 m. rugpjūčio 7 d. raštu Nr. 12-2761.

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamentas (direktorė Simona Mesonienė, tel. 8 5 266 2873, el. p. simona.mesoniene@tm.lt, patarėjas Darius Mickevičius, tel. 8 5 266 2966, el. p. darius.mickevicius@tm.lt).

PRIDEDAMA. 124 lapai.

Teisingumo ministras

Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 9, 28, 43, 44, 128, 185, 186, 188, 214, 239, 272, 275, 276, 280, 283, 308 STRAIPSNIŲ, KODEKSO PRIEDO PAKEITIMO IR PAPILDYMO BEI KODEKSO PAPILDYMO 27¹, 36², 184¹ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUSMIŲ VYKDYMO KODEKSO 180 STRAIPSNIO IR KODEKSO 3 PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SUĖMIMO VYKDYMO ĮSTATYMO NR. I-1175 48 STRAIPSNIO IR ĮSTATYMO PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO PATEIKIMO
LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a :

1. Pritarti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 9, 28, 43, 44, 128, 185, 186, 188, 214, 239, 272, 275, 276, 280, 283, 308 straipsnių, Kodekso priedo pakeitimo ir papildymo bei Kodekso papildymo 27¹, 36², 184¹ straipsniais įstatymo projektui, Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 180 straipsnio ir Kodekso 3 priedo pakeitimo įstatymo projektui ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 48 straipsnio ir įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projektui ir pateikti juos Lietuvos Respublikos Seimui.

2. Įgalinti teisingumo ministrą Juožą Bernatonių, o jam negalint dalyvauti – teisingumo viceministrą Giedrių Mozūraitį atstovauti Lietuvos Respublikos Vyriausybei svarstant nurodytus įstatymų projektus Lietuvos Respublikos Seime.

Ministras Pirmininkas

Teisingumo ministras

Teisingumo ministerijos
Administracinės ir baudžiamosios
justicijos departamento direktorė

Simona Mesonienė

2015-10-22

Teisingumo ministras

Juozas Bernatonių

**LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 9, 28, 43, 44, 128, 185,
186, 188, 214, 239, 272, 275, 276, 280, 283, 308 STRAIPSNIŲ, KODEKSO PRIEDO
PAKEITIMO IR PAPILDYMO BEI KODEKSO PAPILDYMO 27¹, 36², 184¹ STRAIPSNIAIS
ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUSMIŲ VYKDYMO KODEKSO
180 STRAIPSNIO IR KODEKSO 3 PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS SUĖMIMO VYKDYMO ĮSTATYMO NR. I-1175 48
STRAIPSNIO IR ĮSTATYMO PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 9, 28, 43, 44, 128, 185, 186, 188, 214, 239, 272, 275, 276, 280, 283, 308 straipsnių, Kodekso priedo pakeitimo ir papildymo bei Kodekso papildymo 27¹, 36², 184¹ straipsniais įstatymo projektas (toliau – BPK projektas), Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 180 straipsnio ir Kodekso 3 priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – BVK projektas) ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 48 straipsnio ir įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – SVĮ projektas) (kartu – įstatymų projektai) parengti, siekiant įgyvendinti 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR (toliau – Direktyva). Kartu įstatymų projektai parengti, siekiant įgyvendinti Valstybės kontrolės atlikto Valstybinio audito 2012 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje Nr. VA-P-10-3-21 „Ar efektyviai organizuota vaiko teisių apsauga“ Teisingumo ministerijai pateiktas rekomendacijas (toliau – Valstybės kontrolės rekomendacijos).

Įstatymų projektų tikslas ir uždaviniai – pakeisti tam tikras BPK ir kitų teisės aktų nuostatas, kuriomis Lietuvoje galiojantis teisinis reguliavimas būtų suderintas su Direktyva, taip pat atsižvelgti į Valstybės kontrolės rekomendacijas.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamentas (direktorė Simona Mesonienė, tel. 8 5 266 2873, el. p. simona.mesoniene@tm.lt, patarėjas Darius Mickevičius, tel. 8 5 266 2966, el. p. darius.mickevicius@tm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

1. BPK 8 straipsnyje įtvirtinta proceso dalyvių teisė naudotis vertėjo žodžiu ir raštu paslaugomis teisė. Šio straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad bylos dokumentai, kurie BPK nustatytais atvejais įteikiami įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, taip pat kitiems proceso dalyviams, turi būti išversti į jų gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jie moka. BPK numato šaukimų, sprendimų sustabdyti ikiteisminį tyrimą ir teismo nuosprendžių nuorašų įteikimą nukentėjusiesiems, tačiau sprendimai nutraukti ikiteisminį tyrimą nukentėjusiesiems nėra įteikiami, todėl, vadovaujantis BPK 8 straipsnio 3 dalimi, nėra pareigos visais atvejais juos išversti raštu.

2. BPK 9 straipsnyje aptarti atvejai, kada ir kas gali dalyvauti neviešame teismo posėdyje. Šis teisinis reguliavimas neapima atvejų, kuomet nukentėjusysis (ar liudytojas) procese pageidauja dalyvauti su jį lydinčiu ir jam emocinę paramą teikiančiu asmeniu, kuris neturi proceso dalyvio statuso, pvz., šeimos nariu ar artimu giminiu, nevyriausybinės organizacijos atstovu. Tokių asmenų dalyvavimas paprastai nekenkia baudžiamojo proceso eigai, nepažeidžia kaltinamojo teisės į gynybą, o atvirkščiai – gali padėti nukentėjusiajam drąsiai duoti teisingus parodymus, ginti savo teisėtus interesus.

3. BPK nepakankamai nuosekliai vartojama nepilnamečio arba jaunesnio negu aštuoniolika metų asmens sąvoka. Išskyrus BPK 127 straipsnį, nėra aiškiai sureguliuoti atvejai, kaip turėtų būti elgiamasi, kai nepilnametis sulaukia pilnametystės baudžiamojo proceso metu. Taip pat nėra aptartas klausimas, kaip turėtų būti elgiamasi, kai nėra žinomas tikslus asmens amžius. BPK taikančią asmenį gali klaidinti ir Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse vartojama nepilnamečio sąvoka, kuri siejama su žmogaus amžiumi nusikalstamos veikos padarymo metu.

4. BPK 28 straipsnyje apibrėžtas baudžiamojo proceso dalyvis – nukentėjusysis. Nukentėjusiuoju gali būti pripažįstamas tik fizinis asmuo, kuris nukentėjusiojo statusą įgyja, kai ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras priima nutarimą arba teismas nutartį dėl pripažinimo nukentėjusiuoju. Toks nutarimas ar nutartis gali būti priimama tik esant pagrindui manyti, kad nusikalstama veika asmeniui padaryta fizinės, turtinės ar neturtinės žalos. Žalos padarymas fiziniam asmeniui yra faktinis pagrindas, kuriuo remiantis asmuo pripažįstamas nukentėjusiuoju, o ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro nutarimas yra teisinis pagrindas asmenį laikyti nukentėjusiuoju baudžiamajame procese. Tam tikrais atvejais toks reguliavimas gali riboti nuo nusikalstamų veikų nukentėjusių asmenų teises, nes jų procesinis statusas ir jo suteikimo laikas priklauso nuo ikiteisminio pareigūno ar prokuroro diskrecijos. Nors BPK 28 straipsnis to nenustato, teismų praktikoje dažniausiai, bet ne visuomet nukentėjusiais taip pat pripažįstami dėl nusikalstamos veikos mirusio fizinio asmens šeimos nariai ir artimieji giminaičiai. BPK 28 straipsnyje be nukentėjusiojo apibrėžimo taip pat išvardytos jo teisės ir pareigos. BPK 28 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad nukentėjusysis ir jo atstovas turi teisę: teikti įrodymus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; ikiteisminio tyrimo metu ir teisme susipažinti su byla; dalyvauti byla nagrinėjant teisme; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus, taip pat apskusti teismo nuosprendį ar nutartį; pasakyti baigiamąją kalbą. Be visų, šiame straipsnyje vardijamų teisių, nukentėjusysis turi ir kitų BPK nustatytų garantijų, pavyzdžiui, BPK 8 straipsnis, BPK 44 straipsnio 10 dalis.

5. BPK vartojama nukentėjusiojo, kuriam dėl apklausos teisme gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių padarinių, sąvoka, tačiau ji yra pernelyg siaura, neapimanti visų specialių apsaugos poreikių turinčių nukentėjusiųjų (pvz., kuriems papildoma apsauga reikalinga dėl nusikalstamo poveikio, bauginimo ar keršto). Taip pat nėra nustatyta procedūra, kuria vadovaujantis turi būti atliekamas asmenų apsaugos poreikių įvertinimas.

6. Specifinė nukentėjusiųjų grupė yra vaikai. Vaikams, dalyvaujantiems baudžiamajame procese, skiriamas ypatingas dėmesys ir apsauga, taip pat daugiau garantijų (pavyzdžiui, kitokia apklausų tvarka), tačiau dabar egzistuojančios garantijos nėra pakankamos, siekiant užtikrinti tinkamą vaiko interesų apsaugą baudžiamajame procese. Dėl vaikų interesų apsaugos yra pateiktos Valstybės kontrolės rekomendacijos. Vadovaujantis jų 7 punktu, Teisingumo ministerijai yra pateiktos šios rekomendacijos: „siekiant mažinti neigiamą baudžiamojo proceso poveikį vaikui ir geriau užtikrinti vaiko teises jo metu, tikslinga inicijuoti teisės aktų pakeitimus, kuriais būtų: 1) aiškiai apibrėžta vaiko teisių apsaugos specialistų procesinė padėtis baudžiamajame procese; 2) nustatytas privalomas vaiko teisių apsaugos specialisto, o nukentėjusio vaiko ar liudytojo apklausoje – ir psichologo dalyvavimas vaiko apklausoje, privaloma vaiko apklausos vieta.“

7. BPK 186 straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad nepilnametis liudytojas ir nukentėjusysis į teismą įvedami tik išimtiniais atvejais. Tačiau ši nuostata nėra nuosekliai suderinta su BPK 276, 280 ir 283 straipsnių nuostatomis, kurios nustato, kad nepilnametis liudytojas ar nukentėjusysis į teismo posėdį nėra šaukiami tik tais atvejais, kai dėl apklausos teisme jiems gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių.

8. BPK 128 straipsnio 4 dalyje ir BPK 308 straipsnio 5 dalyje įtvirtintos nuostatos, kuriomis vadovaujantis nukentėjusiajam privalomai išaiškinama apie jo teisę būti informuotam apie suimtojo ar nuteistojo paleidimą iš jų laikymo vietos. Detalesnė tokio informavimo tvarka reglamentuota BVK 180 straipsnio 8 dalyje, taip pat Suėmimo vykdymo įstatymo 48 straipsnio 7 dalyje. Tačiau pastebėtina, kad nėra reglamentuota informavimo tvarka suimtajam ar nuteistajam pabėgus iš jo laikymo vietos. Taip pat nukentėjusysis negauna informacijos, kokiais apsaugos priemonėmis jam gali pasiūlyti valstybė.

9. BPK 183 straipsnio 4 dalyje ir 279 straipsnio 6 dalyje įtvirtinta nuostata, kad liudytojas, kuriam įstatymų nustatyta tvarka taikomos apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės, taip pat liudytojas, kuris dėl kitų priežasčių negali atvykti į apklausą (teismą įvedami), gali būti apklausiamas garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis. Tokia pati apklausos tvarka tiek ikiteisminio tyrimo metu, tiek bylos nagrinėjimo teisme metu taikoma ir nukentėjusiajam (BPK 185 straipsnis ir 283 straipsnio 2 dalis), o bylos nagrinėjimo teisme metu ir specialistui (BPK 284 straipsnio 4 dalis). BPK 188 straipsnio 7 dalyje ir 189 straipsnio 6 dalyje įtvirtinta, kad įtariamasis, kuris negali atvykti į apklausą arba yra laikomas areštineje, kardomojo kalinimo ar pataisos įstaigoje, gali būti apklausiamas garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis. BPK 246 straipsnio 1 dalyje *inter alia* nustatyta, kad kaltinamojo, kuris negali atvykti į teismą, kuriame nagrinėjama byla, arba kuris yra laikomas

areštinėje, kardomojo kalinimo ar pataisos įstaigoje, dalyvavimas teismo posėdyje gali būti užtikrinamas garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis. BPK 285 straipsnyje taip pat nustatyta, kad kai nėra galimybių ekspertą apklausti teismo posėdyje, jis gali būti apklausiamas garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis. Taip pat ekspertas ekspertizės aktą gali perskaityti ir į nagrinėjimo teisme dalyvių klausimus atsakyti garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis (BPK 286 straipsnio 5 dalis). Tačiau naudojantis vertėjo žodžiu paslaugomis, garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonių naudojimas BPK nėra reglamentuotas.

10. BPK 128 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad paskiriant suėmimą dalyvavęs prokuroras privalo apie įtariamojo suėmimą pranešti vienam iš suimtojo nurodytų šeimos narių ar artimųjų giminaičių. Jeigu suimtasis jokio asmens nenurodo, prokuroras savo nuožiūra turi pranešti vienam iš įtariamojo šeimos narių ar artimųjų giminaičių, jei šį pavyksta nustatyti. Prokuroras gali atsisakyti pranešti, jei suimtasis motyvuotai paaiškina, kad toks pranešimas gali pakenkti jo šeimos narių ar artimųjų giminaičių saugumui. Be to, įtariamajam turi būti sudaryta galimybė pačiam pranešti šeimos nariams ar artimiesiems giminaičiams apie suėmimo paskyrimą.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

BPK projektu siūloma BPK papildyti šiomis nuostatomis:

1. Atsižvelgiant į Direktyvos 3 straipsnio tikslus, siūloma nustatyti, kad neviešame teismo posėdyje būtų leidžiama dalyvauti liudytoją ar nukentėjusįjį lydintiems asmenims, kurie privalėtų laikytis teismo posėdžio tvarkos. Teismas nutartimi galėtų pašalinti lydinčią asmenį iš viso teismo posėdžio ar iš atskirų jo dalių, jeigu toks dalyvavimas prieštarautų liudytojo ar nukentėjusiojo interesams arba trukdytų tirti ar nagrinėti bylą.

2. Atsižvelgiant į Direktyvos 2 ir 24 straipsnių nuostatas, BPK siūloma įtvirtinti nepilnamečio apibrėžimą, kartu nustatant nepilnamečio prezumpciją, kai nėra tiksliai žinomas jo amžius, bei numatant, kad nepilnamečiui baudžiamojo proceso metu sulaukus pilnametystės jo atžvilgiu prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi galėtų būti toliau taikomos viena ar daugiau garantijų. Siekiant suderinti vartojamas sąvokas, atitinkamose BPK nuostatose vietoj žodžių „jaunesnis kaip aštuoniolika metų“ siūloma įrašyti „nepilnametis“.

3. Atsižvelgiant į Direktyvos 2 straipsnio nuostatas ir praktikoje retai, bet pasitaikančias problemas, siūloma patikslinti nukentėjusiojo apibrėžimą BPK 28 straipsnyje, mažiau akcentuojant pripažinimo nukentėjusiuoju formalųjį elementą ir įtraukiant į jį dėl nusikalstamos veikos mirusio asmens šeimos narius ir artimuosius giminaičius. Atsižvelgiant į Direktyvos 4 straipsnio nuostatas, BPK 28 straipsnyje taip pat siūloma nukentėjusiojo teisių katalogą papildyti teise gauti informaciją apie su juo susijusio baudžiamojo proceso eigą, kuri detalčiau realizuojama BPK nuostatomis dėl teisės susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga, teise gauti svarbiausius baudžiamojo proceso dokumentus ir pan. Atsižvelgiant į tai, kad BPK numato aktyvų nukentėjusiojo vaidmenį, jo pareigą dalyvauti procese ir duoti parodymus, šios teisės atsisakymas ne visuomet būtų privalomas ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ar teismui, t. y. jis negalėtų atsisakyti gauti šaukimus į apklausą, gauti informaciją apie ikiteisminio tyrimo pabaigą ir pan.

4. Atsižvelgiant į Direktyvos 7 straipsnio nuostatas, siūloma BPK įtvirtinti pareigą įteikti arba išsiųsti nukentėjusiesiems sprendimo apie ikiteisminio tyrimo nutraukimą ar ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimą nepatvirtinti prokuroro nutarimo dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo nuorašus, kurie, vadovaujantis BPK 8 straipsnio 3 dalies nuostata, būtų visais atvejais išversti į kalbą, kurią nukentėjusysis supranta.

5. Atsižvelgiant į Direktyvos 22 ir 23 straipsnių nuostatas, siūloma nustatyti pareigą ne vėliau kaip prieš pirmąją nukentėjusiojo apklausą įvertinti, ar jis neturi specialių apsaugos poreikių. Šį vertinimą paprastai atliktų ikiteisminį tyrimą atliekantis asmuo, užpildydamas specialų klausimyną. Nukentėjusysis turėtų teisę, bet ne pareigą dalyvauti tokia vertinime. Prireikus, atliekant specialių apsaugos poreikių vertinimą galėtų būti pasitelkiamas psichologas ar kiti specialistai. Prireikus, vėliau galėtų būti atliekamas ir papildomas ar pakartotinis specialių apsaugos poreikių vertinimas. Detalią nukentėjusiojo specialių poreikių vertinimo tvarką nustatytų Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras. Vertinimo metu nustatčius, kad nukentėjusysis turi specialių apsaugos poreikių, ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras galėtų atitinkamai organizuoti baudžiamąjį procesą,

pvz., siūlyti, kad nukentėjusysis būtų apklaustas ikiteisminio tyrimo teisėjo, jį apklausti naudojantis apklausos kambario priemonėmis, siūlyti, kad nukentėjusysis būtų nebekviečiamas dalyvauti bylos nagrinėjime teisme, taikyti anonimiškumą ar dalinį anonimiškumą, jei yra pagrindas, ir pan. Atsižvelgiant į Direktyvos 23 straipsnio reikalavimus, BPK, be kita ko, siūloma papildyti nuostata, kad nukentėjusiojo prašymu, seksualinių nusikaltimų bylose, smurto artimoje aplinkoje bylose ar bylose, susijusiose su diskriminavimu ar neapykanta dėl lyties, nukentėjusiojo apklausą atliktų tos pačios lyties ikiteisminio tyrimo pareigūnas, išskyrus atvejus, kai ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu būtina neatidėliotina nukentėjusiojo apklausa.

6. Atsižvelgiant į Direktyvos 22-24 straipsnių nuostatas, siūloma aiškiai nustatyti, kad nepilnamečiai liudytojai ar nukentėjusieji į teismo posėdį kviečiami tik išimtiniais atvejais. Šios garantijos, jei tai būtina dėl specialių apsaugos poreikių, galėtų būti taikomos ir kitiems nukentėjusiesiems.

7. Siekiant tinkamai įgyvendinti Valstybės kontrolės rekomendacijas ir į gautas praktikų nuomones, BPK projekte siūloma atsisakyti valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovo vaidmens, vykdant nepilnamečių apklausas. Vaiko teisių apsaugos specialistai neturi pakankamai specialiųjų žinių, kad galėtų padėti baudžiamajame procese tinkamai apklausti vaikus, be to, tai nėra ir šių institucijų funkcija. Manytina, kad ne vaiko teisių apsaugos specialistas, bet psichologas, turintis reikalingų profesinių žinių, gali padėti maksimaliai apsaugoti vaiko interesus baudžiamajame procese.

8. Atsižvelgiant į Direktyvos 23 straipsnio nuostatas, taip pat siūloma įtvirtinti, kad nepilnametis liudytojas ar nukentėjusysis ikiteisminio tyrimo metu paprastai būtų apklausiami vaikų apklausoms pritaikytose patalpose.

9. Atsižvelgiant į Direktyvos 6 straipsnį, dabar galiojančios nuostatos apie nukentėjusiojo teisę būti informuotam apie suimtojo ar nuteistojo paleidimą iš jo laikymo vietos, papildomos ir nuostatomis apie suimtojo ar nuteistojo pabėgimą iš laisvės atėmimo vietos. BPK, BVK ir SVĮ projektais taip pat įtvirtinama pareiga išaiškinti nukentėjusiajam jam galimas taikyti apsaugos priemonės ir ši informacija jam būtų teikiama tiek dar dalyvaujant baudžiamajame procese, tiek ir po to, kai įtariamasis ar nuteistasis paleidžiami arba pabėga iš laisvės atėmimo vietos.

10. Atsižvelgiant į jau galiojančias nuostatas dėl proceso dalyvių apklausų naudojantis garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis, taip pat Direktyvos 7 straipsnį, siūloma BPK papildyti nuostatomis dėl galimo vertėjo dalyvavimo proceso veiksmuose, naudojantis garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis.

11. Atsižvelgiant į tai, kad pagal BPK 21 straipsnio 4 dalies ir 22 straipsnio 3 dalies nuostatas, įtariamasis ar kaltinamasis apie jam pareikštus įtarimus ar kaltinimus turi teisę informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį, pildoma ir BPK 128 straipsnio 1 dalis, įtraukiant kitą asmenį, kuris gali būti informuojamas apie įtariamojo suėmimą. Toks asmuo galėtų būti, pavyzdžiui, įtariamojo darbdavys, kaimynai ir pan. Tokią nuostatą siūloma įvesti, atsižvelgiant į tai, kad praktikoje pasitaiko situacijų, kai suimtas neturi artimųjų giminių ar šeimos narių, o pagal galiojančią nuostatą prokuroras informuoti apie asmens suėmimą gali būtent tik šeimos narius ar artimuosius giminius. Tuo pačiu siūloma leisti laikinai atidėti tokį informavimą, jei tai pakenktų ikiteisminiam tyrimui arba šių asmenų saugumui.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymų projektus neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Numatoma, kad įstatymų projektai prisidės gerinant nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų padėtį, o tai savo ruožtu gali padėti geriau atskleisti nusikalstamas veikas. Įstatymų projektai neturės įtakos korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų projektų įgyvendinimas tiesiogiai nesusijęs su verslo sąlygomis ir jo plėtra.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymų projektus, kitų įstatymų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir yra suderinti su Europos Sąjungos teisės aktais.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus įstatymų projektus, Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras iki 2016 m. birželio 1 d. turės nustatyti nukentėjusiųjų specialių apsaugos poreikių vertinimo tvarką, taip pat pakeisti ir papildyti kai kurias baudžiamojo proceso dokumentų formas, patvirtintas Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2014 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. I-288.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Tiek galiojančioms BPK nuostatomis, tiek BPK projektu jas papildančioms nuostatomis įgyvendinti gali prireikti papildomų valstybės biudžeto lėšų.

Pirma, papildomų valstybės biudžeto lėšų reikia psichologų dalyvavimui teismo procese užtikrinti. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2015 m. balandžio 23 d. posėdyje pritarė teismų reformos įstatymų projektų paketo teikimui Lietuvos Respublikos Seimui. Įstatymo projektuose numatyta, kad šiuo metu esantys 49 apylinkių teismai būtų sujungti į 12 apylinkių teismų. Šiuo metu šie įstatymų projektai pateikti Lietuvos Respublikos Seimui. Todėl atsižvelgiant į planuojamą teismų reformą, Teisėjų tarybos pateiktais duomenimis, svarstyтина galimybė steigti po psichologo etatą centriniuose apylinkės teismo rūmuose – iš viso būtų 12 etatų (1 etatui 11 tūkst. Eur darbo užmokesčiui ir 3, 4 tūkst. Eur darbdavio socialinio draudimo įmokoms).

Antra, lėšų taip pat reikės įsigyti įrangai, kuri būtų skirta garso ir vaizdo įrašų darymui, taip pat vaikų apklausoms skirtoms patalpoms įrengti. Vadovaujantis Teisėjų tarybos pateiktais duomenimis, 2008-2010 metais dalis teismų buvo aprūpinti specialia jaunesnių nei 18 metų asmenų apklausai skirta vaizdo ir garso įrašymo įranga. Šiuo metu 16 teismų, kurie nagrinėja baudžiamąsias bylas, negali užtikrinti minėtų imperatyvių teisės akto normų taikymo, nes neturi jokios vaizdo ir garso įrašymo įrangos. Būtina 16 teismų aprūpinti specialia vaizdo ir garso įrašymo įranga, kuriai įsigyti reikia 140 tūkst. Eur asignavimų.

Vadovaujantis Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos duomenimis, šalies policijos įstaigoms reikėtų įrengti ne mažiau kaip 65 apklausos kambarius ir įsigyti ne mažiau kaip 65 vnt. specialios įrangos. Vieno vaikų apklausos kambario (apklausos ir stebėjimo patalpų) įrengimas sudarytų apie 7400 Eur, iš kurių: remonto darbai – 3500 Eur, baldai ir vaikų kambario daiktai – 900 Eur, garso ir vaizdo įrašymo įranga – 3000 Eur. Bendras 65 apklausos kambarių įrengimas sudarytų apie 481 000 Eur.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymų projektų rengimo metu idėjos dėl valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovo padėties įtvirtinimo ir dėl vaiko apklausos vietos buvo svarstytos teisingumo ministro 2013 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. 1R-56 „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso priežiūros komiteto sudarymo“ sudarytame Baudžiamojo proceso kodekso priežiūros komitete. Idėjoms buvo pritarta.

Derinimo metu įstatymo projektai buvo derinti su Lietuvos Respublikos generaline prokuratūra, Teisėjų taryba, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Kalėjų departamentu prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Europos teisės departamentu prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga.

Derinimo metu taip pat vyko papildomos konsultacijos, pasitarimai su suinteresuotomis institucijomis dėl vaiko teisių apsaugos specialistų dalyvavimo vaikų apklausose baudžiamajame procese. Savo nuomones raštu pateikė Teisėjų taryba, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Rokiškio rajono savivaldybės administracija, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Vaiko teisių apsaugos tarnybų (skyrių) vadovų asociacija, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, Lietuvos savivaldybių asociacija. Papildomų konsultacijų metu dauguma institucijų pareiškė savo nuomonę, kad vaiko teisių apsaugos specialistų dalyvavimas vaikų apklausose baudžiamajame procese yra perteklinis. Taip pat buvo pateikta informacija apie papildomas lėšas, kurios būtų reikalingos papildomoms psichologų pareigybėms ir infrastruktūrai, susijusiai su garso ir vaizdo įrašų darymais.

14. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „*Baudžiamojo proceso kodeksas*“, „*apklausa*“, „*vaizdo ir garso perdavimo priemonės*“, „*nukentėjusysis*“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teisingumo ministras

 Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 9, 28, 43, 44, 128, 185, 186, 188, 214, 239, 272, 275,
276, 280, 283, 308 STRAIPSNIŲ, KODEKSO PRIEDO PAKEITIMO IR PAPILDYMO BEI
KODEKSO PAPILDYMO 27¹, 36², 184¹ STRAIPSNIAIS
ĮSTATYMAS

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 9 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Be šio straipsnio 1 dalyje nurodytų atvejų, leidžiama neviešai nagrinėti teisme bylas dėl nusikalstamų veikų, kuriomis kaltinami arba dėl kurių yra pripažinti nukentėjusiais nepilnamečiai, nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui bylas, taip pat kitas bylas, kai siekiama užkirsti kelią paskelbti žinias apie privatų proceso dalyvių gyvenimą arba kai tai būtina, siekiant užtikrinti specialius nukentėjusiojo poreikius, taip pat kai apklausiamas liudytojas ar nukentėjusysis, kuriems taikomas anonimiškumas.“

2. Papildyti 9 straipsnį nauja 5 dalimi:

„5. Neviešame teismo posėdyje leidžiama dalyvauti liudytoją ar nukentėjusį lydintiems asmenims, kurie privalo laikytis teismo posėdžio tvarkos. Teismas nutartimi gali pašalinti lydinčią asmenį iš viso teismo posėdžio ar iš atskirų jo dalių, jeigu toks dalyvavimas prieštarauja liudytojo ar nukentėjusiojo interesams arba trukdo tirti ar nagrinėti bylą.“

3. Buvusias 9 straipsnio 5, 6 dalis laikyti atitinkamai 6, 7 dalimis.

2 straipsnis. Kodekso papildymas 27¹ straipsniu

Papildyti Kodeksą 27¹ straipsniu:

„27¹ straipsnis. Nepilnametis

1. Nepilnametis yra fizinis asmuo, proceso veiksmų atlikimo metu nesulaukęs aštuoniolikos metų amžiaus.

2. Jeigu dėl fizinio asmens amžiaus kyla abejonių, ar jis yra pilnametis, jis laikomas nepilnamečiu iki jo amžiaus nustatymo.

3. Jeigu nepasibaigus baudžiamajam procesui nepilnametis sulaukia pilnametystės, be šio Kodekso 127 straipsnyje nustatytų suėmimo skyrimo taisyklių, prokuroro nutarimu arba teismo nutartimi jam gali būti toliau taikomos viena ar daugiau šiame Kodekse nepilnamečiams nustatytų garantijų.“

3 straipsnis. 28 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 28 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„28 straipsnis. Nukentėjusysis

1. Nukentėjusysis yra fizinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė fizinės, turtinės ar moralinės žalos, taip pat dėl nusikalstamos veikos mirusio fizinio asmens šeimos nariai ir artimieji giminaičiai. Asmuo pripažįstamas nukentėjusiuoju ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi.

2. Nukentėjusysis ir jo atstovas turi teisę: gauti informaciją apie su juo susijusio baudžiamojamo proceso eigą; teikti įrodymus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; dalyvauti vertinant jo specialius apsaugos poreikius; ikiteisminio tyrimo metu ir teisme susipažinti su byla; dalyvauti bylą nagrinėjant teisme; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus, taip pat apskųsti teismo nuosprendį ar nutartį; pasakyti baigiamąją kalbą.

3. Nukentėjusysis privalo duoti parodymus. Jis prisiekia ir atsako už melagingus parodymus kaip liudytojas.“

4 straipsnis. Kodekso papildymas 36² straipsniu

Papildyti Kodeksą 36² straipsniu:

„36² straipsnis. Specialūs apsaugos poreikiai

Specialūs apsaugos poreikiai yra asmeninių savybių, nusikalstamos veikos pobūdžio ar jos padarymo aplinkybių nulemti nukentėjusiojo poreikiai naudotis šiame Kodekse nustatytomis garantijomis, siekiant būti apsaugotam nuo psichinės traumos, nusikalstamo poveikio ar kitų neigiamų padarinių jam.“

5 straipsnis. 43 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 43 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„43 straipsnis. Vertėjas

Vertėjas yra vertimui reikiamas kalbas mokantis arba nebylio ar kurčiojo ženklus suprantantis asmuo, ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ar teismo pakviestas dalyvauti procese šio Kodekso nustatyta tvarka. Vertėjas gali dalyvauti procese jo dalyvavimą užtikrinant garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis, išskyrus atvejus, kai būtinas tiesioginis vertėjo dalyvavimas tam, kad proceso dalyvis tinkamai pasinaudotų savo teisėmis arba suprastų vykstantį baudžiamąjį procesą.“

6 straipsnis. 44 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 44 straipsnio 10 dalį ir ją išdėstyti taip:

„10. Kiekvienas nuo nusikalstamos veikos nukentėjęs asmuo turi teisę reikalauti, kad būtų nustatytas ir teisingai nubaustas nusikalstamą veiką padaręs asmuo, gauti dėl nusikalstamos veikos padarytos žalos atlyginimą, o įstatymų numatytais atvejais – ir kompensaciją iš Nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondo, taip pat įstatymo nustatyta tvarka nemokamai gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą.“

7 straipsnis. 128 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 128 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Paskiriant suėmimą dalyvavęs prokuroras nedelsdamas privalo apie įtariamojo suėmimą pranešti vienam iš suimtojo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių, o jų nesant – kitam asmeniui. Jeigu suimtas joks asmuo nenurodo, prokuroras savo nuožiūra turi pranešti vienam iš įtariamojo šeimos narių ar artimųjų giminaičių, jei šį pavyksta nustatyti. Prokuroras laikinai gali atsisakyti pranešti, jei toks pranešimas pakenktų ikiteisminio tyrimo sėkmei arba jei suimtas motyvuotai paaiškina, kad toks pranešimas gali pakenkti jo šeimos narių, artimųjų giminaičių ar kitų asmenų saugumui. Be to, įtariamajam turi būti sudaryta galimybė pačiam pranešti šeimos nariams, artimiesiems giminaičiams, o jų nesant – kitiems asmenims apie suėmimo paskyrimą.“

2. Pakeisti 128 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Apie įtariamojo suėmimą prokuroras arba ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo pranešti nukentėjusiajam ir išsiaiškinti, ar nukentėjusysis pageidauja, kad jam būtų pranešta apie būsimą įtariamojo paleidimą į laisvę ar įtariamojo pabėgimą iš laisvės atėmimo vietos. Nukentėjusysis taip pat informuojamas apie teisės aktuose nustatytas apsaugos priemones, kurias gali būti jam taikomos, ir jų skyrimo tvarką. Pranešti apie įtariamojo suėmimą nebūtina, jeigu nukentėjusiojo gyvenamoji vieta nežinoma, taip pat jeigu toks pranešimas galėtų padaryti žalos įtariamajam. Jeigu nukentėjusiųjų yra daug, apie įtariamojo suėmimą pakanka pranešti jų interesams atstovaujančiam asmeniui (asmenims). Dėl pranešimo nukentėjusiajam surašomas protokolas. Jeigu nukentėjusysis pageidauja, kad jam būtų pranešta apie būsimą įtariamojo paleidimą į laisvę ar įtariamojo pabėgimą iš laisvės atėmimo vietos, prokuroras arba ikiteisminio tyrimo pareigūnas surašo pažymą. Šią pažymą prokuroras arba ikiteisminio tyrimo pareigūnas

išsiunčia į įtariamąją suėmimo vietą. Įtariamajam ir jo gynėjui neleidžiama susipažinti su šios pažymos turiniu.“

8 straipsnis. Kodekso papildymas 184¹ straipsniu

Papildyti Kodeksą 184¹ straipsniu:

„184¹ straipsnis. Nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimas

1. Ne vėliau kaip prieš pirmąją nukentėjusiojo apklausą ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras atlieka nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimą. Prireikus gali būti pasitelkiamas psichologas arba kiti specialių žinių ar įgūdžių turintys asmenys. Nustačius, kad nukentėjusysis turi specialių apsaugos poreikių, jam gali būti taikomos viena ar daugiau šio Kodekso 9 straipsnio 3 dalyje, 186 straipsnyje, 239 straipsnio 1 dalies 2 punkte, 276 straipsnio 2 dalyje, 283 straipsnio 6 dalyje, taip pat 198 ar 199¹ straipsniuose, jei tam yra pagrindas, nustatytų garantijų.

2. Prireikus ikiteisminio tyrimo ar bylos nagrinėjimo teisme metu gali būti atliekamas papildomas ar pakartotinis nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimas.

3. Duomenys, gauti atliekant nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimą, laikomi atskirai nuo bylos. Įtariamajam, kaltinamajam, nuteistajam ir jo gynėjui neleidžiama susipažinti su jų turiniu.

4. Nukentėjusiųjų specialių apsaugos poreikių vertinimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras.“

9 straipsnis. 185 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 185 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„185 straipsnis. Nukentėjusiojo apklausa

1. Nukentėjusysis šaukiamas ir apklausiamas kaip liudytojas. Jeigu būtina užtikrinti nukentėjusiojo specialius apsaugos poreikius, gali būti taikomos viena ar daugiau šio Kodekso 186 straipsnio nuostatų.

2. Nukentėjusiojo prašymu nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui bylose, smurto artimoje aplinkoje bylose ar bylose, susijusiose su diskriminavimu ar neapykanta dėl lyties, nukentėjusiojo apklausą atlieka tos pačios lyties ikiteisminio tyrimo pareigūnas, išskyrus atvejus, kai ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu būtina neatidėliotina nukentėjusiojo apklausa.“

10 straipsnis. 186 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 186 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„186 straipsnis. Nepilnamečio liudytojo ir nukentėjusiojo apklausa

1. Nepilnametį liudytoją ar nukentėjusįjį apklausia ikiteisminio tyrimo teisėjas šio Kodekso 184 straipsnio 3, 4, 5 dalyse nustatyta tvarka, kai vaiko interesais to prašo jo atstovas, prokuroras ar gynėjas arba šio Kodekso 184 straipsnio 1 dalyje numatytais atvejais.

2. Nepilnametis liudytojas ar nukentėjusysis ikiteisminio tyrimo metu paprastai apklausiami vaikų apklausoms pritaikytose patalpose ir ne daugiau kaip vieną kartą. Tais atvejais, kai ikiteisminio tyrimo metu būtina pakartotinė nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausa, juos paprastai apklausia tas pats asmuo. Jų apklausos metu gali būti daromas vaizdo ir garso įrašas. Jeigu nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje dalyvauja įtariamasis ar jo gynėjas, ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo užtikrinti, kad tokiam liudytojui ar nukentėjusiajam nebūtų daromas neleistinas poveikis. Nepilnametis liudytojas ir nukentėjusysis į teisiamąjį posėdį šaukiami tik išimtiniais atvejais.

3. Jei nepilnamečiui liudytojui ar nukentėjusiajam įtariamasis gali daryti poveikį, ikiteisminio tyrimo teisėjas nutartimi įtariamajam apklausoje dalyvauti neleidžia. Prokuroras apie ikiteisminio tyrimo teisėjo priimtą nutartį neleistis dalyvauti apklausoje įtariamąjį ir jo gynėją informuoja įteikdamas šios nutarties nuorašą.

4. Nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apsaugos interesais ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos bei per ikiteisminio tyrimo teisėją užduoti apklausiamam asmeniui klausimus. Jei neįmanoma įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams sudaryti sąlygų stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos, apklausa atliekama įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams nedalyvaujant. Tokios apklausos metu padarytas garso ir vaizdo įrašas tuoj po apklausos parodomas įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams, kurie per ikiteisminio tyrimo teisėją turi teisę užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.

5. Nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje turi teisę dalyvauti jo atstovas. Proceso dalyvių prašymu arba ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo iniciatyva į nepilnamečio liudytojo arba nukentėjusiojo apklausą privalo būti kviečiamas psichologas, kuris padeda apklausti nepilnametį, atsižvelgdamas į jo socialinę ir psichologinę brandą.“

11 straipsnis. 188 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 188 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Proceso dalyvių prašymu arba ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo iniciatyva į nepilnamečio įtariamojo apklausą gali būti kviečiamas psichologas, kuris padeda apklausti nepilnametį, atsižvelgdamas į jo socialinę ir psichologinę brandą.“

12 straipsnis. 214 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 214 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Apie ikiteisminio tyrimo nutraukimą ar ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimą nepatvirtinti prokuroro nutarimo dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo pranešama įtariamajam, jo atstovui, gynėjui, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui ir jų atstovams įteikiant ar išsiunčiant sprendimų nuorašus.“

13 straipsnis. 239 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 239 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) apklausia nepilnametį liudytoją ar nukentėjusįjį arba specialių apsaugos poreikių turintį nukentėjusįjį, jeigu nėra numatoma jų šaukti į teisiamąjį posėdį, bet būtina juos papildomai apklausti;“.

14 straipsnis. 272 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 272 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Nagrinėjimo teisme dalyvių prašymu arba teismo iniciatyva į nepilnamečio kaltinamojo apklausą gali būti kviečiamas psichologas, kuris padeda apklausti nepilnametį atsižvelgdamas į jo socialinę ir psichologinę brandą.“

15 straipsnis. 275 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 275 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Nepilnamečiams nukentėjusiesiems ir liudytojams klausimai užduodami tik per teisiamojo posėdžio pirmininką, o prireikus – per atstovą.“

16 straipsnis. 276 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 276 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Be to, teisiamajame posėdyje gali būti balsu perskaityti asmenų, apklaustų teisme atidėjus bylos nagrinėjimą ar padarius pertrauką šio Kodekso 243 ir 244 straipsniuose nustatyta tvarka, parodymai, taip pat liudytojo ar nukentėjusiojo, pagal teismo nutartį nepašauktų į teisiamąjį posėdį dėl to, kad jiems buvo taikytas anonimiškumas arba kad jie yra nepilnamečiai, arba kad tai

buvo būtina dėl specialių apsaugos poreikių, parodymai, duoti ikiteisminio tyrimo teisėjui, arba paskelbiamas ikiteisminio tyrimo metu padarytas vaizdo ir garso įrašas.“

17 straipsnis. 280 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 280 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„280 straipsnis. Nepilnamečio liudytojo apklausos ypatumai

1. Jei išimtiniais atvejais būtina apklausti nepilnametį liudytoją teisme, šaukiamas psichologas, kuris padeda apklausti nepilnametį atsižvelgdamas į jo socialinę ir psichologinę brandą. Prireikus dalyvauti apklausoje taip pat šaukiami nepilnamečio liudytojo tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą. Dalyvaujantys apklausoje psichologas, nepilnamečio liudytojo tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą teismo posėdžio pirmininko leidimu gali užduoti liudytojui klausimų.

2. Jaunesnis kaip šešiolikos metų liudytojas po jo apklausos turi būti pašalinamas iš posėdžių salės, jeigu teismas nepripažįsta, kad jam likti salėje būtina.

3. Nepilnamečio liudytojo apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teisimą užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.“

18 straipsnis. 283 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 283 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Jei išimtiniais atvejais nepilnametis nukentėjusysis šaukiamas į teisimą, jo apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teisimą užduoti apklausiamam asmeniui klausimus. Nepilnamečio nukentėjusiojo apklausoje turi dalyvauti jo atstovas. Nepilnametis nukentėjusysis ir jo atstovas teismo nutartimi gali dalyvauti ne visą bylos nagrinėjimo laiką.“

2. Pakeisti 283 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Jeigu tai būtina dėl specialių apsaugos poreikių, nukentėjusysis teismo nutartimi gali dalyvauti ne visą bylos nagrinėjimo laiką. Toks nukentėjusysis teisiame posėdyje taip pat gali būti neapklausiamas. Šiuo atveju teisme turi būti balsu perskaitomi parodymai, nukentėjusiojo duoti ikiteisminio tyrimo teisėjui, arba paskelbiamas ikiteisminio tyrimo metu padarytas garso ir vaizdo įrašas. Jeigu toks nukentėjusysis šaukiamas į teisimą, jo apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teisimą užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.“

19 straipsnis. 308 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 308 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Kai nuosprendžiu nuteistajam paskiriama reali arešto arba laisvės atėmimo bausmė, teismo posėdžio pirmininkas privalo išsiaiškinti, ar nukentėjusysis pageidauja, kad jam būtų pranešta apie būsimą nuteistojo paleidimą į laisvę ar nuteistojo pabėgimą iš laisvės atėmimo vietos. Nukentėjusysis taip pat informuojamas apie teisės aktuose nustatytas apsaugos priemones, kurios gali būti jam taikomos, ir jų skyrimo tvarką. Jeigu nukentėjusysis nedalyvavo teismo posėdyje, ši informacija turi būti išsiaiškinta per penkias dienas po nuosprendžio paskelbimo. Išsiaiškinti nebūtina, jeigu nukentėjusiojo gyvenamoji vieta nežinoma, taip pat jeigu toks pranešimas galėtų padaryti žalos nuteistajam. Jeigu nukentėjusiųjų yra daug, pakanka šią informaciją išsiaiškinti per jų interesams atstovaujantį asmenį (asmenis). Jeigu nukentėjusysis pageidauja, kad jam būtų pranešta apie būsimą nuteistojo paleidimą į laisvę ar nuteistojo pabėgimą iš laisvės atėmimo vietos,

teisiamojo posėdžio pirmininkas surašo pažymą. Įsiteisėjus nuosprendžiui, ši pažyma kartu su nuosprendžio nuorašu šio Kodekso 342 straipsnio nustatyta tvarka išsiunčiama bausmės vykdymo institucijai. Nuteistajam ir jo gynėjui neleidžiama susipažinti su šios pažymos turiniu.“

20 straipsnis. Kodekso priedo pakeitimas

Papildyti Kodekso priedą 16 punktu:

„16. 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR (OL 2012 L 315, p. 57).“

21 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras iki 2016 m. birželio 1 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministerijos
Administracinės ir baudžiamosios
justicijos departamento direktorė

Simona Mesonienė
2015.10.22

Teisingumo ministras
Juozas Bernatonių
Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 9, 28, 43, 44, 128, 185, 186, 188, 214, 239, 272, 275,
276, 280, 283, 308 STRAIPSNIŲ, KODEKSO PRIEDO PAKEITIMO IR PAPILDYMO BEI
KODEKSO PAPILDYMO 27¹, 36², 184¹ STRAIPSNIAIS
ISTATYMAS

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 9 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Be šio straipsnio 1 dalyje nurodytų atvejų, leidžiama neviešai nagrinėti teisme bylas dėl nusikalstamų veikų, kuriomis kaltinami arba dėl kurių yra pripažinti nukentėjusiais jaunesni kaip aštuoniolikos metų asmenys **nepilnamečiai**, nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui bylas, taip pat kitas bylas, kai siekiama užkirsti kelią paskelbti žinias apie privatų proceso dalyvių gyvenimą arba kai nukentėjusiajam dėl viešo bylos nagrinėjimo gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių **tai būtina, siekiant užtikrinti specialius nukentėjusiojo poreikius**, taip pat kai apklausiamas liudytojas ar nukentėjusysis, kuriems taikomas anonimiškumas.“

2. Papildyti 9 straipsnį nauja 5 dalimi:

„5. Neviešame teismo posėdyje leidžiama dalyvauti liudytoją ar nukentėjusįjį lydintiems asmenims, kurie privalo laikytis teismo posėdžio tvarkos. Teismas nutartimi gali pašalinti lydintį asmenį iš viso teismo posėdžio ar iš atskirų jo dalių, jeigu toks dalyvavimas prieštarauja liudytojo ar nukentėjusiojo interesams arba trukdo tirti ar nagrinėti bylą.“

3. Buvusias 9 straipsnio 5, 6 dalis laikyti atitinkamai 6, 7 dalimis.

2 straipsnis. Kodekso papildymas 27¹ straipsniu

Papildyti Kodeksą 27¹ straipsniu:

„27¹ straipsnis. Nepilnametis

1. Nepilnametis yra fizinis asmuo, proceso veiksmų atlikimo metu nesulaukęs aštuoniolikos metų amžiaus.

2. Jeigu dėl fizinio asmens amžiaus kyla abejonių, ar jis yra pilnametis, jis laikomas nepilnamečiu iki jo amžiaus nustatymo.

3. Jeigu nepasibaigus baudžiamajam procesui nepilnametis sulaukia pilnametystės, be šio Kodekso 127 straipsnyje nustatytų suėmimo skyrimo taisyklių, prokuroro nutarimu arba teismo nutartimi jam gali būti toliau taikomos viena ar daugiau šiame Kodekse nepilnamečiams nustatytų garantijų.“

3 straipsnis. 28 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 28 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„28 straipsnis. Nukentėjusysis

1. Nukentėjusiuoju pripažįstamas **Nukentėjusysis** yra fizinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė fizinės, turtinės ar moralinės žalos, **taip pat dėl nusikalstamos veikos mirusio fizinio asmens šeimos nariai ir artimieji giminaičiai**. Asmuo pripažįstamas nukentėjusiuoju ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi.

2. Nukentėjusysis ir jo atstovas turi teisę: **gauti informaciją apie su juo susijusio baudžiamąjo proceso eigą**; teikti įrodymus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; **dalyvauti vertinant jo specialius apsaugos poreikius**; ikiteisminio tyrimo metu ir teisme susipažinti su byla; dalyvauti bylą nagrinėjant teisme; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio

tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus, taip pat apskūsti teismo nuosprendį ar nutartį; pasakyti baigiamąją kalbą.

3. Nukentėjusysis privalo duoti parodymus. Jis prisiekia ir atsako už melagingus parodymus kaip liudytojas.“

4 straipsnis. Kodekso papildymas 36² straipsniu

Papildyti Kodeksą 36² straipsniu:

„36² straipsnis. Specialūs apsaugos poreikiai

Specialūs apsaugos poreikiai yra asmeninių savybių, nusikalstamos veikos pobūdžio ar jos padarymo aplinkybių nulemti nukentėjusiojo poreikiai naudotis šiame Kodekse nustatytomis garantijomis, siekiant būti apsaugotam nuo psichinės traumos, nusikalstamo poveikio ar kitų neigiamų padarinių jam.“

5 straipsnis. 43 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 43 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„43 straipsnis. Vertėjas

Vertėjas yra vertimui reikiamas kalbas mokantis arba nebylio ar kurčiojo ženklus suprantantis asmuo, ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ar teismo pakviestas dalyvauti procese šio Kodekso nustatyta tvarka. **Vertėjas gali dalyvauti procese jo dalyvavimą užtikrinant garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis, išskyrus atvejus, kai būtinas tiesioginis vertėjo dalyvavimas tam, kad proceso dalyvis tinkamai pasinaudotų savo teisėmis arba suprastų vykstantį baudžiamąjį procesą.“**

6 straipsnis. 44 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 44 straipsnio 10 dalį ir ją išdėstyti taip:

„10. Kiekvienas **nuo nusikalstamos veikos nukentėjęs** asmuo, ~~pripažintas nukentėjusiuoju,~~ turi teisę reikalauti, kad būtų nustatytas ir teisingai nubaustas nusikalstamą veiką padaręs asmuo, gauti dėl nusikalstamos veikos padarytos žalos atlyginimą, o įstatymų numatytais atvejais – ir kompensaciją iš Nukentėjusiųjų nuo nusikaltimų asmenų fondo, taip pat įstatymo nustatyta tvarka nemokamai gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą.“

7 straipsnis. 128 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 128 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Paskiriant suėmimą dalyvavęs prokuroras **nedelsdamas** privalo apie įtariamojo suėmimą pranešti vienam iš suimtojo nurodytų šeimos narių, **ar artimųjų giminaičių, o jų nesant – kitam asmeniui**. Jeigu suimtasis jokio asmens nenurodo, prokuroras savo nuožiūra turi pranešti vienam iš įtariamojo šeimos narių ar artimųjų giminaičių, jei šį pavyksta nustatyti. Prokuroras **laikina** gali atsisakyti pranešti, **jei toks pranešimas pakenktų ikiteisminio tyrimo sėkmei arba** jei suimtasis motyvuotai paaiškina, kad toks pranešimas gali pakenkti jo šeimos narių, **ar artimųjų giminaičių ar kitų asmenų** saugumui. Be to, įtariamajam turi būti sudaryta galimybė pačiam pranešti šeimos nariams, **ar artimiesiems giminaičiams, o jų nesant – kitiems asmenims** apie suėmimo paskyrimą.“

2. Pakeisti 128 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Apie įtariamojo suėmimą prokuroras arba ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo pranešti nukentėjusiajam ir išsiaiškinti, ar nukentėjusysis pageidauja, kad jam būtų pranešta apie būsimą įtariamojo paleidimą į laisvę **ar įtariamojo pabėgimą iš laisvės atėmimo vietos**. Nukentėjusysis taip pat informuojamas apie teisės aktuose nustatytas apsaugos priemones, kurios gali būti jam taikomos, ir jų skyrimo tvarką. Pranešti apie įtariamojo suėmimą nebūtina, jeigu nukentėjusiojo gyvenamoji vieta nežinoma, **taip pat jeigu toks pranešimas galėtų padaryti žalos įtariamajam**. Jeigu nukentėjusiųjų yra daug, apie įtariamojo suėmimą pakanka pranešti jų interesams atstovaujančiam asmeniui (asmenims). Dėl pranešimo nukentėjusiajam surašomas protokolas. Jeigu nukentėjusysis pageidauja, kad jam būtų pranešta apie būsimą įtariamojo paleidimą į laisvę **ar įtariamojo pabėgimą iš laisvės atėmimo vietos**, prokuroras arba ikiteisminio

tyrimo pareigūnas surašo pažymą. Šią pažymą prokuroras arba ikiteisminio tyrimo pareigūnas išsiunčia į įtariamojo suėmimo vietą. Įtariamajam ir jo gynėjui neleidžiama susipažinti su šios pažymos turiniu.“

8 straipsnis. Kodekso papildymas 184¹ straipsniu

Papildyti Kodeksą 184¹ straipsniu:

„184¹ straipsnis. Nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimas

1. Ne vėliau kaip prieš pirmąją nukentėjusiojo apklausą ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras atlieka nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimą. Prireikus gali būti pasitelkiamas psichologas arba kiti specialių žinių ar įgūdžių turintys asmenys. Nustačius, kad nukentėjusysis turi specialių apsaugos poreikių, jam gali būti taikomos viena ar daugiau šio Kodekso 9 straipsnio 3 dalyje, 186 straipsnyje, 239 straipsnio 1 dalies 2 punkte, 276 straipsnio 2 dalyje, 283 straipsnio 6 dalyje, taip pat 198 ar 199¹ straipsniuose, jei tam yra pagrindas, nustatytų garantijų.

2. Prireikus ikiteisminio tyrimo ar bylos nagrinėjimo teisme metu gali būti atliekamas papildomas ar pakartotinis nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimas.

3. Duomenys, gauti atliekant nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimą, laikomi atskirai nuo bylos. Įtariamajam, kaltinamajam, nuteistajam ir jo gynėjui neleidžiama susipažinti su jų turiniu.

4. Nukentėjusiųjų specialių apsaugos poreikių vertinimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras.“

9 straipsnis. 185 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 185 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„185 straipsnis. Nukentėjusiojo apklausa

1. Nukentėjusysis šaukiamas ir apklausiamas kaip liudytojas. Jeigu ~~nukentėjusiajam dėl apklausos gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių, būtina užtikrinti nukentėjusiojo specialius apsaugos poreikius, gali būti taikomos viena ar daugiau~~ šio Kodekso 186 straipsnio 1, 2, 3 ir 4 dalių nuostatų.

2. Nukentėjusiojo prašymu nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui bylose, smurto artimoje aplinkoje bylose ar bylose, susijusiose su diskriminavimu ar neapykanta dėl lyties, nukentėjusiojo apklausą atlieka tos pačios lyties ikiteisminio tyrimo pareigūnas, išskyrus atvejus, kai ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu būtina neatidėliotina nukentėjusiojo apklausa.“

10 straipsnis. 186 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 186 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„186 straipsnis. Nepilnamečio liudytojo ir nukentėjusiojo apklausa

1. Jaunesnius kaip aštuoniolikos metų **Nepilnametį** liudytoją ar nukentėjusįjį apklausia ikiteisminio tyrimo teisėjas šio Kodekso 184 straipsnio 3, 4, 5 dalyse nustatyta tvarka, kai vaiko interesais to prašo jo atstovas, prokuroras ar gynėjas arba šio Kodekso 184 straipsnio 1 dalyje numatytais atvejais.

2. ~~Jaunesni kaip aštuoniolikos metų~~ **Nepilnametis** liudytojas ar nukentėjusysis ikiteisminio tyrimo metu paprastai apklausiami **vaikų apklausoms pritaikytose patalpose ir** ne daugiau kaip vieną kartą. Tais atvejais, kai ikiteisminio tyrimo metu būtina pakartotinė ~~jaunesnio kaip aštuoniolikos metų~~ **nepilnamečio** liudytojo ar nukentėjusiojo apklausa, juos paprastai apklausia tas pats asmuo. Jų apklausos metu gali būti daromas vaizdo ir garso įrašas. Jeigu ~~jaunesnių kaip aštuoniolikos metų~~ **nepilnamečio** liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje dalyvauja įtariamasis ar jo gynėjas, ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo užtikrinti, kad tokiam liudytojui ar nukentėjusiajam nebūtų daromas neleistinas poveikis. ~~Jaunesni kaip aštuoniolikos metų~~ **Nepilnametis** liudytojas ir nukentėjusysis į teismą į posėdį šaukiami tik išimtiniais atvejais.

3. Jei ~~jaunesniam kaip aštuoniolikos metų~~ **nepilnamečiui** liudytojui ar nukentėjusiajam įtariamasis gali daryti poveikį, ikiteisminio tyrimo teisėjas nutartimi įtariamajam apklausoje dalyvauti neleidžia. Prokuroras apie ikiteisminio tyrimo teisėjo priimtą nutartį neleisti dalyvauti apklausoje įtariamąjį ir jo gynėją informuoja įteikdamas šios nutarties nuorašą.

4. ~~Jaunesnio kaip aštuoniolikos metų~~ **Nepilnamečio** liudytojo ar nukentėjusiojo apsaugos interesais ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus ~~valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovą arba~~ psichologą, gali būti neleistą būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos bei per ikiteisminio tyrimo teisėją užduoti apklausiamam asmeniui klausimus. Jei neįmanoma įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams sudaryti sąlygų stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos, apklausa atliekama įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams nedalyvaujant. Tokios apklausos metu padarytas garso ir vaizdo įrašas tuoj po apklausos parodomas įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams, kurie per ikiteisminio tyrimo teisėją turi teisę užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.

5. ~~Jaunesnio kaip aštuoniolikos metų~~ **Nepilnamečio** liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje turi teisę dalyvauti jo atstovas. Proceso dalyvių prašymu arba ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo iniciatyva į ~~jaunesnį kaip aštuoniolikos metų~~ **nepilnamečio** liudytojo arba nukentėjusiojo apklausą privalo būti kviečiamas ~~valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovas arba~~ psichologas, kurie **kuris** padeda apklausti nepilnametį, ~~atsižvelgdami~~ **atsižvelgdamas** į jo socialinę ir psichologinę brandą.“

11 straipsnis. 188 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 188 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Proceso dalyvių prašymu arba ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo iniciatyva į ~~jaunesnį kaip aštuoniolikos metų~~ **nepilnamečio** įtariamojo apklausą gali būti kviečiamas ~~valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovas arba~~ psichologas, kurie **kuris** padeda apklausti nepilnametį, ~~atsižvelgdami~~ **atsižvelgdamas** į jo socialinę ir psichologinę brandą.“

12 straipsnis. 214 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 214 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Apie ikiteisminio tyrimo nutraukimą ar ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimą nepatvirtinti prokuroro nutarimo dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo pranešama įtariamajam, jo atstovui, gynėjui, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui ir jų atstovams **įteikiant ar išsiunčiant** sprendimų nuorašus.“

13 straipsnis. 239 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 239 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) apklausia ~~jaunesnį kaip aštuoniolikos metų~~ **nepilnametį** liudytoją ar nukentėjusįjį **arba specialių apsaugos poreikių turintį nukentėjusįjį**, jeigu dėl apklausos teisiame posėdyje jam gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių ~~nėra numatoma jų šaukti į teisiąjį posėdį, bet būtina juos papildomai apklausti~~“.

14 straipsnis. 272 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 272 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Nagrinėjimo teisme dalyvių prašymu arba teismo iniciatyva į ~~jaunesnį kaip aštuoniolikos metų~~ **nepilnamečio** kaltinamojo apklausą gali būti kviečiamas ~~valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovas arba~~ psichologas, kurie **kuris** padeda apklausti nepilnametį ~~atsižvelgdami~~ **atsižvelgdamas** į jo socialinę ir psichologinę brandą.“

15 straipsnis. 275 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 275 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Jaunesniems kaip aštuoniolikos metų **Nepilnamečiams** nukentėjusiesiems ir liudytojams klausimai užduodami tik per teisiamojo posėdžio pirmininką, o prireikus – per atstovą.“

16 straipsnis. 276 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 276 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Be to, teisiamaajame posėdyje gali būti balsu perskaityti asmenų, apklaustų teisme atidėjus bylos nagrinėjimą ar padarius pertrauką šio Kodekso 243 ir 244 straipsniuose nustatyta tvarka, parodymai, taip pat liudytojo ar nukentėjusiojo, pagal teismo nutartį nepašauktų į teisiamaajį posėdį dėl to, kad jiems buvo taikytas anonimiškumas arba kad jie ~~neturi aštuoniolikos metų yra nepilnamečiai~~, arba kad dėl apklausos jiems galėjo būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių **tai buvo būtina dėl specialių apsaugos poreikių**, parodymai, duoti ikiteisminio tyrimo teisėjui, arba paskelbiamas ikiteisminio tyrimo metu padarytas vaizdo ir garso įrašas.“

17 straipsnis. 280 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 280 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„280 straipsnis. Nepilnamečio liudytojo apklausos ypatumai

1. Apklausiant jaunesnį kaip aštuoniolikos metų liudytoją, **Jei išimtiniais atvejais būtina apklausti nepilnametį liudytoją teisme**, šaukiamas valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovas arba psichologas, kurie **kuris** padeda apklausti nepilnametį ~~atsižvelgdami~~ **atsižvelgdamas** į jo socialinę ir psichologinę brandą. Prireikus dalyvauti apklausoje taip pat šaukiami nepilnamečio liudytojo tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą. Dalyvaujantys apklausoje valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovas arba psichologas, nepilnamečio liudytojo tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą teisiamojo posėdžio pirmininko leidimu gali užduoti liudytojui klausimų.

2. Jaunesnis kaip šešiolikos metų liudytojas po jo apklausos turi būti pašalinamas iš posėdžių salės, jeigu teismas nepripažįsta, kad jam likti salėje būtina.

3. Jei jaunesniam kaip aštuoniolikos metų liudytojui dėl apklausos teisme gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių, į teisiamaajį posėdį šis liudytojas nešaukiamas, o teisme balsu perskaitomi jo parodymai, duoti ikiteisminio tyrimo teisėjui, arba paskelbiamas ikiteisminio tyrimo metu padarytas vaizdo ir garso įrašas. Jei jaunesnis kaip aštuoniolikos metų liudytojas šaukiamas į teismą, jo **Nepilnamečio liudytojo** apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovą arba psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teismą užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.“

18 straipsnis. 283 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 283 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Jaunesnio kaip aštuoniolikos metų nukentėjusiojo apklausoje turi dalyvauti jo atstovas. Tokio amžiaus nukentėjusysis ir jo atstovas teismo nutartimi gali dalyvauti ne visą bylos nagrinėjimo laiką. Jei jaunesniam kaip aštuoniolikos metų nukentėjusiajam dėl apklausos teisme gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių, nukentėjusysis teisiamaajame posėdyje gali būti neapklausiamas. Šiuo atveju teisme turi būti balsu perskaitomi parodymai, nukentėjusiojo duoti ikiteisminio tyrimo teisėjui, arba paskelbiamas ikiteisminio tyrimo metu padarytas garso ir vaizdo įrašas. Jei **išimtiniais atvejais** jaunesnis kaip aštuoniolikos metų **nepilnametis** nukentėjusysis šaukiamas į teismą, jo apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovą arba psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teismą užduoti apklausiamam

asmeniui klausimus. **Nepilnamečio nukentėjusiojo apklausoje turi dalyvauti jo atstovas. Nepilnametis nukentėjusysis ir jo atstovas teismo nutartimi gali dalyvauti ne visą bylos nagrinėjimo laiką.**

2. Pakeisti 283 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

~~„6. Jeigu nukentėjusiajam dėl apklausos gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių – tai būtina dėl specialių apsaugos poreikių, nukentėjusysis teismo nutartimi gali dalyvauti ne visą bylos nagrinėjimo laiką. Toks nukentėjusysis teisiame posėdyje taip pat gali būti neapklausomas. Šiuo atveju teisme turi būti balsu perskaitomi parodymai, nukentėjusiojo duoti ikiteisminio tyrimo teisėjui, arba paskelbiamas ikiteisminio tyrimo metu padarytas garso ir vaizdo įrašas. Jeigu toks nukentėjusysis šaukiamas į teismą, jo apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teismą užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.“~~

19 straipsnis. 308 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 308 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Kai nuosprendžiu nuteistajam paskiriama reali arešto arba laisvės atėmimo bausmė, teismo posėdžio pirmininkas privalo išsiaiškinti, ar nukentėjusysis pageidauja, kad jam būtų pranešta apie būsimą nuteistojo paleidimą į laisvę **ar nuteistojo pabėgimą iš laisvės atėmimo vietos. Nukentėjusysis taip pat informuojamas apie teisės aktuose nustatytas apsaugos priemones, kurios gali būti jam taikomos, ir jų skyrimo tvarką.** Jeigu nukentėjusysis nedalyvavo teismo posėdyje, ši informacija turi būti išsiaiškinta per penkias dienas po nuosprendžio paskelbimo. Išsiaiškinti nebūtina, jeigu nukentėjusiojo gyvenamoji vieta nežinoma, **taip pat jeigu toks pranešimas galėtų padaryti žalos nuteistajam.** Jeigu nukentėjusiųjų yra daug, pakanka šią informaciją išsiaiškinti per jų interesams atstovaujantį asmenį (asmenis). Jeigu nukentėjusysis pageidauja, kad jam būtų pranešta apie būsimą nuteistojo paleidimą į laisvę **ar nuteistojo pabėgimą iš laisvės atėmimo vietos**, teismo posėdžio pirmininkas surašo pažymą. Įsiteisėjus nuosprendžiui, ši pažyma kartu su nuosprendžio nuorašu šio Kodekso 342 straipsnio nustatyta tvarka išsiunčiama bausmės vykdymo institucijai. Nuteistajam ir jo gynėjui neleidžiama susipažinti su šios pažymos turiniu.“

20 straipsnis. Kodekso priedo pakeitimas

Papildyti Kodekso priedą 16 punktu:

„16. 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR (OL 2012 L 315, p. 57).“

21 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras iki 2016 m. birželio 1 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministras
Joanas Bernatoniš
Juozas Bernatoniš

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUSMIŲ VYKDYMO KODEKSO 180 STRAIPSNIO IR KODEKSO 3 PRIEDO
PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 180 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 180 straipsnio 8 dalį ir ją išdėstyti taip:

„8. Jeigu bausmės vykdymo institucija yra gavusi pažymą, kad nukentėjusysis pageidauja, jog jam būtų pranešta apie būsimą nuteistojo paleidimą į laisvę ar nuteistojo pabėgimą iš pataisos įstaigos, bausmės vykdymo institucijos vadovas arba jo pavaduotojas apie nuteistojo paleidimą į laisvę ar nuteistojo pabėgimą iš pataisos įstaigos privalo pranešti nukentėjusiajam. Nukentėjusysis taip pat informuojamas apie teisės aktuose nustatytas apsaugos priemonės, kurios gali būti jam taikomos, ir jų skyrimo tvarką. Nukentėjusiajam apie nuteistojo paleidimą į laisvę pranešama ne vėliau kaip likus trims dienoms iki nuteistojo paleidimo dienos. Tais atvejais, kai nuteistasis iš laisvės atėmimo vietos turi būti paleidžiamas tuoj po to, kai gaunamas nuosprendis, nutartis ar nutarimas dėl nuteistojo paleidimo, taip pat kai nuteistasis pabėga iš pataisos įstaigos, nukentėjusiajam pranešama iš karto po nuteistojo paleidimo ar nuteistojo pabėgimo iš pataisos įstaigos. Nukentėjusiajam apie nuteistojo paleidimą nepranešama, jeigu nuteistasis paskirtą arešto bausmę atlieka poilsio dienomis.“

2 straipsnis. Kodekso priedo pakeitimas

Pakeisti Kodekso 3 priedą ir jį išdėstyti taip:

„Lietuvos Respublikos
bausmių vykdymo kodekso
3 priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 2001 m. kovo 15 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2001/220/TVR dėl nukentėjusiųjų padėties baudžiamosiose bylose (OL 2004 m. specialusis leidimas, 19 skyrius, 4 tomas, p. 72).

2. 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR (OL 2012 L 315, p. 57).“

3 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministras
Juozas Bernatoniš

Teisingumo ministerijos
Administracinės ir baudžiamosios
justicijos departamento direktorė
Simona Mėsonienė
10/15/2015

LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUSMIŲ VYKDYMO KODEKSO 180 STRAIPSNIO IR KODEKSO 3 PRIEDO
PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 180 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 180 straipsnio 8 dalį ir ją išdėstyti taip:

„8. Jeigu bausmės vykdymo institucija yra gavusi pažymą, kad nukentėjusysis pageidauja, jog jam būtų pranešta apie būsimą nuteistojo paleidimą į laisvę **ar nuteistojo pabėgimą iš pataisos įstaigos**, bausmės vykdymo institucijos vadovas arba jo pavaduotojas **apie nuteistojo paleidimą į laisvę ar nuteistojo pabėgimą iš pataisos įstaigos** privalo pranešti nukentėjusiajam ~~apie nuteistojo paleidimą~~. **Nukentėjusysis taip pat informuojamas apie teisės aktuose nustatytas apsaugos priemonės, kurios gali būti jam taikomos, ir jų skyrimo tvarką.** Nukentėjusiajam apie nuteistojo paleidimą į laisvę pranešama ne vėliau kaip likus trims dienoms iki nuteistojo paleidimo dienos. Tais atvejais, kai nuteistasis iš laisvės atėmimo vietos turi būti paleidžiamas tuoj po to, kai gaunamas nuosprendis, nutartis ar nutarimas dėl nuteistojo paleidimo, **taip pat kai nuteistasis pabėga iš pataisos įstaigos**, nukentėjusiajam pranešama iš karto po nuteistojo paleidimo **ar nuteistojo pabėgimo iš pataisos įstaigos**. Nukentėjusiajam apie nuteistojo paleidimą nepranešama, jeigu nuteistasis paskirtą arešto bausmę atlieka poilsio dienomis.“

2 straipsnis. Kodekso priedo pakeitimas

Pakeisti Kodekso 3 priedą ir jį išdėstyti taip:

„Lietuvos Respublikos
bausmių vykdymo kodekso
3 priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 2001 m. kovo 15 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2001/220/TVR dėl nukentėjusiųjų padėties baudžiamosiose bylose (OL 2004 m. specialusis leidimas, 19 skyrius, 4 tomas, p. 72).

2. 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva Nr. 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR (OL 2012 L 315, p. 57).“

3 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministras
Ignas Bernatonių
Ignas Bernatonių

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUĖMIMO VYKDYMO ĮSTATYMO NR. I-1175 48 STRAIPSNIO IR ĮSTATYMO PRIEDO
PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 48 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Jeigu tardymo izoliatoriaus administracija yra gavusi pažymą, kad nukentėjusysis pageidauja būti informuotas apie būsimą suimtojo paleidimą į laisvę ar suimtojo pabėgimą iš tardymo izoliatoriaus, tardymo izoliatoriaus direktorius apie suimtojo paleidimą į laisvę ar suimtojo pabėgimą iš tardymo izoliatoriaus privalo pranešti nukentėjusiajam. Nukentėjusysis taip pat informuojamas apie teisės aktuose nustatytas apsaugos priemonės, kurios gali būti jam taikomos, ir jų skyrimo tvarką. Nukentėjusiajam apie suimtojo paleidimą į laisvę pranešama ne vėliau kaip likus vienai dienai iki suimtojo paleidimo dienos. Tais atvejais, kai suimtasis iš tardymo izoliatoriaus turi būti paleidžiamas tuoj po to, kai gaunamas nuosprendis, nutartis ar nutarimas dėl suimtojo paleidimo, taip pat kai suimtasis pabėga iš tardymo izoliatoriaus, nukentėjusiajam pranešama iš karto po suimtojo paleidimo ar suimtojo pabėgimo iš tardymo izoliatoriaus.“

2 straipsnis. Įstatymo priedo pakeitimas

Pakeisti Įstatymo priedą ir jį išdėstyti taip:

„Lietuvos Respublikos
suėmimo vykdymo įstatymo
priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 2001 m. kovo 15 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2001/220/TVR dėl nukentėjusiųjų padėties baudžiamosiose bylose (OL 2004 m. specialusis leidimas, 19 skyrius, 4 tomas, p. 72).

2. 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR (OL 2012 L 315, p. 57).“

3 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministras
Jonas Bernatoniš
Jonas Bernatoniš

Teisingumo ministerijos
Administracinės ir baudžiamosios
justicijos departamento direktorė
Simona Mesonienė
2015-10-22

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUĖMIMO VYKDYMO ĮSTATYMO NR. I-1175 48 STRAIPSNIO IR ĮSTATYMO PRIEDO
PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2015 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 48 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Jeigu tardymo izoliatoriaus administracija yra gavusi pažymą, kad nukentėjusysis pageidauja būti informuotas apie būsimą suimtojo paleidimą į laisvę **ar suimtojo pabėgimą iš tardymo izoliatoriaus**, tardymo izoliatoriaus direktorius **apie suimtojo paleidimą į laisvę ar suimtojo pabėgimą iš tardymo izoliatoriaus** privalo pranešti nukentėjusiajam apie suimtojo paleidimą. **Nukentėjusysis taip pat informuojamas apie teisės aktuose nustatytas apsaugos priemonės, kurios gali būti jam taikomos, ir jų skyrimo tvarką.** Nukentėjusiajam apie suimtojo paleidimą į laisvę pranešama ne vėliau kaip likus vienai dienai iki suimtojo paleidimo dienos. Tais atvejais, kai suimtas iš tardymo izoliatoriaus turi būti paleidžiamas tuoj po to, kai gaunamas nuosprendis, nutartis ar nutarimas dėl suimtojo paleidimo, **taip pat kai suimtas pabėga iš tardymo izoliatoriaus**, nukentėjusiajam pranešama iš karto po suimtojo paleidimo **ar suimtojo pabėgimo iš tardymo izoliatoriaus.**“

2 straipsnis. Įstatymo priedo pakeitimas

Pakeisti Įstatymo priedą ir jį išdėstyti taip:

„Lietuvos Respublikos
suėmimo vykdymo įstatymo
priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 2001 m. kovo 15 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2001/220/TVR dėl nukentėjusiųjų padėties baudžiamosiose bylose (OL 2004 m. specialusis leidimas, 19 skyrius, 4 tomas, p. 72).

2. 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR (OL 2012 L 315, p. 57).“

3 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministras
Juozas Bernatoniš

Siūlau įtraukti į Vyriausybės posėdžio (pasitarimo) darbotvarkės projektą

Dėl Baudžiamojo proceso kodekso 9, 28, 43, 44, 128, 185, 186, 188, 214, 239, 272, 275, 276, 280, 283, 308 straipsnių, Kodekso priedo pakeitimo ir papildymo bei Kodekso papildymo 27-1, 36-2, 184-1 straipsniais įstatymo projekto (Nr.15-0310-02-I), Bausmių vykdymo kodekso 180 straipsnio ir Kodekso 3 priedo pakeitimo įstatymo projekto (Nr.15-0311-02-I) ir Suėmimo vykdymo įstatymo Nr.I-1175 48 straipsnio ir Įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projekto (Nr.15-0312-02-I) (15-932(3))

Pranešėjas: teisingumo ministras J.Bernatonis

Dalyvauja: TM Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento patarėjas D.Mickevičius

Klausimo kuratorius: N.Makštelienė

[Signature]
2015-07-24

<p>Apsvarstyta ministerijų atstovų pasitarime</p> <p><u>2015-08-04</u> (data)</p>	<p>Ministerijų atstovų pasitarimo protokolo išrašas</p> <p>1. Patvirtinti TM: 1.1. atsiųsti į FM SAM ir TD pastabas; 1.2. įvertinti VKM pastabas.</p> <p>2. Patvirtintus projektus pasiūlyti Vyriausybės posėdžiui B dalyje. (2015-08-04 [Signature])</p>
<p>Informacija apie projekto svarstymą Vyriausybės pasitarime ar/ir Vyriausybės posėdyje</p>	<p>Papildoma informacija</p>

prie 22 klausimo (LRV pos.)

DIREKTYVOS 2012/29/ES IR NACIONALINIŲ TEISĖS AKTŲ ATITIKTIES LENTELĖ

<p>2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR</p>	<ol style="list-style-type: none">1. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 9, 28, 43, 44, 128, 185, 186, 188, 214, 239, 272, 275, 276, 280, 283, 308 straipsnių, Kodekso priedo pakeitimo ir papildymo bei Kodekso papildymo 27¹, 36², 184¹ straipsniais įstatymo projektas (toliau – BPK projektas).2. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 180 straipsnio ir Kodekso 3 priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – BVK projektas).3. Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 48 straipsnio ir įstatymo priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – SVĮ projektas).4. Lietuvos Respublikos Konstitucija.5. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas, patvirtintas 2000 m. rugėjo 26 d. įstatymu Nr. VIII-1968 (toliau – BK).6. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas, patvirtintas 2002 m. kovo 14 d. įstatymu Nr. IX-785 (toliau – BPK).7. 2003 m. balandžio 10 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso, patvirtinto 2002 m. kovo 14 d. įstatymu Nr. IX-785, 21, 48, 50, 52, 127, 142, 143, 151, 158, 161, 163, 165, 212, 217, 232, 233, 234, 237, 244, 254, 255, 256, 266, 276, 287, 303, 318, 319, 322, 323, 326, 327, 329, 332, 342, 351, 353, 362, 375, 380, 397, 421, 440, 458, 459 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei kodekso papildymo 362¹ straipsniu įstatymas Nr. IX-1496 (toliau – Įstatymas Nr. IX-1496).8. 2003 m. birželio 19 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 151, 168, 186, 276, 407, 409 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. IX-1637 (toliau – Įstatymas Nr. IX-1637).9. 2004 m. balandžio 27 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 1, 51, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 122, 437 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei kodekso papildymo 17¹, 69¹, 71¹, 77¹ straipsniais ir priedu įstatymas Nr. IX-2170 (toliau – Įstatymas Nr. IX-2170).10. 2004 m. liepos 8 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 65, 94, 103, 109, 139, 151, 154, 158, 168, 181, 218, 220, 225, 232, 237, 239, 240, 306, 313, 346, 360, 364, 370, 377, 403, 409, 418, 421, 422, 425, 426, 429, 446, 456, 457, 458 straipsnių ir XXXV skyriaus pavadinimo pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. IX-2336 (toliau – Įstatymas Nr. IX-2336).11. 2005 m. sausio 20 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 50, 51, 103, 104, 106, 118, 361 ir 431 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. X-81 (toliau – Įstatymas Nr. X-81).	<p>Direktyvos perkėlimo ir įgyvendinimo lygis</p>
---	--	---

12. 2007 m. birželio 28 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 37, 40, 44, 46, 48, 53, 55, 56, 62, 63, 64, 65, 70, 73, 80, 82, 90, 93, 108, 110, 111, 130, 131, 132, 139, 140, 141, 142, 151, 154, 160, 161, 166, 167, 168, 171, 178, 186, 199, 212, 214, 217, 225, 232, 233, 234, 254, 256, 276, 287, 296, 300, 302, 303, 308, 310, 312, 313, 314, 316, 317, 318, 319, 320, 324, 326, 327, 329, 333, 342, 358, 367, 368, 370, 372, 373, 374, 375, 377, 380, 381, 382, 384, 385, 409, 413, 414, 439, 447, 448, 454, 460 straipsnių pakeitimo ir papildymo, 306 straipsnio pripažinimo netekusiu galios, Kodekso papildymo 41¹, 77², 80¹, 374¹, 374², 412¹ straipsniais ir Kodekso priedo papildymo įstatymas Nr. X-1236 (toliau – Įstatymas Nr. X-1236).

13. 2008 m. balandžio 15 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 50, 51 ir 55 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. X-1493 (toliau – Įstatymas Nr. X-1493).

14. 2010 m. rugsėjo 21 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso papildymo 3-1 straipsniu ir 18, 21, 38, 55, 64, 78, 81, 102, 112, 121, 125, 134, 135, 136, 137, 142, 151, 157, 168, 170, 176, 178, 181, 342, 348, 389, 418, 440 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. XI-1014 (toliau – Įstatymas Nr. XI-1014).

15. 2010 m. gruodžio 2 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 91, 94, 151, 198, 199, 212, 216, 238, 254, 279, 283, 303, 327, 342, 357, 361, 421 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir Kodekso papildymo 170¹, 199¹ straipsniais įstatymas Nr. XI-1200 (toliau – Įstatymas Nr. XI-1200).

16. 2011 m. birželio 21 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 212, 309, 342, 357, 361 straipsnių pakeitimo ir 349, 350 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas Nr. XI-1473 (toliau – Įstatymas Nr. XI-1473).

17. 2011 m. birželio 21 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 3, 9, 40, 63, 64, 145, 147, 152, 154, 158, 160, 161, 162, 163, 170, 172, 178, 179, 181, 183, 212, 214, 217, 218, 220, 237, 254, 276, 372, 373, 374(1), 374(2), 418, 419, 421, 422, 426, 429 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir Kodekso papildymo 3(2), 160(1) straipsniais įstatymas Nr. XI-1478 (toliau – Įstatymas Nr. XI-1478).

18. 2011 m. gruodžio 22 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 109, 219, 220, 227, 234, 254, 256, 426 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 308¹ straipsniu įstatymas Nr. XI-1852 (toliau – Įstatymas Nr. XI-1852).

19. 2012 m. birželio 30 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 212, 254 ir 327 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XI-2199 (toliau – Įstatymas Nr. XI-2199).

20. 2012 m. lapkričio 13 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 170, 173, 214 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. XI-2407 (toliau – Įstatymas Nr. XI-2407).

	<p>21. 2013 m. gegužės 9 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 50, 51, 106 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. XII-275 (toliau – Įstatymas Nr. XII-275).</p> <p>22. 2014 m. liepos 10 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 55, 80, 80¹, 149 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 150¹ straipsniu įstatymas Nr. XII-1017 (toliau – Įstatymas Nr. XII-1017).</p> <p>23. 2014 m. rugsėjo 25 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 55 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XII-1148 (toliau – Įstatymas Nr. XII-1148).</p> <p>24. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas Nr. I-1234 (toliau – Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas)</p> <p>25. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso ir kriminalinės žvalgybos dalyvių, teisingumo ir teisėsaugos institucijų pareigūnų apsaugos nuo nusikalstamo poveikio įstatymas Nr. I-1202 (toliau - Baudžiamojo proceso ir kriminalinės žvalgybos dalyvių, teisingumo ir teisėsaugos institucijų pareigūnų apsaugos nuo nusikalstamo poveikio įstatymas)</p> <p>26. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso ir operatyvinės veiklos dalyvių, teisingumo ir teisėsaugos institucijų pareigūnų apsaugos nuo nusikalstamo poveikio įstatymo pavadinimo ir 1, 2, 4, 5, 6, 15 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XI-2242 (toliau - Įstatymas Nr. XI-2242)</p> <p>27. Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas Nr. VIII-1591 (toliau – Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas)</p> <p>28. Lietuvos Respublikos smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymas Nr. X-296 (toliau – Smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymas)</p> <p>29. Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas Nr. IX-1067 (toliau – Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas)</p> <p>30. Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymas Nr. I-1418 (toliau – Visuomenės informavimo įstatymas).</p> <p>31. Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2008 m. rugpjūčio 11 d. įsakymas Nr. I-110.</p> <p>32. Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2014 m. birželio 30 d. įsakymas Nr. I-133.</p>	
<p>2 straipsnis</p> <p>Apibrėžtys</p> <p>1.Šioje direktyvoje taikomos šios apibrėžtys:</p>		

<p>a) auka –</p> <p>i) fizinis asmuo, kuris tiesiogiai dėl nusikalstamos veikos patyrė žalą, įskaitant fizinę, psichinę ar emocinę žalą arba ekonominius nuostolius;</p> <p>ii) asmens, kurio mirtis tiesiogiai susijusi su nusikalstama veika, šeimos nariai, kurie patyrė žalą dėl to asmens mirties;</p>	<p>BPK projektas 3 straipsnis. 28 straipsnio pakeitimas Pakeisti 28 straipsnį ir jį išdėstyti taip: „28 straipsnis. Nukentėjusysis 1. Nukentėjusysis yra fizinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė fizinės, turtinės ar moralinės žalos, taip pat dėl nusikalstamos veikos mirusio fizinio asmens šeimos nariai ir artimieji giminaičiai. Asmuo pripažįstamas nukentėjusiuoju ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi. (...)“</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>
<p>b) šeimos nariai – aukos sutuoktinis, nuolat ir nepertraukiamai su auka gyvenantis bei vedantis bendrą namų ūkį ir su ja susietas artimais įsipareigojančiais ryšiais asmuo, aukos tiesiosios linijos giminaičiai, broliai ir seserys bei išlaikytiniai;</p>	<p>BPK 38 straipsnis. Šeimos nariai Asmens šeimos nariais laikomi kartu su tuo asmeniu gyvenantys tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai, seserys ir jų sutuoktiniai, asmens sutuoktinis arba asmuo, su kuriuo asmuo bendrai gyvena neįregistravęs santuokos, arba asmuo, su kuriuo tas asmuo Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka susitarė sudaryti santuoką, taip pat sutuoktinio tėvai, buvę sutuoktiniai (<i>su pakeitimais, padarytais Įstatymu Nr. XI-1014</i>).</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>
<p>c) vaikas – bet kuris jaunesnis negu 18 metų asmuo;</p>	<p>Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas 2 straipsnis. Vaiko sąvoka Vaikas yra žmogus, neturintis 18 metų, išskyrus atvejus, kai įstatymai numato kitaip.</p> <p>BPK projektas 2 straipsnis. Kodekso papildymas 27¹ straipsniu Papildyti Kodeksą 27¹ straipsniu: „27¹ straipsnis. Nepilnametis 1. Nepilnametis yra fizinis asmuo, proceso veiksmų atlikimo metu nesulaukęs aštuoniolikos metų amžiaus. 2. Jeigu dėl fizinio asmens amžiaus kyla abejonių, ar jis yra pilnametis, jis laikomas nepilnamečiu iki jo amžiaus nustatymo. 3. Jeigu nepasibaigus baudžiamajam procesui nepilnametis sulaukia pilnametystės, be šio Kodekso 127 straipsnyje nustatytų suėmimo skyrimo taisyklių, prokuroro nutarimu arba teismo nutartimi jam gali būti toliau taikomos viena ar daugiau šiame Kodekse nepilnamečiams nustatytų garantijų.“</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

d) atkuriamasis teisingumas – bet koks procesas, kuriuo sudaromos sąlygos aukai ir nusikaltėliui jų laisva valia aktyviai dalyvauti sprendžiant dėl nusikalstamos veikos iškilusius klausimus padedant nešališkai trečiajai šaliai.	<i>Pastaba. Nuostata Lietuvai netaikytina, nes šiuo metu atkuriamojo teisingumo (mediacijos) modelis baudžiamojo proceso srityje Lietuvoje dar tik kuriamas.</i>	
2. Valstybės narės gali nustatyti procedūras: a) kuriomis būtų nustatoma, kiek šeimos narių gali pasinaudoti šioje direktyvoje nustatytais teisėmis, atsižvelgiant į individualias kiekvieno atvejo aplinkybes, ir	<i>Pastaba. Nuostata valstybėms narėms nėra privaloma.</i>	
b) kuriomis, kiek tai susiję su 1 dalies a punkto ii papunkčiu, būtų nustatoma, kurie šeimos nariai turi pirmenybę naudotis šioje direktyvoje nustatytais teisėmis.	<i>Pastaba. Nuostata valstybėms narėms nėra privaloma.</i>	
<i>3 straipsnis</i> Teisė suprasti ir būti suprastam 1. Valstybės narės imasi tinkamų priemonių, kad nuo pirmo aukų kontakto su kompetentinga valdžios institucija ir reikiamo tolesnio bendravimo su ja metu vykstant baudžiamajam procesui, padėtų aukoms suprasti, kas sakoma, ir būti suprastoms, be kita ko, kai informaciją teikia ta institucija.	BPK 45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.	Visiškai įgyvendinta
2. Valstybės narės užtikrina, kad su aukomis tiek žodžiu, tiek raštu būtų bendraujama paprasta ir suprantama kalba. Tokiame bendravime atsižvelgiama į aukos asmenines savybes, įskaitant bet kokią negalią, kuri gali turėti poveikį gebėjimui suprasti ar būti suprastam.	BPK 45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.	
3. Valstybės narės leidžia, kad aukas lydėtų jų pasirinktas asmuo pirmo kontakto su kompetentinga valdžios institucija metu, jei aukai dėl nusikaltimo poveikio reikia pagalbos, kad ji suprastų, kas sakoma, ir būtų suprasta, nebent tai prieštarauja aukos interesams ar kitaip kenkia proceso eigai.	<i>Pastaba. Nei BPK, nei kiti teisės aktai nedraudžia, kad asmenį, galimai nukentėjusį nuo nusikalstamos veikos, lydėtų bet koks jų pasirinktas asmuo. Vienintelis apribojimas yra nevieši teismo posėdžiai.</i> BPK 9 straipsnis. Bylų nagrinėjimo teisme viešumas 1. Bylos visuose teismuose nagrinėjamos viešai, išskyrus atvejus, kai tai	Visiškai įgyvendinta

prieštarauja valstybės, tarnybos, profesinės ar komercinės paslapties saugojimo interesams.

2. Ikiteisminio tyrimo metu teismo posėdžiai, kuriuose nagrinėjami kardomųjų ir kitų procesinių prievartos priemonių skyrimo klausimai arba proceso dalyvių skundai, yra nevieši, išskyrus atvejus, kai teismas nusprendžia kitaip.

3. Be šio straipsnio 1 dalyje nurodytų atvejų, leidžiama neviešai nagrinėti teisme bylas dėl nusikalstamų veikų, kuriomis kaltinami arba dėl kurių yra pripažinti nukentėjusiais jaunesni kaip aštuoniolikos metų asmenys, nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui bylas, taip pat kitas bylas, kai siekiama užkirsti kelią paskelbti žinias apie privatų proceso dalyvių gyvenimą arba kai nukentėjusiajam dėl viešo bylos nagrinėjimo gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių, taip pat kai apklausiamas liudytojas ar nukentėjusysis, kuriems taikomas anonimiškumas.

4. Neviešai byla gali būti nagrinėjama tik remiantis teismo nutartimi. Nutartis nagrinėti bylą neviešai gali būti priimta dėl viso bylos nagrinėjimo teisme arba tik dėl atskirų jo dalių. Neviešame teismo posėdyje bylos nagrinėjamos laikantis visų proceso taisyklių.

5. Jaunesni kaip šešiolikos metų asmenys, kurie nėra byloje kaltinamieji, nukentėjusieji ar liudytojai, į teismo posėdžių salę neįleidžiami.

6. Teismų nuosprendžių, priimtų neviešai išnagrinėjus bylą, rezoliucinės dalys visais atvejais paskelbiamos viešai.

(Pakeista Įstatymai Nr. XI-1478, Nr. XII-777, Nr. XII-1080)

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 9 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Be šio straipsnio 1 dalyje nurodytų atvejų, leidžiama neviešai nagrinėti teisme bylas dėl nusikalstamų veikų, kuriomis kaltinami arba dėl kurių yra pripažinti nukentėjusiais nepilnamečiai, nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui bylas, taip pat kitas bylas, kai siekiama užkirsti kelią paskelbti žinias apie privatų proceso dalyvių gyvenimą arba kai tai būtina, siekiant užtikrinti specialius nukentėjusiojo poreikius, taip pat kai apklausiamas liudytojas ar nukentėjusysis, kuriems taikomas anonimiškumas.“

2. Papildyti 9 straipsnį nauja 5 dalimi:

„5. Neviešame teismo posėdyje leidžiama dalyvauti liudytoją ar nukentėjusįjį lydintiems asmenims, kurie privalo laikytis teismo posėdžio tvarkos. Teismas nutartimi gali pašalinti lydinčią asmenį iš viso teismo posėdžio ar iš atskirų jo

	<p>dalių, jeigu toks dalyvavimas prieštarauja liudytojo ar nukentėjusiojo interesams arba trukdo tirti ar nagrinėti bylą.“</p> <p>3. Buvusias 9 straipsnio 5, 6 dalis laikyti atitinkamai 6, 7 dalimis.</p>	
<p><i>4 straipsnis</i></p> <p>Teisė gauti informaciją nuo pirmo kontakto su kompetentinga valdžios institucija</p> <p>1. Valstybės narės užtikrina, kad aukoms nuo jų pirmo kontakto su kompetentinga valdžios institucija nepagrįstai nedelsiant būtų suteikta toliau nurodyta informacija, kad jos galėtų naudotis šioje direktyvoje nustatytais teisėmis:</p>	<p><i>Pastaba. Šio straipsnio tikslams pasiekti Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras pakeis ir papildys Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2014 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. I-288 patvirtintą Teisių ir pareigų išaiškinimo liudytojui (nukentėjusiajam) išaiškinimo protokolo formą.</i></p> <p>BPK projektas</p> <p>21 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas</p> <p>1. Šis įstatymas įsigalioja 2016 m. birželio 1 d.</p> <p>2. Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras iki 2016 m. birželio 1 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>
<p>a) paramos, kuri aukoms gali būti suteikta, rūšis ir informacija apie tai, kas tokią paramą suteiktų, įskaitant, kai taikoma, svarbią bazinę informaciją apie galimybę gauti medicininę paramą, specialisto paramą, be kita ko, psichologinę paramą, ir kitą apgyvendinimo vietą;</p>	<p>BPK</p> <p>45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti</p> <p>Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.</p> <p><i>Pastaba. Teisingumo ministerija parengs ir reguliariai atnaujins lankstinuką, kuriame bus apibendrinta visa valstybės institucijų nusikalstamų aukoms teikiama pagalba. Generalinė prokuratūra papildys rekomendacijas apie privalomą Teisingumo ministerijos parengtos informacijos įteikimą aukai pirmo kontakto su ikiteisminio tyrimo įstaiga ar prokuratūra metu.</i></p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>
<p>b) informacija apie procedūras, susijusias su skundo dėl nusikalstamos veikos pateikimu, ir jų vaidmenį tokiose procedūrose;</p>	<p>BPK</p> <p>45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti</p> <p>Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.</p> <p>166 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo pradžia</p> <p>1. Ikiteisminis tyrimas pradedamas:</p> <p>1) gavus skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką;</p> <p>2) prokurorui ar ikiteisminio tyrimo pareigūnui patiems nustačius nusikalstamos veikos požymius.</p> <p>2. Šio Kodekso nustatytais atvejais ikiteisminis tyrimas pradedamas tik tuo atveju,</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

kai yra nukentėjusiojo skundas.

(...)

4. Apie pradėtą ikiteisminį tyrimą pranešama skundą, pareiškimą arba pranešimą padavusiam asmeniui. (*Pakeista Įstatymu Nr. X-1236*)

167 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo pradžia tik pagal nukentėjusiojo skundą ar jo teisėto atstovo pareiškimą, ar prokuroro reikalavimą

1. Dėl nusikalstamų veikų, numatytų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 145 straipsnyje, 149 straipsnio 1 dalyje, 150 straipsnio 1 dalyje, 151 straipsnio 1 dalyje, 178 straipsnio 1 ir 4 dalyse, 179 straipsnio 1 ir 3 dalyse, 182 straipsnio 1 ir 3 dalyse, 183 straipsnio 1 ir 3 dalyse, 184 straipsnio 1 ir 3 dalyse, 186 straipsnyje, 294 straipsnio 1 dalyje, ikiteisminis tyrimas pradedamas tik tuo atveju, kai yra nukentėjusiojo skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas. Šiais atvejais procesas vyksta bendra tvarka.

2. Jeigu šio straipsnio 1 dalyje nurodytos nusikalstamos veikos turi visuomeninę reikšmę ar jomis padaryta žala asmeniui, kuris dėl svarbių priežasčių negali ginti teisėtų savo interesų, ir nėra nukentėjusiojo skundo ar jo teisėto atstovo pareiškimo, ikiteisminis tyrimas dėl šių veikų privalo būti pradėtas prokuroro reikalavimu.

3. Jeigu Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 145 straipsnyje, 149 straipsnio 1 dalyje, 150 straipsnio 1 dalyje, 151 straipsnio 1 dalyje numatytos nusikalstamos veikos turi smurto artimoje aplinkoje požymių, ikiteisminis tyrimas pradedamas, nesvarbu, ar yra nukentėjusiojo skundas arba jo teisėto atstovo pareiškimas. Šiais atvejais ikiteisminis tyrimas pradedamas ir procesas vyksta bendra tvarka.

4. Jeigu ikiteisminio tyrimo metu nustatyta, kad įtariamojo veikoje yra ir tokios nusikalstamos veikos, dėl kurios tyrimas daromas tik pagal nukentėjusiojo skundą ar jo teisėto atstovo pareiškimą, ar prokuroro reikalavimą, požymių, tai ikiteisminis tyrimas dėl tos veikos daromas tik gavus atitinkamą skundą, pareiškimą ar reikalavimą. (*Pakeista Įstatymais Nr. X-1236, Nr. XII-502*)

BPK projektas

3 straipsnis. 28 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 28 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„28 straipsnis. Nukentėjusysis

1. Nukentėjusysis yra fizinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė fizinės, turtinės ar moralinės žalos, taip pat dėl nusikalstamos veikos mirusio fizinio asmens šeimos nariai ir artimieji giminaičiai. Asmuo pripažįstamas

	<p>nukentėjusiuoju ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi.</p> <p>2. Nukentėjusysis ir jo atstovas turi teisę: <u>gauti informaciją apie su juo susijusio baudžiamojo proceso eigą</u>; teikti įrodymus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; dalyvauti vertinant jo specialius apsaugos poreikius; ikiteisminio tyrimo metu ir teisme susipažinti su byla; dalyvauti bylą nagrinėjant teisme; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus, taip pat apskusti teismo nuosprendį ar nutartį; pasakyti baigiamąją kalbą.</p> <p>3. Nukentėjusysis privalo duoti parodymus. Jis prisiekia ir atsako už melagingus parodymus kaip liudytojas.“</p>	
c) informacija apie tai, kaip ir kokiomis sąlygomis jos gali gauti apsaugą, įskaitant apsaugos priemones;	<p>BPK</p> <p>45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti</p> <p>Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.</p> <p>198 straipsnis. Nukentėjusiojo ar liudytojo teisė prašyti taikyti anonimiškumą</p> <p>1. Nukentėjusysis ar liudytojas šio Kodekso nustatyta tvarka gali prašyti prokurorą ar ikiteisminio tyrimo pareigūną taikyti jam anonimiškumą.</p> <p>2. Prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas, kai tam yra pagrindas, taiko nukentėjusiajam ar liudytojui anonimiškumą, taip pat imasi šiame Kodekse nustatytų priemonių nukentėjusiojo ar liudytojo, kuriam taikomas anonimiškumas, asmens tapatybę nurodančių duomenų slaptumui užtikrinti.</p> <p>3. Prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas, turėdamas duomenų, kad yra šio Kodekso 199 straipsnyje numatyti anonimiškumo taikymo pagrindai, anonimiškumą gali taikyti savo iniciatyva.</p> <p><i>(Pakeista Įstatymu Nr. XI-1200)</i></p> <p>199 straipsnis. Anonimiškumo taikymo nukentėjusiajam ir liudytojui pagrindai</p> <p>1. Nukentėjusiajam ir liudytojui anonimiškumas gali būti taikomas, jeigu:</p> <p>1) gresia realus pavojus nukentėjusiojo, liudytojo ar jų šeimos narių arba artimųjų giminaičių gyvybei, sveikatai, laisvei ar turtui, taip pat tarnybos, verslo ar kitiems teisėtiems interesams;</p> <p>2) nukentėjusiojo ar liudytojo parodymai yra svarbūs baudžiamajame procese;</p>	Visiškai įgyvendinta

3) nukentėjusysis ar liudytojas dalyvauja procese dėl labai sunkaus, sunkaus ar apysunkio nusikaltimo.

2. Nukentėjusiajam ar liudytojui anonimiškumas taikomas, jeigu yra visi šiame straipsnyje išvardyti pagrindai.

(Pakeista Įstatymais Nr. X-1236, Nr. XI-1200)

199¹ straipsnis. Dalinis anonimiškumas

1. Kai yra šio Kodekso 199 straipsnyje numatyti pagrindai, taip pat kitais atvejais, kai yra duomenų, kad tam tikrų liudytojo ar nukentėjusiojo duomenų atskleidimas gali turėti neigiamų padarinių jų, jų šeimos narių ar artimųjų giminaičių teisėms ir teisėtiems interesams ir šių teisių ir interesų apsaugai užtikrinti pakanka dalies duomenų apie liudytoją ar nukentėjusįjį slaptumo, gali būti taikomas dalinis anonimiškumas.

2. Kai yra šio straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas nutarimu taikyti dalinį anonimiškumą nustato įslaptinamų duomenų apimtį. Gali būti įslaptinami liudytojo ar nukentėjusiojo vardas ir pavardė, gimimo data, asmens kodas, gyvenamosios vietos adresas, profesija, darbo ar mokymosi vieta, giminystės ryšiai, taip pat kiti liudytojo ar nukentėjusiojo duomenys (išskyrus duomenis apie liudytojo ar nukentėjusiojo santykius su įtariamuoju), kurių įslaptinimas yra grindžiamas šio straipsnio 1 dalyje nurodytomis aplinkybėmis.

3. Nukentėjusysis ir liudytojas, kuriems taikomas dalinis anonimiškumas įslaptinant jų vardą ir pavardę, tyrimo veiksmų ir kituose bylos dokumentuose įvardijamas numeriu.

4. Dalinio anonimiškumo taikymo atvejais tyrimo veiksmai atliekami ir bylos dokumentai surašomi bendra šio Kodekso nustatyta tvarka, įslaptinti duomenys surašomi, saugomi ir naudojami šio Kodekso 201 straipsnyje nustatyta tvarka, išskyrus šiame straipsnyje nustatytas išimtis.

(Pakeista Įstatymu Nr. XI-1200)

Baudžiamojo proceso ir kriminalinės žvalgybos dalyvių, teisingumo ir teisėsaugos institucijų pareigūnų apsaugos nuo nusikalstamo poveikio įstatymas

4 straipsnis. Asmenys, kuriems taikomos apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės

Apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės gali būti taikomos:

1) asmenims, dalyvaujantiems baudžiamajame procese: liudytojams, nukentėjusiesiems, ekspertams, specialistams ir gynėjams (atstovams), atstovams pagal įstatymą, įtariamiesiems, kaltinamiesiems, nuteistiesiems, išteisintiesiems,

	<p>asmenims, kuriems byla (ikiteisminis tyrimas) nutraukta;</p> <p>2) teisingumo ir teisėsaugos institucijų pareigūnams: teisėjams, prokurorams, ikiteisminio tyrimo pareigūnams, organizuojantiems ir įgyvendinantiems apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės pareigūnams;</p> <p>3) kriminalinės žvalgybos slaptiesiems dalyviams;</p> <p>4) šio straipsnio 1–3 punktuose išvardytų asmenų tėvams (įtėviams), vaikams (įvaikiams), broliams, seserims, seneliams, vaikaičiams, sutuoktiniams ir sugyventiniams.</p> <p><i>(Pakeista Įstatymu Nr. XI-2242)</i></p> <p>5 straipsnis. Apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonių taikymo pagrindai</p> <p>1. Apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės gali būti taikomos, jei atliekant kriminalinę žvalgybą ar ikiteisminį tyrimą arba nagrinėjant baudžiamąsias bylas dėl labai sunkių ar sunkių nusikaltimų, taip pat dėl apysunkių nusikaltimų, numatytų Baudžiamojo kodekso 145 straipsnio 2 dalyje, 146 straipsnio 2 ir 3 dalyse, 151 straipsnio 2 dalyje, 162 straipsnyje, 178 straipsnio 2 dalyje, 180 straipsnio 1 dalyje, 181 straipsnio 1 dalyje, 187 straipsnio 2 dalyje, 189 straipsnio 2 dalyje, 198 straipsnio 2 dalyje, 213 straipsnio 1 dalyje, 214 ir 215 straipsniuose, 225 straipsnio 2 dalyje, 227 straipsnio 2 dalyje, 228 straipsnio 2 dalyje, 240 straipsnyje, 253 straipsnio 1 dalyje, 256 straipsnio 1 dalyje, 300 straipsnio 2 dalyje, 301 straipsnio 2 dalyje, 302 straipsnio 2 dalyje, 307 straipsnio 1 ir 2 dalyse, arba pasibaigus kriminalinei žvalgybai ar baudžiamajam procesui buvo gauta patikrintų duomenų iš viešų ar konfidencialių šaltinių, kad:</p> <p>1) asmenų gyvybei ar sveikatai gresia realus pavojus;</p> <p>2) gali būti sunaikintas ar sugadintas asmenų turtas.</p> <p>2. Šio įstatymo 4 straipsnio 1 punkte nurodytiems asmenims, išskyrus ekspertus, specialistus ir gynėjus (atstovus), apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės taikomos, jeigu šie asmenys aktyviai bendradarbiauja su teisingumo ir teisėsaugos institucijų pareigūnais, padėjo atskleisti nusikalstamą veiką ar suteikė kitos vertingos informacijos teisingumo ir teisėsaugos institucijų pareigūnams.</p> <p><i>(Pakeista Įstatymu Nr. XI-2242)</i></p>	
d) informacija apie tai, kaip ir kokiomis sąlygomis jos gali kreiptis dėl teisinės konsultacijos, teisinės pagalbos ir kitos rūšies konsultacijos;	<p>BPK projektas</p> <p>6 straipsnis. 44 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 44 straipsnio 10 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„10. Kiekvienas nuo nusikalstamos veikos nukentėjęs asmuo turi teisę</p>	Visiškai įgyvendinta

reikalauti, kad būtų nustatytas ir teisingai nubaustas nusikalstamą veiką padaręs asmuo, gauti dėl nusikalstamos veikos padarytos žalos atlyginimą, o įstatymų numatytais atvejais – ir kompensaciją iš Nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondo, taip pat įstatymo nustatyta tvarka nemokamai gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą.“

BPK

45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti

Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.

55 straipsnis. Įgaliotieji atstovai

1. Nukentėjusiojo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo, liudytojo, užstato davėjo, asmens, kurio nuosavybės teisės laikinai apribotos ar konfiskuotas turtas, asmens, kurį siekiama įpareigoti atskleisti informacijos šaltinio paslaptį, įgaliotuoju atstovu laikomas asmuo, teikiantis teisinę pagalbą šiems proceso dalyviams, ginantis jų teises ir teisėtus interesus.

2. Įgaliotuoju atstovu gali būti advokatas arba advokato pavedimu advokato padėjėjas, o ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu – ir kitas aukštąjį teisinį išsilavinimą turintis asmuo, kurį proceso dalyvis įgaliojo atstovauti savo interesams. Juridinio asmens atstovu gali būti juridinio asmens vadovas arba įgaliotas darbuotojas ar advokatas.

3. Įgaliotajam atstovui leidžiama dalyvauti procese, kai ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras dėl atstovo dalyvavimo procese priima nutarimą, o teismas – nutartį. Atstovas gali dalyvauti procese kartu su atstovaujamu asmeniu. Atstovas, išskyrus liudytojo atstovą, taip pat gali dalyvauti vietoj atstovaujamo asmens. Liudytojo įgaliotojo atstovo neatvykimas netrukdo toliau tęsti proceso veiksmus. Atstovaujamas asmuo gali bet kuriuo metu atsisakyti atstovo paslaugų arba pasirinkti kitą atstovą.

4. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras motyvuotu nutarimu ar teismas motyvuota nutartimi pripažįsta, kad įgaliotojo atstovo dalyvavimas būtinas bylose dėl nusikalstamų veikų žmogaus sveikatai, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, vaikui ir šeimai ar dorovei, kai nuo šių veikų nukentėjo nepilnametis, taip pat kitais atvejais, kai be įgaliotojo atstovo pagalbos nepilnamečio nukentėjusiojo teisės ir teisėti interesai nebūtų reikiamai ginami. Tokiais atvejais dėl įgaliotojo atstovo dalyvavimo atitinkamai taikomos šio Kodekso 51 ir 52 straipsnių nuostatos.

5. Įstatymų, reglamentuojančių valstybės garantuojamos teisinės pagalbos

	<p>teikimą, numatytais atvejais nukentėjusysis ir civilinis ieškovas turi teisę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą.</p> <p><i>(Pakeista Įstatymais Nr. <u>XII-1148</u>, Nr. <u>X-1236</u>, Nr. <u>X-1493</u>, Nr. <u>XI-1014</u>, Nr. <u>XII-1017</u>).</i></p>	
e) informacija apie tai, kaip ir kokiomis sąlygomis jos gali gauti kompensaciją;	<p>BPK projektas</p> <p>6 straipsnis. 44 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 44 straipsnio 10 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„10. Kiekvienas nuo nusikalstamos veikos nukentėjęs asmuo turi teisę reikalauti, kad būtų nustatytas ir teisingai nubaustas nusikalstamą veiką padaręs asmuo, gauti dėl nusikalstamos veikos padarytos žalos atlyginimą, o įstatymų numatytais atvejais – ir kompensaciją iš Nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondo, taip pat įstatymo nustatyta tvarka nemokamai gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą.“</p> <p>BPK</p> <p>45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti</p> <p>Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.</p> <p>46 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ir teisėjo pareiga išaiškinti asmeniui neteisėtais veiksmais pažeistų teisių atkūrimo ir žalos atlyginimo tvarką</p> <p>(...)</p> <p>2. Jeigu asmuo, pripažintas nukentėjusiuoju, patyrė žalos dėl smurtinio nusikaltimo, ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras iš karto po asmens pripažinimo nukentėjusiuoju privalo jį informuoti apie teisę gauti kompensaciją pagal Lietuvos Respublikos smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymą.</p> <p><i>(Pakeista Įstatymu Nr. <u>X-1236</u>)</i></p> <p>109 straipsnis. Civilinis ieškinys baudžiamajame procese</p> <p>Asmuo, dėl nusikalstamos veikos patyręs turtinės ar neturtinės žalos, turi teisę baudžiamajame procese pareikšti įtariamajam ar kaltinamajam arba už įtariamojo ar kaltinamojo veikas materialiai atsakingiems asmenims civilinį ieškinį. Teismas jį nagrinėja kartu su baudžiamąja byla. Kai civilinis ieškinys pareikštas ikiteisminio tyrimo metu, ikiteisminio tyrimo metu turi būti surinkti duomenys, patvirtinantys</p>	Visiškai įgyvendinta

	pareikšto civilinio ieškinio pagrindą ir dydį. (Pakeista Įstatymais Nr. IX-2336, Nr. XI-1852)	
f) informacija apie tai, kaip ir kokiomis sąlygomis joms turi būti suteiktos vertimo žodžiu ir raštu paslaugos;	<p>BPK 45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.</p> <p>8 straipsnis. Proceso kalba 1. Lietuvos Respublikoje baudžiamasis procesas vyksta valstybine kalba. 2. Lietuvių kalbos nemokantiems baudžiamojo proceso dalyviams užtikrinama teisė daryti pareiškimus, duoti parodymus ir paaiškinimus, paduoti prašymus ir skundus, kalbėti teisme gimtąja kalba arba kita kalba, kurią jie moka. Visais šiais atvejais, taip pat susipažindami su bylos medžiaga proceso dalyviai turi teisę naudotis vertėjo paslaugomis šio Kodekso nustatyta tvarka. 3. Bylos dokumentai, kurie šio Kodekso nustatytais atvejais įteikiami įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, taip pat kitiems proceso dalyviams, turi būti išversti į jų gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jie moka.</p>	Visiškai įgyvendinta
g) jei aukos gyvena kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje įvykdyta nusikalstama veika, informacija apie visas specialias priemones, procedūras ar tvarką, kuriomis jos gali pasinaudoti valstybėje narėje, kurioje jos pirmą kartą kreipėsi į kompetentingą valdžios instituciją, kad apgintų savo interesus;	<p>BPK 45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.</p> <p>BPK projektas 3 straipsnis. 28 straipsnio pakeitimas Pakeisti 28 straipsnį ir jį išdėstyti taip: „28 straipsnis. Nukentėjusysis 1. Nukentėjusysis yra fizinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė fizinės, turtinės ar moralinės žalos, taip pat dėl nusikalstamos veikos mirusio fizinio asmens šeimos nariai ir artimieji giminaičiai. Asmuo pripažįstamas nukentėjusiuoju ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi. 2. Nukentėjusysis ir jo atstovas turi teisę: <u>gauti informaciją apie su juo susijusio baudžiamojo proceso eigą</u>; teikti įrodymus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; dalyvauti vertinant jo specialius apsaugos poreikius; ikiteisminio tyrimo metu ir teisme susipažinti su byla; dalyvauti bylą nagrinėjant teisme; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo</p>	Visiškai įgyvendinta

	<p>teisėjo ir teismo veiksmus, taip pat apskūsti teismo nuosprendį ar nutartį; pasakyti baigiamąją kalbą.</p> <p>4. Nukentėjusysis privalo duoti parodymus. Jis prisiekia ir atsako už melagingus parodymus kaip liudytojas.“</p> <p><i>Pastaba. Bylos, turinčios tarptautinį elementą, tyrimo ypatumus kiekvieną kartą konkrečiai paaiškins bylą nagrinėjantis ikiteisminio tyrimo pareigūnas ir prokuroras.</i></p>	
<p>h) prieinama informacija apie skundų teikimo tvarką, jeigu kompetentinga valdžios institucija, veikianti vykstant baudžiamajam procesui, negerbia aukų teisių;</p>	<p>BPK</p> <p>45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti</p> <p>Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.</p> <p>62 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo pareigūno proceso veiksmų ir nutarimų apskundimas</p> <p>1. Ikiteisminio tyrimo pareigūno proceso veiksmus ir nutarimus proceso dalyviai arba asmenys, kuriems taikytos procesinės prievartos priemonės, gali apskūsti ikiteisminį tyrimą organizuojančiam ir jam vadovaujančiam prokurorui. Jei prokuroras atsisako patenkinti skundą, šis jo nutarimas gali būti skundžiamas aukštesniajam prokurorui šio Kodekso 63 straipsnyje nustatyta tvarka.</p> <p>2. Skundas paduodamas prokurorui tiesiogiai arba per ikiteisminio tyrimo pareigūną, dėl kurio proceso veiksmų ar nutarimų skundžiamasi. Skundai gali būti tiek rašytiniai, tiek žodiniai. Dėl žodinių skundų ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras surašo protokolą. Jį pasirašo pareiškėjas ir skundą priėmęs ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras.</p> <p>3. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas gautą skundą kartu su savo paaiškinimais privalo per vieną dieną nuo skundo gavimo perduoti prokurorui.</p> <p>4. Skundo padavimas iki jo išsprendimo nesustabdo skundžiamo veiksmo ar nutarimo vykdymo, išskyrus atvejus, jeigu tai padaryti pripažįsta esant reikalinga pats ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras.</p> <p><i>(Pakeista Įstatymu Nr. X-1236)</i></p> <p>63 straipsnis. Prokuroro proceso veiksmų ir nutarimų apskundimas</p> <p>1. Prokuroro proceso veiksmus ir nutarimus proceso dalyviai arba asmenys, kuriems taikytos procesinės prievartos priemonės, gali apskūsti aukštesniajam prokurorui. Jei aukštesnysis prokuroras atsisako patenkinti skundą, šis jo nutarimas gali būti skundžiamas ikiteisminio tyrimo teisėjui.</p> <p>2. Skundas paduodamas aukštesniajam prokurorui tiesiogiai arba per prokurorą,</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

dėl kurio veiksmų ar nutarimų skundžiamasi. Skundai gali būti tiek rašytiniai, tiek žodiniai. Dėl žodinių skundų prokuroras surašo protokolą. Jį pasirašo pareiškėjas ir skundą priėmęs prokuroras.

3. Skundo padavimas iki jo išsprendimo nesustabdo skundžiamo veiksmo ar nutarimo vykdymo, išskyrus atvejus, jeigu tai padaryti pripažįsta esant reikalinga prokuroras.

4. Prokuroro priimti sprendimai ikiteisminio tyrimo organizavimo klausimais dėl pavedimo atlikti ikiteisminį tyrimą ar atskirus ikiteisminio tyrimo veiksmus ikiteisminio tyrimo įstaigai, dėl pavedimo atlikti ikiteisminį tyrimą ar atskirus ikiteisminio tyrimo veiksmus kitos vietovės prokurorui ar ikiteisminio tyrimo įstaigai, dėl tyrimo grupės sudarymo, dėl pavedimo vadovauti ikiteisminiam tyrimui ar atlikti ikiteisminį tyrimą šio Kodekso nustatyta tvarka neskundžiami.

(Pakeista Įstatymais Nr. X-1236, Nr. XI-1478)

168 straipsnis. Atsisakymas pradėti ikiteisminį tyrimą

1. Prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas, gavęs skundą, pareiškimą ar pranešimą, o reikiamais atvejais – ir jų patikslinimą, atsisako pradėti ikiteisminį tyrimą tik tuo atveju, kai nurodyti duomenys apie nusikalstamą veiką yra akivaizdžiai neteisingi ar yra aiškos šio Kodekso 3 straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės. Gauto skundo, pareiškimo ar pranešimo duomenų patikslinimui gali būti atlikti veiksmai, kurie nesusiję su procesinėmis prievartos priemonėmis: įvykio vietos apžiūra, įvykio liudytojų apklausos, taip pat iš valstybės ar savivaldybės įmonių, įstaigų, organizacijų, pareiškėjo ar asmens, kurio interesais pateiktas skundas, pareiškimas ar pranešimas, reikalaujami duomenys ar dokumentai, atliktos pareiškėjo ar asmens, kurio interesais pateiktas skundas, pareiškimas ar pranešimas, apklausos. Tokie proceso veiksmai turi būti atlikti per kuo trumpesnius terminus, bet ne ilgiau kaip per dešimt dienų.

2. Atsisakydamas pradėti ikiteisminį tyrimą, prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas surašo motyvuotą nutarimą. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą gali tik ikiteisminio tyrimo įstaigos vadovo arba jo įgalioto asmens sutikimu.

3. Nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą nuorašas siunčiamas skundą, pareiškimą ar pranešimą padavusiam asmeniui. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas nutarimo nuorašą per dvidešimt keturias valandas privalo išsiųsti prokurorui.

4. Ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą gali būti skundžiamas prokurorui, o prokuroro nutarimas – ikiteisminio tyrimo teisėjui. Jeigu prokuroras nepanaikina nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą,

	<p>jo sprendimas gali būti skundžiamas ikiteisminio tyrimo teisėjui. Ikiteisminio tyrimo teisėjo priimtas sprendimas skundžiamas šio Kodekso X dalyje nustatyta tvarka. Skundai gali būti paduodami per septynias dienas nuo nutarimo ar nutarties nuorašo gavimo dienos. Turintys teisę paduoti skundą asmenys, kurie dėl svarbių priežasčių praleido apskundimo terminą, turi teisę prašyti turinčio įgaliojimus nagrinėti skundą prokuroro arba ikiteisminio tyrimo teisėjo atnaujinti praleistą terminą. Prašymas atnaujinti minėtą terminą negali būti paduodamas praėjus daugiau kaip šešiams mėnesiams po skundžiamo sprendimo priėmimo.</p> <p>5. Atsisakius pradėti ikiteisminį tyrimą šio straipsnio 1 dalyje nustatytais atvejais ir esant duomenų apie administracinę teisės pažeidimą ar kituose teisės aktuose numatytą nusižengimą, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas nutarimu atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą perduoda šį skundą, pareiškimą ar pranešimą ir patikslinimą išspręsti Administracinių teisės pažeidimų kodekse ar kituose teisės aktuose nustatyta tvarka.</p> <p><i>(Pakeista Įstatymais Nr. IX-1637, Nr. IX-2336, Nr. X-1236, Nr. XI-1014, Nr. XI-2109)</i></p>	
i) kontaktiniai duomenys ryšiams dėl atitinkamos bylos palaikyti;	<p>BPK projektas 3 straipsnis. 28 straipsnio pakeitimas Pakeisti 28 straipsnį ir jį išdėstyti taip: „28 straipsnis. Nukentėjusysis 1. Nukentėjusysis yra fizinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė fizinės, turtinės ar moralinės žalos, taip pat dėl nusikalstamos veikos mirusio fizinio asmens šeimos nariai ir artimieji giminaičiai. Asmuo pripažįstamas nukentėjusiuoju ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi. 2. Nukentėjusysis ir jo atstovas turi teisę: gauti informaciją apie su juo susijusio baudžiamojo proceso eigą; teikti įrodymus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; dalyvauti vertinant jo specialius apsaugos poreikius; ikiteisminio tyrimo metu ir teisme susipažinti su byla; dalyvauti bylą nagrinėjant teisme; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus, taip pat apskųsti teismo nuosprendį ar nutartį; pasakyti baigiamąją kalbą. 5. Nukentėjusysis privalo duoti parodymus. Jis prisiekia ir atsako už melagingus parodymus kaip liudytojas.“</p> <p>BPK</p>	Visiškai įgyvendinta

	<p>166 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo pradžia</p> <p>1. Ikiteisminis tyrimas pradedamas:</p> <p>1) gavus skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką;</p> <p>2) prokurorui ar ikiteisminio tyrimo pareigūnui patiems nustatčius nusikalstamos veikos požymius.</p> <p>2. Šio Kodekso nustatytais atvejais ikiteisminis tyrimas pradedamas tik tuo atveju, kai yra nukentėjusiojo skundas.</p> <p>3. Kiekvienas ikiteisminio tyrimo pradžios atvejis užregistruojamas Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro nustatyta tvarka.</p> <p>4. Apie pradėtą ikiteisminį tyrimą pranešama skundą, pareiškimą arba pranešimą padavusiam asmeniui.</p> <p><i>(Pakeista Įstatymu Nr. X-1236)</i></p> <p>182 straipsnis. Šaukimas į apklausą</p> <p>1. Asmuo iškviečiamas į apklausą šaukimu. Jame nurodoma: kas ir dėl ko šaukiamas, kur ir pas ką atvykti, atvykimo data ir valanda, šio Kodekso 163 straipsnyje numatytos neatvykimo pasekmės.</p> <p>2. Asmuo į apklausą taip pat gali būti šaukiamas telefonu ar kitais būdais. Šiais atvejais už neatvykimą negali būti taikomos šio Kodekso 163 straipsnyje numatytos procesinės prievartos priemonės.</p> <p><i>Pastaba. Ši nuostata bus įgyvendinama praktiniais ikiteisminio tyrimo įstaigų ir prokuratūrų veiksmais. Kontaktiniai duomenys įprastai nurodomi ikiteisminio tyrimo įstaigų ir prokuratūrų siunčiamuose pranešimuose, pvz., pranešime apie pradėtą ikiteisminį tyrimą, šaukime į apklausą.</i></p>	
j) prieinamos atkuriamojo teisingumo paslaugos;	<p><i>Pastaba. Nuostata Lietuvai netaikytina, nes šiuo metu atkuriamojo teisingumo (mediacijos) modelis baudžiamojo proceso srityje Lietuvoje dar tik kuriamas. Galiojančiuose teisės aktuose yra tik atskiri atkuriamojo teisingumo elementai, kurie aptariami žemiau.</i></p> <p>BPK</p> <p>45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti</p> <p>Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.</p> <p>BK</p> <p>38 straipsnis. Atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės, kai kaltininkas ir</p>	Visiškai įgyvendinta

nukentėjęs asmuo susitaiko

1. Asmuo, padaręs baudžiamąjį nusižengimą, neatsargų arba nesunkų ar apysunkį tyčinį nusikaltimą, gali būti teismo atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės, jeigu:

- 1) jis prisipažino padaręs nusikalstamą veiką ir
- 2) savu noru atlygino ar pašalino fiziniam ar juridiniam asmeniui padarytą žalą arba susitarė dėl šios žalos atlyginimo ar pašalinimo, ir
- 3) susitaikė su nukentėjusiu asmeniu arba juridinio asmens ar valstybės institucijos atstovu, ir;
- 4) yra pagrindo manyti, kad jis nedarys naujų nusikalstamų veikų.

2. Šio straipsnio 1 dalyje numatytais pagrindais negali būti atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės pavojingas recidyvistas, taip pat asmuo, kuris anksčiau jau buvo atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės kaip susitaikęs su nukentėjusiu asmeniu, jeigu nuo susitaikymo dienos iki naujos veikos padarymo praėjo mažiau negu ketveri metai.

3. Jeigu asmuo, atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės pagal šio straipsnio 1 dalį, per vienerius metus padarė baudžiamąjį nusižengimą ar neatsargų nusikaltimą arba be pateisinamų priežasčių nevykdė teismo patvirtinto susitarimo dėl žalos atlyginimo sąlygų ir tvarkos, teismas gali panaikinti sprendimą dėl atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės ir spręsti dėl tokio asmens baudžiamosios atsakomybės už visas padarytas nusikalstamas veikas.

4. Jeigu asmuo, atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės pagal šio straipsnio 1 dalį, per vienerius metus padarė naują tyčinį nusikaltimą, ankstesnis sprendimas atleisti nuo baudžiamosios atsakomybės nustoja galioti ir sprendžiama dėl tokio asmens baudžiamosios atsakomybės už visas padarytas nusikalstamas veikas.

(Pakeista Įstatymais Nr. X-1233, Nr. XI-677, 2010-02-11, Nr. XII-1554)

BPK**212 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo nutraukimo atvejai**

Ikiteisminis tyrimas nutraukiamas:

(...)

5) kai įtariamasis ir nukentėjusysis susitaiko Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 38 straipsnyje numatytais atvejais;

(Pakeista Įstatymais Nr. IX-1496, Nr. X-1236, Nr. XI-1200, Nr. XI-1473, Nr. XI-1478, Nr. XI-2199).

214 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo nutraukimo tvarka

1. Šio Kodekso 212 straipsnio 1 ir 2 punktuose numatytais atvejais ikiteisminį

tyrimą nutraukia prokuroras nutarimu arba ikiteisminio tyrimo teisėjas nutartimi.

2. Šio Kodekso 212 straipsnio 3–9 punktuose numatytais atvejais ikiteisminis tyrimas nutraukiamas ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimu, kuris patvirtina prokuroro nutarimą dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo.

3. Apie ikiteisminio tyrimo nutraukimą ar ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimą nepatvirtinti prokuroro nutarimo dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo pranešama įtariamajam, jo atstovui, gynėjui, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui ir jų atstovams išsiunčiant sprendimų nuorašus.

4. Šio straipsnio 1 dalyje numatytas nutarimas gali būti skundžiamas aukštesniajam prokurorui, kuris privalo išnagrinėti skundą ne vėliau kaip per dvidešimt dienų nuo jo gavimo. Jei aukštesnysis prokuroras atsisako patenkinti skundą, šis jo nutarimas gali būti skundžiamas ikiteisminio tyrimo teisėjui. Ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimas dėl skundo, taip pat šio straipsnio 2 dalyje numatytas ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimas gali būti skundžiami šio Kodekso X dalyje nustatyta tvarka.

5. Skundai dėl prokuroro nutarimo gali būti paduodami per dvidešimt dienų nuo nutarimo ar nutarties nuorašo gavimo dienos. Turintys teisę paduoti skundą asmenys, kurie dėl svarbių priežasčių praleido apskundimo terminą, turi teisę prašyti turinčio įgaliojimus nagrinėti skundą aukštesniojo prokuroro arba teismo atnaujinti praleistą terminą. Prašymas atnaujinti minėtą terminą negali būti paduodamas praėjus daugiau kaip šešioms mėnesiams nuo nutarimo ar nutarties nuorašo gavimo dienos.

6. Jeigu ikiteisminio tyrimo medžiagoje yra duomenų apie administracinę teisės pažeidimą ar kituose teisės aktuose numatytą nusižengimą, prokuroras nutarimu nutraukti ikiteisminį tyrimą perduoda šią medžiagą spręsti Administracinių teisės pažeidimų kodekse ar kituose teisės aktuose nustatyta tvarka.

7. Asmeniui, pagal kurio skundą, pareiškimą ar pranešimą pradėtas ikiteisminis tyrimas, pranešama apie sprendimą nutraukti bylą.

(Pakeista Įstatymais Nr. X-1236, Nr. XI-1478, Nr. XI-2407)

407 straipsnis. Privataus kaltinimo bylos

Baudžiamųjų bylų dėl nusikalstamų veikų, numatytų Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 139 straipsnio 1 dalyje, 140 straipsnio 1 dalyje, 148, 152, 154, 155, 165, 168 straipsniuose, 187 straipsnio 1 ir 3 dalyse, 188, 313 straipsniuose, procesas pradedamas tik tuo atveju, kai yra nukentėjusiojo skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas. Šiose bylose ikiteisminis tyrimas neatliekamas, išskyrus šio Kodekso 409 straipsnyje numatytus atvejus.

(Pakeista Įstatymu Nr. IX-1637)

408 straipsnis. Asmenys, turintys teisę paduoti skundą ar pareiškimą ir palaikyti kaltinimą teisme

1. Privataus kaltinimo bylose skundą paduoda ir kaltinimą teisme palaiko nukentėjusysis. Teisme jis įgyja privataus kaltintojo statusą.

2. Jeigu nukentėjusysis dėl nepilnametystės, fizinių ar psichinių trūkumų negali pasinaudoti visomis nukentėjusiojo teisėmis, paduoti pareiškimą ir palaikyti kaltinimą teisme gali jo teisėtas atstovas.

3. Jeigu procesas pradėtas dėl nukentėjusiojo teisėto atstovo pareiškimo, toks atstovas teisme įgyja privataus kaltintojo statusą ir kaltinimą teisme palaiko vienas arba kartu su nukentėjusiuoju.

413 straipsnis. Taikinamasis posėdis

1. Jeigu nėra šio Kodekso 412⁽¹⁾ straipsnio 1 dalyje numatytų pagrindų atsisakyti pradėti privataus kaltinimo bylų procesą, nukentėjusysis ir (ar) jo teisėtas atstovas, ir nusikalstamos veikos padarymu kaltinamas asmuo šaukiami pas teisėją sutaikinti. Nusikalstamos veikos padarymu kaltinamam asmeniui kartu su šaukimu išsiunčiamas ir skundo nuorašas.

2. Taikinamasis posėdis prasideda teisėjo pranešimu apie nukentėjusiojo skundo ar jo teisėto atstovo pareiškimo turinį ir kvietimu susitaikyti. Po to pasisako nukentėjusysis ir (ar) jo teisėtas atstovas, ir nusikalstamos veikos padarymu kaltinamas asmuo. Jeigu šie asmenys susitaiko, procesas dėl skundo nutraukiamas.

3. Nukentėjusysis ir (ar) jo teisėtas atstovas, ir nusikalstamos veikos padarymu kaltinamas asmuo susitaikydami gali sudaryti sutartį dėl žalos atlyginimo. Pagal sutartį dėl žalos atlyginimo vėliau gali būti išduotas vykdomasis dokumentas.

4. Tiek pareikštas nuomones dėl susitaikymo, tiek sutartį dėl žalos atlyginimo taikinamojo posėdžio protokole pasirašo nukentėjusysis ir (ar) jo teisėtas atstovas, ir nusikalstamos veikos padarymu kaltinamas asmuo.

5. Jeigu nukentėjusysis ir (ar) jo teisėtas atstovas, ir nusikalstamos veikos padarymu kaltinamas asmuo nesusitaiko, teisėjas priima nutartį nukentėjusiojo skundą perduoti nagrinėti teisiamaajame posėdyje.

6. Jeigu nukentėjusysis ir (ar) jo teisėtas atstovas į taikinamąjį posėdį neatvyko be svarbios priežasties, laikoma, kad privatus kaltintojas kaltinimo atsisakė. Tokiu atveju procesas dėl skundo nutraukiamas.

7. Jeigu be svarbios priežasties į taikinamąjį posėdį neatvyksta nusikalstamos veikos padarymu kaltinamas asmuo, teisėjas nukentėjusiojo skundą ar jo teisėto atstovo pareiškimą perduoda nagrinėti teisiamaajame posėdyje.

	<i>(Pakeista Įstatymu Nr. X-1236)</i>	
k) informacija apie tai, kaip ir kokiomis sąlygomis joms gali būti kompensuotos išlaidos, patirtos dėl jų dalyvavimo baudžiamajame procese.	<p>BPK 45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.</p> <p>103 straipsnis. Proceso išlaidos Proceso išlaidas sudaro: 1) liudytojams, nukentėjusiesiems, ekspertams, specialistams ir vertėjams išmokami pinigai, skirti jų kelionės į iškvietyimo vietą ir gyvenimo joje išlaidoms atlyginti; (...)</p> <p>104 straipsnis. Proceso išlaidų atlyginimas 1. Proceso išlaidos liudytojui, nukentėjusiajam, ekspertui, specialistui, vertėjui atlyginamos iš ikiteisminio tyrimo įstaigų, prokuratūros ar teismo lėšų. Šių išlaidų atlyginimo tvarką ir jų dydžius nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija. 2. Proceso dalyvis, kuris savo nuožiūra pakvietė dalyvauti procese ekspertą, specialistą, gynėją ar atstovą arba turėjo kitų išlaidų, jas apmoka pats iš savo lėšų. Proceso dalyvis gali prašyti teismo, kad šios išlaidos būtų pripažintos proceso išlaidomis ir išieškotos iš nuteistojo. <i>(Pakeista Įstatymu Nr. X-81).</i></p>	Visiškai įgyvendinta
2. Atsižvelgiant į specialius aukos poreikius bei asmenines aplinkybes ir į nusikaltimo rūšį ar pobūdį, 1 dalyje nurodytos informacijos apimtis ar išsamumas gali skirtis. Be to, vėlesniuose etapuose galima pateikti papildomos informacijos, atsižvelgiant į aukos poreikius ir tokios informacijos aktualumą kiekviename proceso etape.	<i>Pastaba. Nuostata nėra privaloma. Ji paaiškina šio straipsnio 1 dalyje taikomų nuostatų apimtį ir privalomumą.</i>	Visiškai įgyvendinta
<p><i>5 straipsnis</i> Aukų teisės teikiant skundą 1. Valstybės narės užtikrina, kad aukos gautų savo oficialaus skundo, pateikto valstybės narės</p>	<p>BPK 166 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo pradžia</p>	Visiškai įgyvendinta

kompetentingai institucijai, patvirtinimą raštu, kuriame būtų išdėstyti pagrindiniai atitinkamos nusikalstamos veikos elementai.

1. Ikiteisminis tyrimas pradedamas:
 - 1) gavus skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką;
 - 2) prokurorui ar ikiteisminio tyrimo pareigūnui patiems nustatčius nusikalstamos veikos požymius.
 2. Šio Kodekso nustatytais atvejais ikiteisminis tyrimas pradedamas tik tuo atveju, kai yra nukentėjusiojo skundas.
 3. Kiekvienas ikiteisminio tyrimo pradžios atvejis užregistruojamas Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro nustatyta tvarka.
 4. Apie pradėtą ikiteisminį tyrimą pranešama skundą, pareiškimą arba pranešimą padavusiam asmeniui.
- (Pakeista Įstatymu Nr. X-1236)*

Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2008 m. rugpjūčio 11 d. įsakymas Nr. I-110 (Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2014 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. I-133 redakcija):

II SKYRIUS

IKITEISMINIO TYRIMO PRADĖJIMAS, IKITEISMINIO TYRIMO PRADŽIOS REGISTRAVIMAS PROKURATŪROJE

(...)

20. Pareiškėjo pageidavimu skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką priėmimo faktas patvirtinamas skundo, pareiškimo ar pranešimo pateikimo metu įteikiant užregistruoto skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką kopiją arba pažymą apie priimtą skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką.

Užregistruoto skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką kopija arba pažyma per dvi darbo dienas nuo pageidavimo išreiškimo išsiunčiama elektroniniu paštu arba paštu, jei elektroninio pašto adresas nežinomas.

Pažymoje turi būti trumpai išdėstyta skundo, pareiškimo ar pranešimo esmė, nurodyta skundo priėmimo data, registracijos numeris, priėmusio prokuratūros darbuotojo vardas ir pavardė, telefono numeris. Jei pareiškėjas nesupranta lietuvių kalbos, pažyma išverčiama į pareiškėjui suprantamą kalbą. Pažymą pasirašo skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką priėmęs prokuratūros darbuotojas.

(...)

III SKYRIUS

IKITEISMINIO TYRIMO PRADĖJIMAS, IKITEISMINIO TYRIMO PRADŽIOS REGISTRAVIMAS IKITEISMINIO TYRIMO ĮSTAIGOJE

	<p>(...)</p> <p>72. Pareiškėjo pageidavimu skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką priėmimo faktas patvirtinamas skundo, pareiškimo ar pranešimo pateikimo metu įteikiant užregistruoto skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką kopiją arba pažymą apie priimtą skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką.</p> <p>Užregistruoto skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką kopija arba pažyma per dvi darbo dienas nuo pageidavimo išreiškimo išsiunčiama elektroniniu paštu arba paštu, jei elektroninio pašto adresas nežinomas.</p> <p>Pažymoje turi būti trumpai išdėstyta skundo, pareiškimo ar pranešimo esmė, nurodyta skundo priėmimo data, registracijos numeris, priėmusio darbuotojo vardas ir pavardė, telefono numeris. Jei pareiškėjas nesupranta lietuvių kalbos, pažyma išverčiama į pareiškėjui suprantamą kalbą. Pažymą pasirašo skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką priėmęs darbuotojas. Pažyma pasirašoma ir registruojama ikiteisminio tyrimo įstaigų vidaus teisės aktų nustatyta tvarka. (...)</p>	
<p>2. Valstybės narės užtikrina, kad aukos, kurios nori pateikti skundą dėl nusikalstamos veikos ir kurios nesupranta kompetentingos valdžios institucijos kalbos arba ja nekalba, galėtų pateikti skundą kalba, kurią aukos supranta, arba joms būtų suteikta reikiama lingvistinė pagalba.</p>	<p>BPK</p> <p>8 straipsnis. Proceso kalba</p> <p>1. Lietuvos Respublikoje baudžiamasis procesas vyksta valstybine kalba.</p> <p>2. Lietuvių kalbos nemokantiems baudžiamojo proceso dalyviams užtikrinama teisė daryti pareiškimus, duoti parodymus ir paaiškinimus, paduoti prašymus ir skundus, kalbėti teisme gimtąja kalba arba kita kalba, kurią jie moka. Visais šiais atvejais, taip pat susipažindami su bylos medžiaga proceso dalyviai turi teisę naudotis vertėjo paslaugomis šio Kodekso nustatyta tvarka.</p> <p>3. Bylos dokumentai, kurie šio Kodekso nustatytais atvejais įteikiami įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, taip pat kitiems proceso dalyviams, turi būti išversti į jų gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jie moka.</p> <p>Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2008 m. rugpjūčio 11 d. įsakymas Nr. I-110 (Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2014 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. I-133 redakcija):</p> <p>II SKYRIUS</p> <p>IKITEISMINIO TYRIMO PRADĖJIMAS, IKITEISMINIO TYRIMO PRADŽIOS REGISTRAVIMAS PROKURATŪROJE</p> <p>(...)</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

	<p>20. Pareiškėjo pageidavimu skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką priėmimo faktas patvirtinamas skundo, pareiškimo ar pranešimo pateikimo metu įteikiant užregistruoto skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką kopiją arba pažymą apie priimtą skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką.</p> <p>Užregistruoto skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką kopija arba pažyma per dvi darbo dienas nuo pageidavimo išreiškimo išsiunčiama elektroniniu paštu arba paštu, jei elektroninio pašto adresas nežinomas.</p> <p>Pažymoje turi būti trumpai išdėstyta skundo, pareiškimo ar pranešimo esmė, nurodyta skundo priėmimo data, registracijos numeris, priėmusio prokuratūros darbuotojo vardas ir pavardė, telefono numeris. Jei pareiškėjas nesupranta lietuvių kalbos, pažyma išverčiama į pareiškėjui suprantamą kalbą. Pažymą pasirašo skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką priėmęs prokuratūros darbuotojas.</p> <p>(...)</p> <p>III SKYRIUS</p> <p>IKITEISMINIO TYRIMO PRADĖJIMAS, IKITEISMINIO TYRIMO PRADŽIOS REGISTRAVIMAS IKITEISMINIO TYRIMO ĮSTAIGOJE</p> <p>(...)</p> <p>72. Pareiškėjo pageidavimu skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką priėmimo faktas patvirtinamas skundo, pareiškimo ar pranešimo pateikimo metu įteikiant užregistruoto skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką kopiją arba pažymą apie priimtą skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką.</p> <p>Užregistruoto skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką kopija arba pažyma per dvi darbo dienas nuo pageidavimo išreiškimo išsiunčiama elektroniniu paštu arba paštu, jei elektroninio pašto adresas nežinomas.</p> <p>Pažymoje turi būti trumpai išdėstyta skundo, pareiškimo ar pranešimo esmė, nurodyta skundo priėmimo data, registracijos numeris, priėmusio darbuotojo vardas ir pavardė, telefono numeris. Jei pareiškėjas nesupranta lietuvių kalbos, pažyma išverčiama į pareiškėjui suprantamą kalbą. Pažymą pasirašo skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką priėmęs darbuotojas. Pažyma pasirašoma ir registruojama ikiteisminio tyrimo įstaigų vidaus teisės aktų nustatyta tvarka. (...)</p>	
<p>3. Valstybės narės užtikrina, kad aukos, kurios nesupranta kompetentingos valdžios institucijos kalbos arba ja nekalba, jų pageidavimu nemokamai gautų 1 dalyje nurodyto jų skundo</p>	<p>BPK</p> <p>166 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo pradžia</p> <p>1. Ikiteisminis tyrimas pradedamas:</p> <p>1) gavus skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką;</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

gavimo patvirtinimo raštu vertimą kalba, kurią jos supranta.

2) prokurorui ar ikiteisminio tyrimo pareigūnui patiems nustačius nusikalstamos veikos požymius.

2. Šio Kodekso nustatytais atvejais ikiteisminis tyrimas pradedamas tik tuo atveju, kai yra nukentėjusiojo skundas.

3. Kiekvienas ikiteisminio tyrimo pradžios atvejis užregistruojamas Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro nustatyta tvarka.

4. Apie pradėtą ikiteisminį tyrimą pranešama skundą, pareiškimą arba pranešimą padavusiam asmeniui.

(Pakeista Įstatymu Nr. X-1236)

BPK1

8 straipsnis. Procesio kalba

1. Lietuvos Respublikoje baudžiamasis procesas vyksta valstybine kalba.

2. Lietuvių kalbos nemokantiems baudžiamojo proceso dalyviams užtikrinama teisė daryti pareiškimus, duoti parodymus ir paaiškinimus, paduoti prašymus ir skundus, kalbėti teisme gimtąja kalba arba kita kalba, kurią jie moka. Visais šiais atvejais, taip pat susipažindami su bylos medžiaga proceso dalyviai turi teisę naudotis vertėjo paslaugomis šio Kodekso nustatyta tvarka.

3. Bylos dokumentai, kurie šio Kodekso nustatytais atvejais įteikiami įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, taip pat kitiems proceso dalyviams, turi būti išversti į jų gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jie moka.

Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2008 m. rugpjūčio 11 d. įsakymas Nr. I-110 (Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2014 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. I-133 redakcija):

II SKYRIUS

IKITEISMINIO TYRIMO PRADĖJIMAS, IKITEISMINIO TYRIMO PRADŽIOS REGISTRAVIMAS PROKURATŪROJE

(...)

20. Pareiškėjo pageidavimu skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką priėmimo faktas patvirtinamas skundo, pareiškimo ar pranešimo pateikimo metu įteikiant užregistruoto skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką kopiją arba pažymą apie priimtą skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką.

Užregistruoto skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką kopija

	<p>arba pažyma per dvi darbo dienas nuo pageidavimo išreiškimo išsiunčiama elektroniniu paštu arba paštu, jei elektroninio pašto adresas nežinomas.</p> <p>Pažymoje turi būti trumpai išdėstyta skundo, pareiškimo ar pranešimo esmė, nurodyta skundo priėmimo data, registracijos numeris, priėmusio prokuratūros darbuotojo vardas ir pavardė, telefono numeris. Jei pareiškėjas nesupranta lietuvių kalbos, pažyma išverčiama į pareiškėjui suprantamą kalbą. Pažymą pasirašo skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką priėmęs prokuratūros darbuotojas.</p> <p>(...)</p> <p>III SKYRIUS</p> <p>IKITEISMINIO TYRIMO PRADĖJIMAS, IKITEISMINIO TYRIMO PRADŽIOS REGISTRAVIMAS IKITEISMINIO TYRIMO ĮSTAIGOJE</p> <p>(...)</p> <p>72. Pareiškėjo pageidavimu skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką priėmimo faktas patvirtinamas skundo, pareiškimo ar pranešimo pateikimo metu įteikiant užregistruoto skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką kopiją arba pažymą apie priimtą skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką.</p> <p>Užregistruoto skundo, pareiškimo ar pranešimo apie nusikalstamą veiką kopija arba pažyma per dvi darbo dienas nuo pageidavimo išreiškimo išsiunčiama elektroniniu paštu arba paštu, jei elektroninio pašto adresas nežinomas.</p> <p>Pažymoje turi būti trumpai išdėstyta skundo, pareiškimo ar pranešimo esmė, nurodyta skundo priėmimo data, registracijos numeris, priėmusio darbuotojo vardas ir pavardė, telefono numeris. Jei pareiškėjas nesupranta lietuvių kalbos, pažyma išverčiama į pareiškėjui suprantamą kalbą. Pažymą pasirašo skundą, pareiškimą ar pranešimą apie nusikalstamą veiką priėmęs darbuotojas. Pažyma pasirašoma ir registruojama ikiteisminio tyrimo įstaigų vidaus teisės aktų nustatyta tvarka. (...)</p>	
<p><i>6 straipsnis</i></p> <p>Teisė gauti informaciją apie savo bylą</p> <p>1. Valstybės narės užtikrina, kad nepagrįstai nedelsiant aukoms būtų pranešta apie jų teisę gauti toliau nurodytą informaciją apie baudžiamąjį procesą, pradėtą gavus skundą dėl nusikalstamos veikos, nuo kurios auka nukentėjo, ir kad aukos, jų pageidavimu, gautų šią informaciją:</p> <p>a) sprendimą nebetęsti tyrimo ar jį nutraukti arba</p>	<p>BPK</p> <p>45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

nevykdyti pažeidėjo baudžiamojo persekiojimo;	<p>Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.</p> <p>168 straipsnis. Atsisakymas pradėti ikiteisminį tyrimą (...) 3. Nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą nuorašas siunčiamas skundą, pareiškimą ar pranešimą padavusiam asmeniui. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas nutarimo nuorašą per dvidešimt keturias valandas privalo išsiųsti prokurorui. (...)</p> <p>214 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo nutraukimo tvarka (...) 3. Apie ikiteisminio tyrimo nutraukimą ar ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimą nepatvirtinti prokuroro nutarimo dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo pranešama įtariamajam, jo atstovui, gynėjui, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui ir jų atstovams išsiunčiant sprendimų nuorašus. (...)</p>	
b) informaciją apie teismo posėdžio laiką bei vietą ir kaltinimų pažeidėjui pobūdį.	<p>BPK 45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.</p> <p>182 straipsnis. Šaukimas į apklausą 1. Asmuo iškviečiamas į apklausą šaukimu. Jame nurodoma: kas ir dėl ko šaukiamas, kur ir pas ką atvykti, atvykimo data ir valanda, šio Kodekso 163 straipsnyje numatytos neatvykimo pasekmės. 2. Asmuo į apklausą taip pat gali būti šaukiamas telefonu ar kitais būdais. Šiais atvejais už neatvykimą negali būti taikomos šio Kodekso 163 straipsnyje numatytos procesinės prievartos priemonės.</p> <p>236 straipsnis. Šaukimai į teisiamąjį posėdį 1. Nagrinėjimo teisme dalyviai, taip pat liudytojai, ekspertai, specialistai ir vertėjai į teisiamąjį posėdį iškviečiami šaukimu. Šaukimo į teisiamąjį posėdį turinį nustato šio Kodekso 182 straipsnis. 2. Jeigu byloje daug nukentėjusiųjų ar civilinių ieškovų, apie bylos nagrinėjimo teisme laiką jiems gali būti pranešama specialiaame interneto tinklalapyje ir proceso</p>	Visiškai įgyvendinta

dalyvių nurodytais elektroninio pašto adresais.

3. Jeigu numatoma, kad bylos nagrinėjimas teisme tęsis ilgai, teisėjas gali duoti patvarkymą šio straipsnio 1 dalyje nurodytus proceso dalyvius šaukti ne į posėdžio pradžią, o vėlesniam laikui.

(Pakeista Įstatymu Nr. XII-498)

218 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo pabaiga

1. Prokuroras, įsitikinęs, kad ikiteisminio tyrimo metu surinkta pakankamai duomenų, pagrindžiančių įtariamą kaltę dėl nusikalstamos veikos padarymo, paskelbia įtariamajam, jo gynėjui, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui ir jų atstovams praneša, kad ikiteisminis tyrimas baigtas ir jie turi teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga ir pateikti prašymus papildyti ikiteisminį tyrimą. Jeigu procese yra daug nukentėjusiųjų ar civilinių ieškovų, apie ikiteisminio tyrimo pabaigą jiems gali būti pranešama specialiaame interneto tinklalapyje ir proceso dalyvių nurodytais elektroninio pašto adresais. (...)

3. Šio straipsnio 1 dalyje numatyti proceso dalyviai turi teisę per prokuroro nustatytą terminą pateikti prašymą susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga. Jeigu yra toks jų prašymas, jie supažindinami su ikiteisminio tyrimo medžiaga, išskyrus asmens duomenis, saugomus atskirai nuo kitos ikiteisminio tyrimo medžiagos. Gali būti supažindinama įteikiant ikiteisminio tyrimo medžiagos kopiją. Proceso dalyvio sutikimu ikiteisminio tyrimo medžiagos kopija gali būti įteikiama perkelta į elektroninę laikmeną. Tais atvejais, kai kopija neįteikiama, prokuroras nustato terminą, per kurį proceso dalyviai turi teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga ir pateikti prašymus dėl ikiteisminio tyrimo papildymo.

237 straipsnis. Susipažinimas su baudžiamąja byla

1. Prokuroras, kaltinamasis, atstovas pagal įstatymą, gynėjas, taip pat nukentėjusysis, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas ir jų atstovai nuo bylos gavimo teisme dienos turi teisę susipažinti su papildomai gauta po kaltinamojo akto surašymo, o per teisėjo nustatytą terminą – ir su kita bylos medžiaga ir daryti jos išrašus ar kopijas.

(...)

3. Proceso dalyviai turi teisę susipažinti su bylos medžiaga, išskyrus asmens duomenis, saugomus atskirai nuo kitos ikiteisminio tyrimo medžiagos, daryti jos išrašus ar kopijas ir pasibaigus šio straipsnio 1 dalyje numatytam terminui, jeigu tai netrukdo bylą nagrinėti teisme.

(Pakeista Įstatymais Nr. IX-1496, Nr. IX-2336, Nr. XI-1478)

	<p><i>Pastaba. Baigus ikiteisminį tyrimą, taip pat bylą perdavus į teismą, nukentėjusysis ir jos atstovas turi teisę susipažinti su visa bylos medžiaga, įskaitant kaltinamuoju aktu. Apie šią teisę jis yra informuojamas.</i></p>	
<p>2. Valstybės narės užtikrina, kad aukoms, atsižvelgiant į jų vaidmenį atitinkamoje baudžiamojo teisingumo sistemoje, nepagrįstai nedelsiant būtų pranešta apie jų teisę gauti toliau nurodytą informaciją apie baudžiamąjį procesą, pradėtą gavus skundą dėl patirtos nusikalstamos veikos, nuo kurios auka nukentėjo, ir kad aukos, jų pageidavimu, gautų šią informaciją:</p> <p>a) galutinį teismo nuosprendį;</p>	<p>BPK projektas 3 straipsnis. 28 straipsnio pakeitimas Pakeisti 28 straipsnį ir jį išdėstyti taip: „28 straipsnis. Nukentėjusysis 1. Nukentėjusysis yra fizinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė fizinės, turtinės ar moralinės žalos, taip pat dėl nusikalstamos veikos mirusio fizinio asmens šeimos nariai ir artimieji giminaičiai. Asmuo pripažįstamas nukentėjusiuoju ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi. 2. Nukentėjusysis ir jo atstovas turi teisę: gauti informaciją apie su juo susijusio baudžiamojo proceso eigą; teikti įrodymus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; dalyvauti vertinant jo specialius apsaugos poreikius; ikiteisminio tyrimo metu ir teisme susipažinti su byla; dalyvauti bylą nagrinėjant teisme; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus, taip pat apskųsti teismo nuosprendį ar nutartį; pasakyti baigiamąją kalbą. 6. Nukentėjusysis privalo duoti parodymus. Jis prisiekia ir atsako už melagingus parodymus kaip liudytojas.“</p> <p>BPK 45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.</p> <p>310 straipsnis. Nuosprendžio nuorašų įteikimas 1. Nuosprendžio nuorašai tuojau po paskelbimo įteikiami išteisintajam, nuteistajam ar asmeniui, kuriam byla nutraukta. 2. Jeigu šio straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys nedalyvavo, kai buvo skelbiamas</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

	<p>nuosprendis, ar jo nepriėmė tuojau po paskelbimo, nuosprendžio nuorašai jiems turi būti įteikti ar išsiųsti ne vėliau kaip per penkias dienas nuo nuosprendžio paskelbimo dienos.</p> <p>3. Kitiems asmenims, dalyvavusiems bylą nagrinėjant teisme, nuosprendžio nuorašai jų prašymu įteikiami tuojau po nuosprendžio paskelbimo ar išsiunčiami per penkias dienas nuo tokio prašymo gavimo.</p>	
<p>b) informaciją, iš kurios auka galėtų sužinoti apie baudžiamojo proceso padėtį, nebent išskirtiniais atvejais toks pranešimas trukdytų tinkamam bylos nagrinėjimui.</p>	<p>BPK projektas 3 straipsnis. 28 straipsnio pakeitimas Pakeisti 28 straipsnį ir jį išdėstyti taip: „28 straipsnis. Nukentėjusysis 1. Nukentėjusysis yra fizinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė fizinės, turtinės ar moralinės žalos, taip pat dėl nusikalstamos veikos mirusio fizinio asmens šeimos nariai ir artimieji giminaičiai. Asmuo pripažįstamas nukentėjusiuoju ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi. 2. Nukentėjusysis ir jo atstovas turi teisę: gauti informaciją apie su juo susijusio baudžiamojo proceso eigą; teikti įrodymus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; dalyvauti vertinant jo specialius apsaugos poreikius; ikiteisminio tyrimo metu ir teisme susipažinti su byla; dalyvauti bylą nagrinėjant teisme; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus, taip pat apskųsti teismo nuosprendį ar nutartį; pasakyti baigiamąją kalbą. 7. Nukentėjusysis privalo duoti parodymus. Jis prisiekia ir atsako už melagingus parodymus kaip liudytojas.“</p> <p>BPK 45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.</p> <p>166 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo pradžia (...) 4. Apie pradėtą ikiteisminį tyrimą pranešama skundą, pareiškimą arba pranešimą padavusiam asmeniui.</p> <p>168 straipsnis. Atsisakymas pradėti ikiteisminį tyrimą</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

(...)

3. Nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą nuorašas siunčiamas skundą, pareiškimą ar pranešimą padavusiam asmeniui. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas nutarimo nuorašą per dvidešimt keturias valandas privalo išsiųsti prokurorui.

(...)

181 straipsnis. Proceso dalyvių teisė susipažinti su ikiteisminio tyrimo duomenimis

1. Įtariamasis ir jo gynėjas, nukentėjęsysis ir jo atstovas ikiteisminio tyrimo metu bet kuriuo momentu turi teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo duomenimis, išskyrus proceso dalyvių asmens duomenis, saugomus atskirai nuo kitos ikiteisminio tyrimo medžiagos, taip pat susipažinimo metu daryti ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas ar išrašus. Rašytinis prašymas susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga ar susipažinimo metu daryti ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas ar išrašus pateikiamas prokurorui. Prokuroras privalo išnagrinėti prašymą ne vėliau kaip per septynias dienas nuo jo gavimo dienos, o kai prašymui išnagrinėti reikalinga ikiteisminio tyrimo medžiaga, – per septynias dienas nuo šios medžiagos gavimo. Prokuroras turi teisę neleisti susipažinti su visais ikiteisminio tyrimo duomenimis ar jų dalimi, taip pat neleisti daryti ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas ar išrašus, jei toks susipažinimas, prokuroro manymu, galėtų pakenkti ikiteisminio tyrimo sėkmei. Atsisakydamas leisti susipažinti su visais ikiteisminio tyrimo duomenimis ar jų dalimi, taip pat atsisakydamas leisti daryti ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas ar išrašus, prokuroras privalo surašyti motyvuotą nutarimą. Šis nutarimas per septynias dienas nuo jo nuorašo gavimo dienos gali būti apskūstas ikiteisminio tyrimo teisėjui. Ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo tokį skundą išnagrinėti per septynias dienas nuo jo gavimo ir priimti nutartį. Ikiteisminio tyrimo teisėjo priimta nutartis neskundžiama.

2. Prokuroras neturi teisės neleisti susipažinti su visais ikiteisminio tyrimo duomenimis ar daryti ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas ar išrašus, jei ikiteisminis tyrimas baigtas ir yra rašomas kaltinamasis aktas. Susipažinimo su ikiteisminio tyrimo medžiaga metu proceso dalyviai turi teisę šio straipsnio 1 ir 6 dalyse nustatyta tvarka daryti ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas ar išrašus. Prokuroras taip pat neturi teisės neleisti įtariamajam ir jo gynėjui bet kuriuo ikiteisminio tyrimo metu susipažinti su prokuroro pateikta medžiaga, kuri yra ar buvo teikiama teismui prašant skirti ar pratęsti kardomąją priemonę, dėl kurios skyrimo sprendžia ikiteisminio tyrimo teisėjas ar teismas, ar daryti šios medžiagos dalies kopijas ar išrašus šio straipsnio 1 ir 6 dalyse nustatyta tvarka.

3. Jeigu įtariamasis yra suimtas, teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo

duomenimis ir teisę daryti ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas ar išrašus turi jo gynėjas, o atsisakius gynėjo – įtariamasis.

4. Jeigu įtariamasis – užsienio valstybės pilietis yra ne Lietuvos Respublikos teritorijoje, teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo dėl nusikaltimo, už kurį numatyta atsakomybė Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių ir Baudžiamojo kodekso 7 straipsnio pagrindais, duomenimis ir teisę daryti ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas ar išrašus turi jo gynėjas.

5. Turintys teisę paduoti skundą dėl sprendimo nutraukti ikiteisminį tyrimą asmenys, nurodyti šio Kodekso 214 straipsnio 3 dalyje, turi teisę šio straipsnio 1 ir 6 dalyse nustatyta tvarka susipažinti su visa nutraukto ikiteisminio tyrimo medžiaga ar jos dalimi.

6. Susipažinimo su ikiteisminio tyrimo medžiaga metu draudžiama daryti ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas, kai duomenys yra:

- 1) apie nepilnamečius įtariamuosius ir nukentėjusiuosius;
- 2) apie privatų proceso dalyvių gyvenimą;
- 3) dėl nusikalstamų veikų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui;

4) užfiksuoti proceso veiksmų protokoluose ir jų prieduose (nuotraukose, negatyvuose, garso, vaizdo įrašuose, skaitmeninės informacijos laikmenose ir kitaip fiksuojant techninių priemonių panaudojimo rezultatus), kai informacija gauta panaudojus kriminalinės žvalgybos informacijos rinkimo būdus ir priemones Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo ar šio Kodekso 154, 155, 158, 159, 160 straipsniuose nustatyta tvarka;

5) informacija, kuri sudaro valstybės, tarnybos, profesinę ar komercinę paslaptį. Šiuo atveju draudžiama daryti ir ikiteisminio tyrimo medžiagos išrašus.

(Pakeista Įstatymais Nr. [IX-2336](#), Nr. [XI-1014](#), Nr. [XI-1269](#), Nr. [XI-1478](#), Nr. [XI-2240](#), Nr. [XII-1878](#))

214 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo nutraukimo tvarka

(...)

3. Apie ikiteisminio tyrimo nutraukimą ar ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimą nepatvirtinti prokuroro nutarimo dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo pranešama įtariamajam, jo atstovui, gynėjui, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui ir jų atstovams išsiunčiant sprendimų nuorašus. (...)

218 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo pabaiga

1. Prokuroras, įsitikinęs, kad ikiteisminio tyrimo metu surinkta pakankamai

duomenų, pagrindžiančių įtariamojo kaltę dėl nusikalstamos veikos padarymo, paskelbia įtariamajam, jo gynėjui, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui ir jų atstovams praneša, kad ikiteisminis tyrimas baigtas ir jie turi teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga ir pateikti prašymus papildyti ikiteisminį tyrimą. Jeigu procese yra daug nukentėjusiųjų ar civilinių ieškovų, apie ikiteisminio tyrimo pabaigą jiems gali būti pranešama specialiaame interneto tinklalapyje ir proceso dalyvių nurodytais elektroninio pašto adresais. (...)

3. Šio straipsnio 1 dalyje numatyti proceso dalyviai turi teisę per prokuroro nustatytą terminą pateikti prašymą susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga. Jeigu yra toks jų prašymas, jie supažindinami su ikiteisminio tyrimo medžiaga, išskyrus asmens duomenis, saugomus atskirai nuo kitos ikiteisminio tyrimo medžiagos. Gali būti supažindinama įteikiant ikiteisminio tyrimo medžiagos kopiją. Proceso dalyvio sutikimu ikiteisminio tyrimo medžiagos kopija gali būti įteikiama perkelta į elektroninę laikmeną. Tais atvejais, kai kopija neįteikiama, prokuroras nustato terminą, per kurį proceso dalyviai turi teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga ir pateikti prašymus dėl ikiteisminio tyrimo papildymo.

237 straipsnis. Susipažinimas su baudžiamąja byla

1. Prokuroras, kaltinamasis, atstovas pagal įstatymą, gynėjas, taip pat nukentėjusysis, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas ir jų atstovai nuo bylos gavimo teisme dienos turi teisę susipažinti su papildomai gauta po kaltinamojo akto surašymo, o per teisėjo nustatytą terminą – ir su kita bylos medžiaga ir daryti jos išrašus ar kopijas.

(...)

317 straipsnis. Pranešimai apie paduotus apeliacinius skundus

1. Apie apeliacinio skundo padavimą bei apie teisę su juo susipažinti ir pateikti atsikirtimus nuosprendį priėmęs teismas praneša nuteistajam, išteisintajam, asmeniui, kuriam byla nutraukta, ir kitiems proceso dalyviams, su kurių interesais skundas susijęs. Jeigu skundas susijęs su nukentėjusiais ar civiliniais ieškovais, kurių baudžiamajoje byloje yra daug, pranešimai šiems asmenims gali būti nesiunčiami, o apie paduotą skundą ir apie galimybę su juo susipažinti bei pateikti atsikirtimus pranešama specialiaame interneto tinklalapyje ir proceso dalyvių nurodytais elektroninio pašto adresais ne vėliau kaip likus dešimčiai dienų iki nurodytos susipažinimo su paduotu skundu dienos.

2. Nuteistajam, išteisintajam ir asmeniui, kuriam byla nutraukta, išsiunčiamas prokuroro, privataus kaltintojo ar nukentėjusiojo, ar jo atstovo skundo nuorašas.

	<p>Kitiems proceso dalyviams tokie nuorašai įteikiami jų prašymu.</p> <p>3. Gauti atsikirtimai į skundą pridedami prie bylos arba persiunčiami apeliacinės instancijos teismui bylai papildyti.</p> <p><i>(Pakeista Įstatymais Nr. X-1236, Nr. XII-498)</i></p>	
<p>3. Pagal 1 dalies a punktą ir 2 dalies a punktą pateiktoje informacijoje nurodomi atitinkamo sprendimo motyvai arba trumpa jų santrauka, išskyrus prisiekusiųjų sprendimo arba sprendimo, kurio motyvai yra konfidencialūs, atveju, kai motyvų pateikimas nenumatytas pagal nacionalinę teisę.</p>	<p>BPK</p> <p>30 straipsnis. Nutarimas</p> <p>Nutarimas yra nusikalstamą veiką tiriančio ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro motyvuotas dokumentas, išskyrus kaltinamąjį aktą.</p> <p>168 straipsnis. Atsisakymas pradėti ikiteisminį tyrimą</p> <p>(...)</p> <p>2. Atsisakydamas pradėti ikiteisminį tyrimą, prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas surašo motyvuotą nutarimą. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą gali tik ikiteisminio tyrimo įstaigos vadovo arba jo įgalioto asmens sutikimu.</p> <p>3. Nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą nuorašas siunčiamas skundą, pareiškimą ar pranešimą padavusiam asmeniui. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas nutarimo nuorašą per dvidešimt keturias valandas privalo išsiųsti prokurorui.</p> <p>(...)</p> <p>214 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo nutraukimo tvarka</p> <p>1. Šio Kodekso 212 straipsnio 1 ir 2 punktuose numatytais atvejais ikiteisminį tyrimą nutraukia prokuroras nutarimu arba ikiteisminio tyrimo teisėjas nutartimi.</p> <p>2. Šio Kodekso 212 straipsnio 3–9 punktuose numatytais atvejais ikiteisminis tyrimas nutraukiamas ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimu, kuris patvirtina prokuroro nutarimą dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo.</p> <p>3. Apie ikiteisminio tyrimo nutraukimą ar ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimą nepatvirtinti prokuroro nutarimo dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo pranešama įtariamajam, jo atstovui, gynėjui, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui ir jų atstovams išsiunčiant sprendimų nuorašus. (...)</p> <p>305 straipsnis. Aprašomoji nuosprendžio dalis</p> <p>1. Apkaltinamojo nuosprendžio aprašomojoje dalyje išdėstoma:</p> <p>1) įrodyta pripažintos nusikalstamos veikos aplinkybės, t. y. nurodoma jos padarymo vieta, laikas, būdas, padariniai ir kitos svarbios aplinkybės;</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

	<p>2) įrodymai, kuriais grindžiamos teismo išvados, ir motyvai, kuriais vadovaudamasis teismas atmetė kitus įrodymus;</p> <p>3) nusikalstamos veikos kvalifikavimo motyvai ir išvados;</p> <p>4) bausmės, baudžiamojo poveikio priemonės ar auklėjamojo poveikio priemonės skyrimo motyvai.</p> <p>2. Apkaltinamojo nuosprendžio, kuriuo nuteistasis atleidžiamas nuo bausmės atlikimo, aprašomojoje dalyje nurodomos šio straipsnio 1 dalies 1–3 punktuose numatytos aplinkybės, taip pat kokia sunkia nepagydoma liga, dėl kurios bausmę atlikti būtų per sunku, nuteistasis serga. Nuteistojo liga turi būti patvirtinta sveikatos priežiūros įstaigos pažyma arba ekspertų komisijos išvada. Jeigu atleidžiant nuo bausmės atlikimo skiriama baudžiamojo poveikio priemonė ar auklėjamojo poveikio priemonė, nuosprendžio aprašomojoje dalyje nurodomi tos priemonės skyrimo motyvai.</p> <p>3. Išteisinamojo nuosprendžio aprašomojoje dalyje išdėstoma:</p> <p>1) kaltinimo, dėl kurio byla buvo perduota nagrinėti teisme, esmė;</p> <p>2) teismo nustatytos bylos aplinkybės;</p> <p>3) įrodymų įvertinimo motyvai;</p> <p>4) teismo išvados dėl kaltinamojo išteisinimo.</p> <p>4. Nuosprendžio, kuriuo baudžiamoji byla nutraukiama, aprašomojoje dalyje nurodomos šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytos aplinkybės, nusikalstamos veikos kvalifikavimas, taip pat atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės pagrindai ir motyvai. Jeigu nutraukiant baudžiamąją bylą skiriama baudžiamojo poveikio priemonė ar auklėjamojo poveikio priemonė, nuosprendžio aprašomojoje dalyje nurodomi tos priemonės skyrimo motyvai.</p> <p>5. Aprašomojoje nuosprendžio dalyje turi būti nurodyti motyvai, pagrindžiantys sprendimą dėl nusikalstama veika padarytos žalos atlyginimo.</p> <p>6. Aprašomojoje nuosprendžio dalyje gali būti išdėstytos ir kitos svarbios aplinkybės bei sprendimų argumentai.</p> <p>310 straipsnis. Nuosprendžio nuorašų įteikimas (...)</p> <p>3. Kitiems asmenims, dalyvavusiems bylą nagrinėjant teisme, nuosprendžio nuorašai jų prašymu įteikiami tuojau po nuosprendžio paskelbimo ar išsiunčiami per penkias dienas nuo tokio prašymo gavimo.“</p>	
4. Kompetentingai valdžios institucijai privaloma	<i>Pastaba. Pagal BPK nukentėjusysis turi aktyvų vaidmenį baudžiamajame procese</i>	Visiškai

atsižvelgti į aukų pageidavimą gauti tą informaciją arba jos negauti, išskyrus atvejus, kai šią informaciją būtina suteikti atsižvelgiant į aukos teisę aktyviai dalyvauti baudžiamajame procese. Valstybės narės leidžia aukoms bet kuriuo metu pakeisti savo pageidavimą, ir į tokį pakeitimą atsižvelgiama.

ir privalo duoti parodymus. Teismas turi teisę nuspręsti, kad jo dalyvavimas būtinas bylos nagrinėjimo teisme metu. Tam tikrų proceso dokumentų (pvz., nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, nutarimo nutraukti ikiteisminį tyrimą, nuosprendžio) nuorašai ir šaukimai pagal BPK privalo visuomet būti įteikti proceso dalyviams, įskaitant nukentėjusiajam. Atsižvelgiant į tai, nukentėjusysis neturi teisės atsisakyti gauti būtiną informaciją apie baudžiamąjį procesą arba atsisakyti jame dalyvauti. Kita vertus, kai kurios nuostatos BPK suformuluotos dispozityviai, t. y. kaip nukentėjusiojo teisė, pvz., teisė gauti informaciją apie baudžiamojo proceso eigą, teisė susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga. Nukentėjusysis informuojamas apie šią teisę, tačiau jis neprivalo ja pasinaudoti.

įgyvendinta

BPK projektas:

3 straipsnis. 28 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 28 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„28 straipsnis. Nukentėjusysis

1. Nukentėjusysis yra fizinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė fizinės, turtinės ar moralinės žalos, taip pat dėl nusikalstamos veikos mirusio fizinio asmens šeimos nariai ir artimieji giminaičiai. Asmuo pripažįstamas nukentėjusiuoju ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi.

2. Nukentėjusysis ir jo atstovas turi teisę: gauti informaciją apie su juo susijusio baudžiamojo proceso eigą; teikti įrodymus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; dalyvauti vertinant jo specialius apsaugos poreikius; ikiteisminio tyrimo metu ir teisme susipažinti su byla; dalyvauti byla nagrinėjant teisme; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus, taip pat apskųsti teismo nuosprendį ar nutartį; pasakyti baigiamąją kalbą.

3. Nukentėjusysis privalo duoti parodymus. Jis prisiekia ir atsako už melagingus parodymus kaip liudytojas.“

BPK

245 straipsnis. Asmenys, dalyvaujantys byla nagrinėjant teisme

1. Bylos nagrinėjimas teisme vyksta posėdyje dalyvaujant teismo iškviestiems prokurorui, nukentėjusiajam ir jo atstovui, kaltinamajam, jo atstovui pagal įstatymą ir gynėjui, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui bei jų atstovams.

2. Nagrinėjant byla teisme, gali dalyvauti keli prokurorai, vieną kaltinamąjį gali

ginti keli gynėjai.

251 straipsnis. Nukentėjusiojo ar jo atstovo neatvykimo pasekmės

Jei neatvyko nukentėjusysis ar jo atstovas, teismas nusprendžia, ar nagrinėti bylą, ar padaryti teismo posėdžio pertrauką, ar bylos nagrinėjimą atidėti, atsižvelgdamas į tai, ar galima be nukentėjusiojo ar jo atstovo išsamiai ištirti visas bylos aplinkybes ir apginti nukentėjusiojo interesus.

283 straipsnis. Nukentėjusiojo apklausos tvarka

1. Kai reikia apklausti kelis nukentėjusiuosius, teismas nustato jų apklausų eilę.
2. Nukentėjusysis apklausiamas ir jo parodymai perskaitomi laikantis visų taisyklių, reglamentuojančių liudytojo apklausą ir liudytojo parodymų perskaitymą.

3. Jaunesnio kaip aštuoniolikos metų nukentėjusiojo apklausoje turi dalyvauti jo atstovas. Tokio amžiaus nukentėjusysis ir jo atstovas teismo nutartimi gali dalyvauti ne visą bylos nagrinėjimo laiką. Jei jaunesniam kaip aštuoniolikos metų nukentėjusiajam dėl apklausos teisme gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių, nukentėjusysis teisiame posėdyje gali būti neapklausiamas. Šiuo atveju teisme turi būti balsu perskaitomi parodymai, nukentėjusiojo duoti ikiteisminio tyrimo teisėjui, arba paskelbiamas ikiteisminio tyrimo metu padarytas garso ir vaizdo įrašas. Jei jaunesnis kaip aštuoniolikos metų nukentėjusysis šaukiamas į teismą, jo apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovą arba psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teismą užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.

4. Nukentėjusysis, kuriam taikomas anonimiškumas, apklausiamas laikantis šio Kodekso 282 straipsnyje nustatytų taisyklių.

5. Nukentėjusysis, kuriam taikomas dalinis anonimiškumas, apklausiamas laikantis šio Kodekso 279 straipsnyje nustatytų taisyklių.

6. Jeigu nukentėjusiajam dėl apklausos gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių, nukentėjusysis teismo nutartimi gali dalyvauti ne visą bylos nagrinėjimo laiką. Toks nukentėjusysis teisiame posėdyje taip pat gali būti neapklausiamas. Šiuo atveju teisme turi būti balsu perskaitomi parodymai, nukentėjusiojo duoti ikiteisminio tyrimo teisėjui, arba paskelbiamas ikiteisminio tyrimo metu padarytas garso ir vaizdo įrašas. Jeigu toks nukentėjusysis šaukiamas į teismą, jo apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams gali

	<p>būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teisimą užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.</p> <p><i>(Pakeista Įstatymais Nr. <u>XI-1200</u>, Nr. <u>XII-777</u>, Nr. <u>XII-1080</u>)</i></p> <p>BPK projektas: 18 straipsnis. 283 straipsnio pakeitimas 1. Pakeisti 283 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip: „3. Jei išimtiniais atvejais nepilnamečio nukentėjusysis šaukiamas į teisimą, jo apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teisimą užduoti apklausiamam asmeniui klausimus. Nepilnamečio nukentėjusiojo apklausoje turi dalyvauti jo atstovas. Nepilnamečio nukentėjusysis ir jo atstovas teismo nutartimi gali dalyvauti ne visą bylos nagrinėjimo laiką.“ 2. Pakeisti 283 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip: „6. Jeigu tai būtina dėl specialių apsaugos poreikių, nukentėjusysis teismo nutartimi gali dalyvauti ne visą bylos nagrinėjimo laiką. Toks nukentėjusysis teisiamajame posėdyje taip pat gali būti neapklausiamas. Šiuo atveju teisme turi būti balsu perskaitomi parodymai, nukentėjusiojo duoti ikiteisminio tyrimo teisėjui, arba paskelbiamas ikiteisminio tyrimo metu padarytas garso ir vaizdo įrašas. Jeigu toks nukentėjusysis šaukiamas į teisimą, jo apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teisimą užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.“</p>	
<p>5. Valstybės narės užtikrina, kad aukoms būtų pasiūlyta galimybė gauti pranešimą nepagrįstai nedelsiant, kai asmuo, kuriam už joms padarytas nusikaltamas veikas skirtas kardomasis kalinimas, kuris už tai patrauktas baudžiamojon atsakomybėn arba nuteistas, paleidžiamas į laisvę</p>	<p>BPK projektas 7 straipsnis. 128 straipsnio pakeitimas (...) 2. Pakeisti 128 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip: „4. Apie įtariamojo suėmimą prokuroras arba ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo pranešti nukentėjusiajam ir išsiaiškinti, ar nukentėjusysis pageidauja,</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

arba pabėgo iš įkalinimo įstaigos. Be to, valstybės narės užtikrina, kad aukoms būtų pranešama apie visas susijusias priemones, kurios patvirtintos joms apsaugoti nusikaltėlio paleidimo į laisvę arba pabėgimo iš įkalinimo įstaigos atveju.

kad jam būtų pranešta apie būsimą įtariamąjo paleidimą į laisvę ar įtariamąjo pabėgimą iš laisvės atėmimo vietos. Nukentėjusysis taip pat informuojamas apie teisės aktuose nustatytas apsaugos priemones, kurios gali būti jam taikomos, ir jų skyrimo tvarką. Pranešti apie įtariamąjo suėmimą nebūtina, jeigu nukentėjusiojo gyvenamoji vieta nežinoma, taip pat jeigu toks pranešimas galėtų padaryti žalos įtariamajam. Jeigu nukentėjusiųjų yra daug, apie įtariamąjo suėmimą pakanka pranešti jų interesams atstovaujančiam asmeniui (asmenims). Dėl pranešimo nukentėjusiajam surašomas protokolas. Jeigu nukentėjusysis pageidauja, kad jam būtų pranešta apie būsimą įtariamąjo paleidimą į laisvę ar įtariamąjo pabėgimą iš laisvės atėmimo vietos, prokuroras arba ikiteisminio tyrimo pareigūnas surašo pažymą. Šią pažymą prokuroras arba ikiteisminio tyrimo pareigūnas išsiunčia į įtariamąjo suėmimo vietą. Įtariamajam ir jo gynėjui neleidžiama susipažinti su šios pažymos turiniu.“

BVK projektas

1 straipsnis. 180 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 180 straipsnio 8 dalį ir ją išdėstyti taip:

„8. Jeigu bausmės vykdymo institucija yra gavusi pažymą, kad nukentėjusysis pageidauja, jog jam būtų pranešta apie būsimą nuteistojo paleidimą į laisvę ar nuteistojo pabėgimą iš pataisos įstaigos, bausmės vykdymo institucijos vadovas arba jo pavaduotojas apie nuteistojo paleidimą į laisvę ar nuteistojo pabėgimą iš pataisos įstaigos privalo pranešti nukentėjusiajam. Nukentėjusysis taip pat informuojamas apie teisės aktuose nustatytas apsaugos priemones, kurios gali būti jam taikomos, ir jų skyrimo tvarką. Nukentėjusiajam apie nuteistojo paleidimą į laisvę pranešama ne vėliau kaip likus trimis dienoms iki nuteistojo paleidimo dienos. Tais atvejais, kai nuteistasis iš laisvės atėmimo vietos turi būti paleidžiamas tuoj po to, kai gaunamas nuosprendis, nutartis ar nutarimas dėl nuteistojo paleidimo, taip pat kai nuteistasis pabėga iš pataisos įstaigos, nukentėjusiajam pranešama iš karto po nuteistojo paleidimo ar nuteistojo pabėgimo iš pataisos įstaigos. Nukentėjusiajam apie nuteistojo paleidimą nepranešama, jeigu nuteistasis paskirtą arešto bausmę atlieka poilsio dienomis.“

SVĮ projektas

1 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 48 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Jeigu tardymo izoliatoriaus administracija yra gavusi pažymą, kad

nukentėjusysis pageidauja būti informuotas apie būsimą suimtojo paleidimą į laisvę ar suimtojo pabėgimą iš tardymo izoliatoriaus, tardymo izoliatoriaus direktorius apie suimtojo paleidimą į laisvę ar suimtojo pabėgimą iš tardymo izoliatoriaus privalo pranešti nukentėjusiajam. Nukentėjusysis taip pat informuojamas apie teisės aktuose nustatytas apsaugos priemonės, kurios gali būti jam taikomos, ir jų skyrimo tvarką. Nukentėjusiajam apie suimtojo paleidimą į laisvę pranešama ne vėliau kaip likus vienai dienai iki suimtojo paleidimo dienos. Tais atvejais, kai suimtasis iš tardymo izoliatoriaus turi būti paleidžiamas tuoj po to, kai gaunamas nuosprendis, nutartis ar nutarimas dėl suimtojo paleidimo, taip pat kai suimtasis pabėga iš tardymo izoliatoriaus, nukentėjusiajam pranešama iš karto po suimtojo paleidimo ar suimtojo pabėgimo iš tardymo izoliatoriaus.“

Baudžiamojo proceso ir kriminalinės žvalgybos dalyvių, teisingumo ir teisėsaugos institucijų pareigūnų apsaugos nuo nusikalstamo poveikio įstatymas

4 straipsnis. Asmenys, kuriems taikomos apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės

Apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės gali būti taikomos:

1) asmenims, dalyvaujantiems baudžiamajame procese: liudytojams, nukentėjusiesiems, ekspertams, specialistams ir gynėjams (atstovams), atstovams pagal įstatymą, įtariamiesiems, kaltinamiesiems, nuteistiesiems, išteisintiesiems, asmenims, kuriems byla (ikiteisminis tyrimas) nutraukta;

2) teisingumo ir teisėsaugos institucijų pareigūnams: teisėjams, prokurorams, ikiteisminio tyrimo pareigūnams, organizuojantiems ir įgyvendinantiems apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės pareigūnams;

3) kriminalinės žvalgybos slaptiesiems dalyviams;

4) šio straipsnio 1–3 punktuose išvardytų asmenų tėvams (įtėviams), vaikams (įvaikiams), broliams, seserims, seneliams, vaikaičiams, sutuoktiniams ir sugyventiniams.

(Pakeista Įstatymu Nr. XI-2242)

5 straipsnis. Apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonių taikymo pagrindai

1. Apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės gali būti taikomos, jei atliekant kriminalinę žvalgybą ar ikiteisminį tyrimą arba nagrinėjant baudžiamąsias bylas dėl labai sunkių ar sunkių nusikaltimų, taip pat dėl apysunkių nusikaltimų, numatytų Baudžiamojo kodekso 145 straipsnio 2 dalyje, 146 straipsnio 2 ir 3 dalyse,

151 straipsnio 2 dalyje, 162 straipsnyje, 178 straipsnio 2 dalyje, 180 straipsnio 1 dalyje, 181 straipsnio 1 dalyje, 187 straipsnio 2 dalyje, 189 straipsnio 2 dalyje, 198 straipsnio 2 dalyje, 213 straipsnio 1 dalyje, 214 ir 215 straipsniuose, 225 straipsnio 2 dalyje, 227 straipsnio 2 dalyje, 228 straipsnio 2 dalyje, 240 straipsnyje, 253 straipsnio 1 dalyje, 256 straipsnio 1 dalyje, 300 straipsnio 2 dalyje, 301 straipsnio 2 dalyje, 302 straipsnio 2 dalyje, 307 straipsnio 1 ir 2 dalyse, arba pasibaigus kriminalinei žvalgybai ar baudžiamajam procesui buvo gauta patikrintų duomenų iš viešų ar konfidencialių šaltinių, kad:

- 1) asmenų gyvybei ar sveikatai gresia realus pavojus;
- 2) gali būti sunaikintas ar sugadintas asmenų turtas.

2. Šio įstatymo 4 straipsnio 1 punkte nurodytiems asmenims, išskyrus ekspertus, specialistus ir gynėjus (atstovus), apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės taikomos, jeigu šie asmenys aktyviai bendradarbiauja su teisingumo ir teisėsaugos institucijų pareigūnais, padėjo atskleisti nusikalstamą veiką ar suteikė kitos vertingos informacijos teisingumo ir teisėsaugos institucijų pareigūnams.

(Pakeista Įstatymu Nr. XI-2242)

15 straipsnis. Apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonių taikymas

1. Šio įstatymo 4 straipsnio 1 punkte nurodytiems asmenims apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės gali būti taikomos ikiteisminio tyrimo įstaigos vadovo ar teritorinės prokuratūros, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros padalinio vadovo motyvuotu teikimu. Bendrą sprendimą dėl apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonių taikymo ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo motyvuoto teikimo gavimo dienos priima Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras ir Lietuvos policijos generalinis komisaras ar Kalėjimų departamento direktorius.

2. Šio įstatymo 4 straipsnio 2 punkte nurodytiems asmenims apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės gali būti taikomos jų vadovų motyvuotu teikimu. Bendrą sprendimą dėl apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonių taikymo ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo motyvuoto teikimo gavimo dienos priima Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras ir Lietuvos policijos generalinis komisaras.

3. Šio įstatymo 4 straipsnio 3 punkte nurodytiems asmenims apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės gali būti taikomos policijos kriminalinės žvalgybos subjekto ar kriminalinės žvalgybos pagrindinės institucijos, išskyrus Policijos departamentą, vadovo motyvuotu teikimu. Sprendimą dėl apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonių taikymo ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo motyvuoto teikimo gavimo dienos priima Lietuvos policijos generalinis komisaras arba Kalėjimų

departamento direktorius.

4. Šio įstatymo 4 straipsnio 4 punkte nurodytiems asmenims apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės gali būti taikomos atitinkamai šio straipsnio 1–3 dalyse nurodytų pareigūnų motyvuotu teikimu. Sprendimą dėl apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonių taikymo ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo motyvuoto teikimo gavimo dienos priima šio straipsnio 1–3 dalyse nurodyti pareigūnai.

5. Konkrečių apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonių taikymo tvarką ir sąlygas nustato Apsaugos nuo nusikalstamo poveikio nuostatai. Šiuos nuostatus tvirtina Lietuvos policijos generalinis komisaras, Kalėjų departamento direktorius ir Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras.

6. Už motyvuoto teikimo skirti apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės teisėtumą ir pagrįstumą, už apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės įgyvendinančių institucijų informavimą laiku apie ikiteisminio tyrimo eigą, saugomo asmens procesinę padėtį ir jos pasikeitimus, taip pat kitos informacijos, turinčios reikšmės apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonių taikymui ar nutraukimui, pateikimą atsako šio straipsnio 1–3 dalyse nurodyti pareigūnai.

7. Asmuo, kuriam gali būti taikomos apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės, privalo būti nedelsiant pasirašytinai supažindinamas su sprendimu dėl apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonių taikymo.

(Pakeista Įstatymu Nr. 122-6101)

18 straipsnis. Saugomo asmens teisės ir pareigos

1. Saugomas asmuo turi teisę:

- 1) žinoti apie jam taikomas apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės;
- 2) prašyti taikyti jam ar panaikinti konkrečias apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės;

3) apskųsti Policijos ar Kalėjų departamentams pavaldžių įstaigų pareigūnų, atliekančių apsaugą nuo nusikalstamo poveikio, veiksmus (ar neveikimą) atitinkamai Lietuvos policijos generaliniam komisarui arba Kalėjų departamento direktoriui, o šių vadovų veiksmus (ar neveikimą) – Vilniaus apygardos administraciniam teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

2. Saugomas asmuo privalo:

- 1) laikytis sutartyje nurodytų sąlygų;
- 2) vykdyti Lietuvos policijos generalinio komisaro, teritorinės policijos įstaigos vadovo, Kalėjų departamento direktoriaus arba pareigūnų, atliekančių apsaugą nuo nusikalstamo poveikio, reikalavimus;

	<p>3) pranešti apsaugą nuo nusikalstamo poveikio organizuojantiems ir atliekantiems pareigūnams apie kiekvieną grasinimo jam atvejį ar kitus jam padarytus neteisėtus veiksmus;</p> <p>4) be atitinkamo Lietuvos policijos generalinio komisaro, teritorinės policijos įstaigos vadovo ar Kalėjų departamento direktoriaus sutikimo neatskleisti informacijos apie jam taikomas apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemones.</p>	
6. Aukos, jų pageidavimu, gauna 5 dalyje nurodytą informaciją bent jau tais atvejais, kai joms gali kilti pavojus arba yra nustatyta žalos joms rizika, nebent būtų nustatyta, kad toks pranešimas sukeltų žalos nusikaltėliui riziką.	<p><i>Pastaba. Nuostata nesukuria papildomų įsipareigojimų, o tik paaiškina 6 straipsnio 5 dalies nuostatų taikymo tvarką. Lietuvos Respublikos įstatymuose numatytas mechanizmas, kad nukentėjusieji gauna informaciją apie nuteistojo ar suimtojo paleidimą iš įkalinimo įstaigos visais atvejais, kai to prašo (žr. Direktyvos 6 straipsnio 5 dalies atitiktį Lietuvos Respublikos įstatymams). Įgyvendinus nuostatą dėl nukentėjusiojo informavimo dėl pabėgimo iš laisvės atėmimo vietos atveju (žr. Direktyvos 6 straipsnio 5 dalies atitiktį Lietuvos Respublikos įstatymams), ši nuostata bus visiškai įgyvendinta.</i></p>	Visiškai įgyvendinta
<p><i>7 straipsnis</i></p> <p>Teisė gauti vertimo žodžiu ir raštu paslaugas</p> <p>1. Valstybės narės užtikrina, kad aukoms, kurios nesupranta atitinkamo baudžiamojo proceso kalbos arba ja nekalba, jų pageidavimu būtų nemokamai teikiamos vertimo žodžiu paslaugos, atsižvelgiant į jų vaidmenį atitinkamoje baudžiamojo teisingumo sistemoje baudžiamojo proceso metu, bent aukos apklausose baudžiamojo proceso metu ikiteisminio tyrimo ir teisminėse institucijose, įskaitant policijos vykdomas apklausas, taip pat vertimo žodžiu paslaugos, kad jos galėtų aktyviai dalyvauti teismo posėdžiuose ir būtinuose tarpiniuose posėdžiuose.</p>	<p>BPK</p> <p>8 straipsnis. Proceso kalba</p> <p>1. Lietuvos Respublikoje baudžiamasis procesas vyksta valstybine kalba.</p> <p>2. Lietuvių kalbos nemokantiems baudžiamojo proceso dalyviams užtikrinama teisė daryti pareiškimus, duoti parodymus ir paaiškinimus, paduoti prašymus ir skundus, kalbėti teisme gimtąja kalba arba kita kalba, kurią jie moka. Visais šiais atvejais, taip pat susipažindami su bylos medžiaga proceso dalyviai turi teisę naudotis vertėjo paslaugomis šio Kodekso nustatyta tvarka.</p> <p>3. Bylos dokumentai, kurie šio Kodekso nustatytais atvejais įteikiami įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, taip pat kitiems proceso dalyviams, turi būti išversti į jų gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jie moka.</p>	Visiškai įgyvendinta
2. Nedarant poveikio teisėms į gynybą ir laikantis teismo diskrecijos taisyklių, galima naudotis ryšių technologijomis, pavyzdžiui, vaizdo konferencijomis, telefonu ar internetu, išskyrus atvejus, kai vertėjas žodžiu turi asmeniškai dalyvauti siekiant užtikrinti, kad aukos tinkamai pasinaudotų savo teisėmis arba suprastų procesą.	<p>BPK projektas</p> <p>5 straipsnis. 43 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 43 straipsnį ir jį išdėstyti taip:</p> <p>„43 straipsnis. Vertėjas</p> <p>Vertėjas yra vertimui reikiamas kalbas mokantis arba nebylio ar kurčiojo ženklus suprantantis asmuo, ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ar teismo pakviestas dalyvauti procese šio Kodekso</p>	Visiškai įgyvendinta

	<p>nustatyta tvarka. Vertėjas gali dalyvauti procese jo dalyvavimą užtikrinant garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis, išskyrus atvejus, kai būtinas tiesioginis vertėjo dalyvavimas tam, kad proceso dalyvis tinkamai pasinaudotų savo teisėmis arba suprastų vykstantį baudžiamąjį procesą.“</p>	
<p>3. Valstybės narės užtikrina, kad aukos, kurios nesupranta atitinkamo baudžiamojo proceso kalbos arba ją nekalba, atsižvelgiant į jų vaidmenį atitinkamoje baudžiamojo teisingumo sistemoje baudžiamojo proceso metu, gautų, jų pageidavimu, į aukoms suprantamą kalbą nemokamai raštu išverstą informaciją, kuri yra būtina tam, kad aukos galėtų pasinaudoti savo teisėmis baudžiamojo proceso metu, jeigu tokia informacija aukoms suteikiama. Tokios informacijos vertimai apima bent sprendimą baigti baudžiamąjį procesą dėl nusikalstamos veikos, nuo kurios auka nukentėjo, ir, aukos pageidavimu, tokio sprendimo motyvus arba trumpą jų santrauką, išskyrus prisiekusiųjų sprendimo arba sprendimo, kurio motyvai yra konfidencialūs, atveju, kai motyvų pateikimas nenumatytas pagal nacionalinę teisę.</p>	<p>BPK 8 straipsnis. Proceso kalba 1. Lietuvos Respublikoje baudžiamasis procesas vyksta valstybine kalba. 2. Lietuvių kalbos nemokantiems baudžiamojo proceso dalyviams užtikrinama teisė daryti pareiškimus, duoti parodymus ir paaiškinimus, paduoti prašymus ir skundus, kalbėti teisme gimtąja kalba arba kita kalba, kurią jie moka. Visais šiais atvejais, taip pat susipažindami su bylos medžiaga proceso dalyviai turi teisę naudotis vertėjo paslaugomis šio Kodekso nustatyta tvarka. 3. Bylos dokumentai, kurie šio Kodekso nustatytais atvejais <u>įteikiami</u> įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, taip pat kitiems proceso dalyviams, turi būti išversti į jų gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jie moka.</p> <p>BPK projektas 12 straipsnis. 214 straipsnio pakeitimas Pakeisti 214 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip: „3. Apie ikiteisminio tyrimo nutraukimą ar ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimą nepatvirtinti prokuroro nutarimo dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo pranešama įtariamajam, jo atstovui, gynėjui, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui ir jų atstovams <u>įteikiant</u> ar išsiunčiant sprendimų nuorašus.“</p> <p>216 straipsnis. Nutarimo nutraukti ikiteisminį tyrimą turinys 1. Nutarime nutraukti ikiteisminį tyrimą išdėstoma nusikalstamos veikos esmė, tyrimo nutraukimo pagrindai ir motyvai. (...) (Pakeista Įstatymu Nr. <u>XI-1200</u>)</p> <p>305 straipsnis. Aprašomoji nuosprendžio dalis 1. Apkaltinamojo nuosprendžio aprašomojoje dalyje išdėstoma: 1) įrodyta pripažintos nusikalstamos veikos aplinkybės, t. y. nurodoma jos padarymo vieta, laikas, būdas, padariniai ir kitos svarbios aplinkybės;</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

2) įrodymai, kuriais grindžiamos teismo išvados, ir motyvai, kuriais vadovaudamasis teismas atmetė kitus įrodymus;

3) nusikalstamos veikos kvalifikavimo motyvai ir išvados;

4) bausmės, baudžiamojo poveikio priemonės ar auklėjamojo poveikio priemonės skyrimo motyvai.

2. Apkaltinamojo nuosprendžio, kuriuo nuteistasis atleidžiamas nuo bausmės atlikimo, aprašomojoje dalyje nurodomos šio straipsnio 1 dalies 1–3 punktuose numatytos aplinkybės, taip pat kokia sunkia nepagydoma liga, dėl kurios bausmę atlikti būtų per sunku, nuteistasis serga. Nuteistojo liga turi būti patvirtinta sveikatos priežiūros įstaigos pažyma arba ekspertų komisijos išvada. Jeigu atleidžiant nuo bausmės atlikimo skiriama baudžiamojo poveikio priemonė ar auklėjamojo poveikio priemonė, nuosprendžio aprašomojoje dalyje nurodomi tos priemonės skyrimo motyvai.

3. Išteisinamojo nuosprendžio aprašomojoje dalyje išdėstoma:

1) kaltinimo, dėl kurio byla buvo perduota nagrinėti teisme, esmė;

2) teismo nustatytos bylos aplinkybės;

3) įrodymų įvertinimo motyvai;

4) teismo išvados dėl kaltinamojo išteisinimo.

4. Nuosprendžio, kuriuo baudžiamoji byla nutraukiama, aprašomojoje dalyje nurodomos šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytos aplinkybės, nusikalstamos veikos kvalifikavimas, taip pat atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės pagrindai ir motyvai. Jeigu nutraukiant baudžiamąją bylą skiriama baudžiamojo poveikio priemonė ar auklėjamojo poveikio priemonė, nuosprendžio aprašomojoje dalyje nurodomi tos priemonės skyrimo motyvai.

5. Aprašomojoje nuosprendžio dalyje turi būti nurodyti motyvai, pagrindžiantys sprendimą dėl nusikalstama veika padarytos žalos atlyginimo.

6. Aprašomojoje nuosprendžio dalyje gali būti išdėstytos ir kitos svarbios aplinkybės bei sprendimų argumentai.

310 straipsnis. Nuosprendžio nuorašų įteikimas

(...)

3. Kitiems asmenims, dalyvavusiems bylą nagrinėjant teisme, nuosprendžio nuorašai jų prašymu įteikiami tuojau po nuosprendžio paskelbimo ar išsiunčiami per penkias dienas nuo tokio prašymo gavimo.

<p>4. Valstybės narės užtikrina, kad aukos, kurios turi gauti informaciją apie teismo posėdžio laiką ir vietą pagal 6 straipsnio 1 dalies b punktą ir kurios nesupranta kompetentingos valdžios institucijos kalbos, gautų, jų pageidavimu, informacijos, kurią jos turi teisę gauti, vertimą raštu.</p>	<p>BPK</p> <p>8 straipsnis. Proceso kalba</p> <p>1. Lietuvos Respublikoje baudžiamasis procesas vyksta valstybine kalba.</p> <p>2. Lietuvių kalbos nemokantiems baudžiamojo proceso dalyviams užtikrinama teisė daryti pareiškimus, duoti parodymus ir paaiškinimus, paduoti prašymus ir skundus, kalbėti teisme gimtąja kalba arba kita kalba, kurią jie moka. Visais šiais atvejais, taip pat susipažindami su bylos medžiaga proceso dalyviai turi teisę naudotis vertėjo paslaugomis šio Kodekso nustatyta tvarka.</p> <p>3. Bylos dokumentai, kurie šio Kodekso nustatytais atvejais įteikiami įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, taip pat kitiems proceso dalyviams, turi būti išversti į jų gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jie moka.</p> <p>182 straipsnis. Šaukimas į apklausą</p> <p>1. Asmuo iškviečiamas į apklausą šaukimu. Jame nurodoma: kas ir dėl ko šaukiamas, kur ir pas ką atvykti, atvykimo data ir valanda, šio Kodekso 163 straipsnyje numatytos neatvykimo pasekmės.</p> <p>2. Asmuo į apklausą taip pat gali būti šaukiamas telefonu ar kitais būdais. Šiais atvejais už neatvykimą negali būti taikomos šio Kodekso 163 straipsnyje numatytos procesinės prievartos priemonės.</p> <p>236 straipsnis. Šaukimai į teisiamąjį posėdį</p> <p>1. Nagrinėjimo teisme dalyviai, taip pat liudytojai, ekspertai, specialistai ir vertėjai į teisiamąjį posėdį iškviečiami šaukimu. Šaukimo į teisiamąjį posėdį turinį nustato šio Kodekso 182 straipsnis.</p> <p>2. Jeigu byloje daug nukentėjusiųjų ar civilinių ieškovų, apie bylos nagrinėjimo teisme laiką jiems gali būti pranešama specialiame interneto tinklalapyje ir proceso dalyvių nurodytais elektroninio pašto adresais. (...)</p> <p><i>(Pakeista Įstatymu Nr. XII-498)</i></p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>
<p>5. Aukos gali pateikti motyvuotą prašymą laikyti dokumentą esminiu. Nereikalaujama, kad būtų verčiamos raštu tos esminių dokumentų dalys, kurios nėra svarbios siekiant užtikrinti, kad aukos galėtų aktyviai dalyvauti baudžiamajame procese.</p>	<p>8 straipsnis. Proceso kalba</p> <p>1. Lietuvos Respublikoje baudžiamasis procesas vyksta valstybine kalba.</p> <p>2. Lietuvių kalbos nemokantiems baudžiamojo proceso dalyviams užtikrinama teisė daryti pareiškimus, duoti parodymus ir paaiškinimus, paduoti prašymus ir skundus, kalbėti teisme gimtąja kalba arba kita kalba, kurią jie moka. <u>Visais šiais atvejais, taip pat susipažindami su bylos medžiaga proceso dalyviai turi teisę naudotis vertėjo paslaugomis šio Kodekso nustatyta tvarka.</u></p> <p>3. <u>Bylos dokumentai, kurie šio Kodekso nustatytais atvejais įteikiami įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, taip pat kitiems proceso dalyviams, turi būti išversti į jų</u></p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

	<p><u>gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jie moka.</u></p> <p>28 straipsnis. Nukentėjusysis (...) 2. Nukentėjusysis ir jo atstovas turi teisę: (...) pateikti prašymus (...) (...)</p> <p><i>Pastaba. Direktyvos nuostatos įgyvendinimas turėtų būti suprantamas kartu su Direktyvos 7 straipsnio 6 dalies nuostata, leidžiančia versti raštu, versti žodžiu arba versti žodžiu apibendrinant. Vadovaujantis BPK 8 straipsnio 2 ir 3 dalies nuostatomis, nukentėjusysis svarbiausius proceso dokumentus, kurie jam įteikiami, gauna išverstus raštu, o susipažindamas su bylos medžiaga naudojami vertėjo paslaugomis, kurios apima tiek vertimą raštu, tiek žodžiu, tiek apibendrinimą žodžiu.</i></p>	
6. Nepaisant 1 ir 3 dalių, vietoj vertimo raštu galima žodžiu išversti arba žodžiu apibendrinti esminius dokumentus, jeigu šis vertimas žodžiu ar apibendrinimas žodžiu nedaro neigiamo poveikio proceso teisingumui.	<p>8 straipsnis. Proceso kalba 1. Lietuvos Respublikoje baudžiamasis procesas vyksta valstybine kalba. 2. Lietuvių kalbos nemokantiems baudžiamojo proceso dalyviams užtikrinama teisė daryti pareiškimus, duoti parodymus ir paaiškinimus, paduoti prašymus ir skundus, kalbėti teisme gimtąją kalbą arba kita kalbą, kurią jie moka. Visais šiais atvejais, taip pat susipažindami su bylos medžiaga proceso dalyviai turi teisę naudotis vertėjo paslaugomis šio Kodekso nustatyta tvarka. 3. Bylos dokumentai, kurie šio Kodekso nustatytais atvejais įteikiami įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, taip pat kitiems proceso dalyviams, turi būti išversti į jų gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jie moka.</p>	Visiškai įgyvendinta
7. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentinga valdžios institucija įvertintų, ar aukoms reikia vertimo žodžiu arba raštu paslaugų, kaip numatyta pagal 1 ir 3 dalis. Aukos gali apskusti sprendimą neteikti vertimo žodžiu ar raštu paslaugų. Procesinės tokio apskundimo normos nustatomos nacionalinėje teisėje.	<p>8 straipsnis. Proceso kalba 1. Lietuvos Respublikoje baudžiamasis procesas vyksta valstybine kalba. 2. Lietuvių kalbos nemokantiems baudžiamojo proceso dalyviams užtikrinama teisė daryti pareiškimus, duoti parodymus ir paaiškinimus, paduoti prašymus ir skundus, kalbėti teisme gimtąją kalbą arba kita kalbą, kurią jie moka. Visais šiais atvejais, taip pat susipažindami su bylos medžiaga proceso dalyviai turi teisę naudotis vertėjo paslaugomis šio Kodekso nustatyta tvarka. 3. Bylos dokumentai, kurie šio Kodekso nustatytais atvejais įteikiami įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, taip pat kitiems proceso dalyviams, turi būti išversti į jų gimtąją kalbą arba į kitą kalbą, kurią jie moka.</p> <p>62 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo pareigūno proceso veiksmų ir nutarimų</p>	Visiškai įgyvendinta

apskundimas

1. Ikiteisminio tyrimo pareigūno proceso veiksmus ir nutarimus proceso dalyviai arba asmenys, kuriems taikytos procesinės prievartos priemonės, gali apskūsti ikiteisminį tyrimą organizuojančiam ir jam vadovaujančiam prokurorui. Jei prokuroras atsisako patenkinti skundą, šis jo nutarimas gali būti skundžiamas aukštesniajam prokurorui šio Kodekso 63 straipsnyje nustatyta tvarka.

2. Skundas paduodamas prokurorui tiesiogiai arba per ikiteisminio tyrimo pareigūną, dėl kurio proceso veiksmų ar nutarimų skundžiamasi. Skundai gali būti tiek rašytiniai, tiek žodiniai. Dėl žodinių skundų ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras surašo protokolą. Jį pasirašo pareiškėjas ir skundą priėmęs ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras.

3. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas gautą skundą kartu su savo paaiškinimais privalo per vieną dieną nuo skundo gavimo perduoti prokurorui.

4. Skundo padavimas iki jo išsprendimo nesustabdo skundžiamo veiksmo ar nutarimo vykdymo, išskyrus atvejus, jeigu tai padaryti pripažįsta esant reikalinga pats ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras.

(Pakeista Įstatymu Nr. X-1236)

63 straipsnis. Prokuroro proceso veiksmų ir nutarimų apskundimas

1. Prokuroro proceso veiksmus ir nutarimus proceso dalyviai arba asmenys, kuriems taikytos procesinės prievartos priemonės, gali apskūsti aukštesniajam prokurorui. Jei aukštesnysis prokuroras atsisako patenkinti skundą, šis jo nutarimas gali būti skundžiamas ikiteisminio tyrimo teisėjui.

2. Skundas paduodamas aukštesniajam prokurorui tiesiogiai arba per prokurorą, dėl kurio veiksmų ar nutarimų skundžiamasi. Skundai gali būti tiek rašytiniai, tiek žodiniai. Dėl žodinių skundų prokuroras surašo protokolą. Jį pasirašo pareiškėjas ir skundą priėmęs prokuroras.

3. Skundo padavimas iki jo išsprendimo nesustabdo skundžiamo veiksmo ar nutarimo vykdymo, išskyrus atvejus, jeigu tai padaryti pripažįsta esant reikalinga prokuroras.

4. Prokuroro priimti sprendimai ikiteisminio tyrimo organizavimo klausimais dėl pavedimo atlikti ikiteisminį tyrimą ar atskirus ikiteisminio tyrimo veiksmus ikiteisminio tyrimo įstaigai, dėl pavedimo atlikti ikiteisminį tyrimą ar atskirus ikiteisminio tyrimo veiksmus kitos vietovės prokurorui ar ikiteisminio tyrimo įstaigai, dėl tyrimo grupės sudarymo, dėl pavedimo vadovauti ikiteisminiam tyrimui ar atlikti ikiteisminį tyrimą šio Kodekso nustatyta tvarka neskundžiami.

(Pakeista Įstatymais Nr. X-1236, Nr. XI-1478)

	<p>65 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo teisėjo proceso veiksmų ir nutarčių apskundimas ir skundų išsprendimas</p> <p>1. Ikiteisminio tyrimo teisėjo atliekamus proceso veiksmus ir jo priimtas nutartis, išskyrus nutartis, kurios pagal šio Kodekso 64 straipsnį yra neskundžiamos, prokuroras, proceso dalyviai ir asmenys, kuriems taikytos procesinės prievartos priemonės, gali apskusti šio Kodekso X dalyje nustatyta tvarka.</p> <p>2. Šio straipsnio nuostatos netaikomos tais atvejais, kuriems šis Kodeksas numato kitokią ikiteisminio tyrimo teisėjo proceso veiksmų ar nutarčių apskundimo tvarką. (Pakeista Įstatymais Nr. IX-2336, Nr. X-1236)</p> <p>439 straipsnis. Žemesniųjų teismų nutarčių apskundimas aukštesniesiems teismams</p> <p>1. Bylos nagrinėjimo teisme dalyviai bei kiti asmenys turi teisę šioje Kodekso dalyje nustatyta tvarka apskusti žemesniųjų teismų bylos parengimo nagrinėti ar teisiama jame posėdyje priimtas nutartis, taip pat šio Kodekso numatytais atvejais – kitas teismų priimtas nutartis aukštesniesiems teismams, išskyrus atvejus, kai šis Kodeksas numato specialią atskirų teismo nutarčių apskundimo tvarką.</p> <p>2. Šioje Kodekso dalyje nustatyta tvarka neskundžiamos teismų nutartys dėl bylos perdavimo nagrinėti teisiama jame posėdyje, dėl galimumo nagrinėti bylą, kai kas nors iš proceso dalyvių neatvyko, dėl pareikštų nušalinimų, dėl naujų įrodymų rinkimo, dėl proceso dalyvių prašymų nagrinėjimo, dėl pastabų teismo posėdžio protokole bei tvarkos palaikymo teismo posėdžio metu, dėl įrodymų tyrimo teisme atnaujinimo. (Pakeista Įstatymu Nr. X-1236)</p> <p><i>Pastaba. Lietuvos Respublikos įstatymai užtikrina vertimą visais atvejais be vertinimo procedūrų. Asmeniui paprašius užtikrinti vertimą, jam tai yra užtikrinama.</i></p>	
<p>8. Teikiant vertimo žodžiu ar raštu paslaugas, taip pat svarstant galimybę apskusti sprendimą neteikti vertimo žodžiu ar raštu paslaugų pagal šį straipsnį, baudžiamasis procesas nepagrįstai neištesiamas.</p>	<p>BPK</p> <p>1 straipsnis. Baudžiamojo proceso paskirtis</p> <p>1. Baudžiamojo proceso paskirtis yra ginant žmogaus ir piliečio teises bei laisves, visuomenės ir valstybės interesus <u>greitai</u>, išsamiai atskleisti nusikalstamas veikas ir tinkamai pritaikyti įstatymą, kad nusikalstamą veiką padaręs asmuo būtų teisingai nubaustas ir niekas nekaltas nebūtų nuteistas. (...)</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

<p style="text-align: center;"><i>10 straipsnis</i></p> <p style="text-align: center;">Teisė būti išklaustam</p> <p>1. Valstybės narės užtikrina, kad aukos baudžiamojo proceso metu galėtų būti išklaustos ir galėtų duoti parodymus. Kai auka yra vaikas, prieš jį išklausant turi būti atitinkamai atsižvelgiama į to vaiko amžių ir brandą.</p>	<p style="text-align: center;"><i>Pastaba. Vadovaujantis BPK, baudžiamajame procese nukentėjusysis turi ne tik teisę būti išklaustam, bet ir pareigą duoti parodymus.</i></p> <p>BPK projektas</p> <p>3 straipsnis. 28 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 28 straipsnį ir jį išdėstyti taip:</p> <p>„28 straipsnis. Nukentėjusysis</p> <p>1. Nukentėjusysis yra fizinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė fizinės, turtinės ar moralinės žalos, taip pat dėl nusikalstamos veikos mirusio fizinio asmens šeimos nariai ir artimieji giminaičiai. Asmuo pripažįstamas nukentėjusiuoju ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi.</p> <p>2. Nukentėjusysis ir jo atstovas turi teisę: gauti informaciją apie su juo susijusio baudžiamojo proceso eigą; teikti įrodymus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; dalyvauti vertinant jo specialius apsaugos poreikius; ikiteisminio tyrimo metu ir teisme susipažinti su byla; dalyvauti bylą nagrinėjant teisme; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus, taip pat apskusti teismo nuosprendį ar nutartį; pasakyti baigiamąją kalbą.</p> <p>3. Nukentėjusysis privalo duoti parodymus. Jis prisiekia ir atsako už melagingus parodymus kaip liudytojas.“</p> <p>10 straipsnis. 186 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 186 straipsnį ir jį išdėstyti taip:</p> <p>„186 straipsnis. Nepilnamečio liudytojo ir nukentėjusiojo apklausa</p> <p>1. Nepilnametį liudytoją ar nukentėjusįjį apklausia ikiteisminio tyrimo teisėjas šio Kodekso 184 straipsnio 3, 4, 5 dalyse nustatyta tvarka, kai vaiko interesais to prašo jo atstovas, prokuroras ar gynėjas arba šio Kodekso 184 straipsnio 1 dalyje numatytais atvejais.</p> <p>2. Nepilnametis liudytojas ar nukentėjusysis ikiteisminio tyrimo metu paprastai apklausiami vaikų apklausoms pritaikytose patalpose ir ne daugiau kaip vieną kartą. Tais atvejais, kai ikiteisminio tyrimo metu būtina pakartotinė nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausa, juos paprastai apklausia tas pats asmuo. Jų apklausos metu gali būti daromas vaizdo ir garso įrašas. Jeigu nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje dalyvauja įtariamasis ar jo</p>	<p style="text-align: center;">Visiškai įgyvendinta</p>
--	--	---

gynėjas, ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo užtikrinti, kad tokiam liudytojui ar nukentėjusiajam nebūtų daromas neleistinas poveikis. Nepilnametis liudytojas ir nukentėjusysis į teismą į šaukiami tik išimtiniais atvejais.

3. Jei nepilnamečiui liudytojui ar nukentėjusiajam įtariamasis gali daryti poveikį, ikiteisminio tyrimo teisėjas nutartimi įtariamajam apklausoje dalyvauti neleidžia. Prokuroras apie ikiteisminio tyrimo teisėjo priimtą nutartį neleisti dalyvauti apklausoje įtariamąjį ir jo gynėją informuoja įteikdamas šios nutarties nuorašą.

4. Nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apsaugos interesais ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos bei per ikiteisminio tyrimo teisėją užduoti apklausiamam asmeniui klausimus. Jei neįmanoma įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams sudaryti sąlygų stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos, apklausa atliekama įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams nedalyvaujant. Tokios apklausos metu padarytas garso ir vaizdo įrašas tuoj po apklausos parodomas įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams, kurie per ikiteisminio tyrimo teisėją turi teisę užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.

5. Nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje turi teisę dalyvauti jo atstovas. Proceso dalyvių prašymu arba ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo iniciatyva į nepilnamečio liudytojo arba nukentėjusiojo apklausą privalo būti kviečiamas psichologas, kuris padeda apklausti nepilnametį, atsižvelgdamas į jo socialinę ir psichologinę brandą.“

18 straipsnis. 283 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 283 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Jei išimtiniais atvejais nepilnametis nukentėjusysis šaukiamas į teismą, jo apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teismą užduoti apklausiamam asmeniui klausimus. Nepilnamečio nukentėjusiojo apklausoje turi dalyvauti jo atstovas. Nepilnametis nukentėjusysis ir jo atstovas teismo nutartimi gali dalyvauti ne visą bylos nagrinėjimo laiką.“ (...)

<p>2. Procesinės normos, pagal kurias aukos gali būti išklaustytos baudžiamojo proceso metu ir gali duoti parodymus, nustatomos nacionalinėje teisėje.</p>	<p>BPK projektas 3 straipsnis. 28 straipsnio pakeitimas Pakeisti 28 straipsnį ir jį išdėstyti taip: „28 straipsnis. Nukentėjusysis 1. Nukentėjusysis yra fizinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė fizinės, turbinės ar moralinės žalos, taip pat dėl nusikalstamos veikos mirusio fizinio asmens šeimos nariai ir artimieji giminaičiai. Asmuo pripažįstamas nukentėjusiuoju ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi. 2. Nukentėjusysis ir jo atstovas turi teisę: gauti informaciją apie su juo susijusio baudžiamojo proceso eigą; teikti įrodymus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; dalyvauti vertinant jo specialius apsaugos poreikius; ikiteisminio tyrimo metu ir teisme susipažinti su byla; dalyvauti bylą nagrinėjant teisme; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus, taip pat apskusti teismo nuosprendį ar nutartį; pasakyti baigiamąją kalbą. 3. Nukentėjusysis privalo duoti parodymus. Jis prisiekia ir atsako už melagingus parodymus kaip liudytojas.“</p> <p>BPK 183 straipsnis. Liudytojo apklausa 1. Prieš pradėdamas liudytojo apklausą, prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas įsitikina liudytojo asmens tapatybę, išsiaiškina reikiamus duomenis apie liudytojo asmenybę ir jo santykius su įtariamuoju, išsiaiškina jam šio Kodekso 81 ir 83 straipsniuose numatytas liudytojo teises ir pareigas ir įspėja dėl atsakomybės pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 235 straipsnį už melagingų parodymų davimą. Visa tai pažymima protokole ir patvirtina liudytojas savo parašu. 2. Apklausa pradama pasiūlymu liudytojui papasakoti visa, kas jam žinoma apie aplinkybes, turinčias reikšmės bylai išspręsti. Po to liudytojui gali būti užduodami klausimai. Draudžiama užduoti atsakymą menančius klausimus. 3. Liudytojo apklausos protokolas surašomas laikantis šio Kodekso 179 straipsnyje numatytų reikalavimų. Liudytojo parodymai užrašomi pirmuoju asmeniu ir kiek galima pažodžiui. Jeigu reikia, nurodomi liudytojui užduoti klausimai ir jo</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

atsakymai. Liudytojo asmens duomenys (išskyrus vardą, pavardę ir gimimo metus) saugomi atskirai nuo kitos ikiteisminio tyrimo medžiagos.

4. Liudytojas, kuriam įstatymų nustatyta tvarka taikomos apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės, taip pat liudytojas, kuris dėl kitų priežasčių negali atvykti į apklausą, gali būti apklausiamas garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis.

(Pakeista Įstatymais Nr. XI-1478, Nr. XII-498)

184 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo teisėjo atliekama liudytojo apklausa

1. Prokuroras kreipiasi į ikiteisminio tyrimo teisėją dėl liudytojo apklausos manydamas, kad:

- 1) liudytojo nebus įmanoma apklausti nagrinėjimo teisme metu;
- 2) liudytojas nagrinėjimo teisme metu gali pakeisti parodymus arba pasinaudoti teise atsisakyti duoti parodymus;
- 3) liudytojas ikiteisminio tyrimo teisėjui duos išsamesnius parodymus.

2. Prieš pradėdamas liudytojo apklausą, ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo jį prisaikdinti. Apklausiamas asmuo neprisaikdinamas šio Kodekso 278 straipsnyje numatytais atvejais.

3. Ikiteisminio tyrimo teisėjo atliekamoje liudytojo apklausoje privalo dalyvauti prokuroras. Apklausos metu prokuroras turi teisę užduoti apklausiamam asmeniui papildomų klausimų. Kai apklausa baigta, prokuroras turi teisę susipažinti su apklausos protokolu ir prašyti jį papildyti.

4. Apie ikiteisminio tyrimo teisėjo atliekamos apklausos vietą ir laiką, kai ji atliekama šio straipsnio 1 dalies numatytais atvejais, prokuroras privalo pranešti įtariamajam ir jo gynėjui. Suimtas įtariamasis pristatomas į apklausos vietą. Įtariamasis ir jo gynėjas turi teisę dalyvauti tokioje apklausoje, užduoti apklausiamam asmeniui klausimus, kai apklausa baigta, – susipažinti su apklausos protokolu ir teikti dėl jo pastabas.

5. Laisvėje esančio įtariamojo ar jo gynėjo neatvykimas į liudytojo apklausą netrukdo apklausą atlikti.

BPK projektas

9 straipsnis. 185 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 185 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„185 straipsnis. Nukentėjusiojo apklausa

1. Nukentėjusysis šaukiamas ir apklausiamas kaip liudytojas. Jeigu būtina užtikrinti nukentėjusiojo specialius apsaugos poreikius, gali būti taikomos viena

ar daugiau šio Kodekso 186 straipsnio nuostatų.

2. Nukentėjusiojo prašymu nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui bylose, smurto artimoje aplinkoje bylose ar bylose, susijusiose su diskriminavimu ar neapykanta dėl lyties, nukentėjusiojo apklausą atlieka tos pačios lyties ikiteisminio tyrimo pareigūnas, išskyrus atvejus, kai ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu būtina neatidėliotina nukentėjusiojo apklausa.“

10 straipsnis. 186 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 186 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„186 straipsnis. Nepilnamečio liudytojo ir nukentėjusiojo apklausa

1. Nepilnametį liudytoją ar nukentėjusįjį apklausia ikiteisminio tyrimo teisėjas šio Kodekso 184 straipsnio 3, 4, 5 dalyse nustatyta tvarka, kai vaiko interesais to prašo jo atstovas, prokuroras ar gynėjas arba šio Kodekso 184 straipsnio 1 dalyje numatytais atvejais.

2. Nepilnametis liudytojas ar nukentėjusysis ikiteisminio tyrimo metu paprastai apklausiami vaikų apklausoms pritaikytose patalpose ir ne daugiau kaip vieną kartą. Tais atvejais, kai ikiteisminio tyrimo metu būtina pakartotinė nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausa, juos paprastai apklausia tas pats asmuo. Jų apklausos metu gali būti daromas vaizdo ir garso įrašas. Jeigu nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje dalyvauja įtariamasis ar jo gynėjas, ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo užtikrinti, kad tokiame liudytojui ar nukentėjusiajam nebūtų daromas neleistinas poveikis. Nepilnametis liudytojas ir nukentėjusysis į teismą į šaukiami tik išimtiniais atvejais.

3. Jei nepilnamečiui liudytojui ar nukentėjusiajam įtariamasis gali daryti poveikį, ikiteisminio tyrimo teisėjas nutartimi įtariamajam apklausoje dalyvauti neleidžia. Prokuroras apie ikiteisminio tyrimo teisėjo priimtą nutartį neleisti dalyvauti apklausoje įtariamąjį ir jo gynėją informuoja įteikdamas šios nutarties nuorašą.

4. Nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apsaugos interesais ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos bei per ikiteisminio tyrimo teisėją užduoti apklausiamam asmeniui klausimus. Jei neįmanoma įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams sudaryti sąlygų stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos, apklausa atliekama

įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams nedalyvaujant. Tokios apklausos metu padarytas garso ir vaizdo įrašas tuoj po apklausos parodomas įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams, kurie per ikiteisminio tyrimo teisėją turi teisę užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.

5. Nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje turi teisę dalyvauti jo atstovas. Proceso dalyvių prašymu arba ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo iniciatyva į nepilnamečio liudytojo arba nukentėjusiojo apklausą privalo būti kviečiamas psichologas, kuris padeda apklausti nepilnametį, atsižvelgdamas į jo socialinę ir psichologinę brandą.“

BPK projektas

15 straipsnis. 275 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 275 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Nepilnamečiams nukentėjusiesiems ir liudytojams klausimai užduodami tik per teisiamojo posėdžio pirmininką, o prireikus – per atstovą.“

16 straipsnis. 276 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 276 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Be to, teisiamajame posėdyje gali būti balsu perskaityti asmenų, apklaustų teisme atidėjus bylos nagrinėjimą ar padarius pertrauką šio Kodekso 243 ir 244 straipsniuose nustatyta tvarka, parodymai, taip pat liudytojo ar nukentėjusiojo, pagal teismo nutartį nepašauktų į teisiamąjį posėdį dėl to, kad jiems buvo taikytas anonimiškumas arba kad jie yra nepilnamečiai, arba kad tai buvo būtina dėl specialių apsaugos poreikių, parodymai, duoti ikiteisminio tyrimo teisėjui, arba paskelbiamas ikiteisminio tyrimo metu padarytas vaizdo ir garso įrašas.“

283 straipsnis. Nukentėjusiojo apklausos tvarka

1. Kai reikia apklausti kelis nukentėjusiuosius, teismas nustato jų apklausų eilę.
2. Nukentėjusysis apklausiamas ir jo parodymai perskaitomi laikantis visų taisyklių, reglamentuojančių liudytojo apklausą ir liudytojo parodymų perskaitymą.
3. Jaunesnio kaip aštuoniolikos metų nukentėjusiojo apklausoje turi dalyvauti jo atstovas. Tokio amžiaus nukentėjusysis ir jo atstovas teismo nutartimi gali dalyvauti ne visą bylos nagrinėjimo laiką. Jei jaunesniam kaip aštuoniolikos metų

nukentėjusiajam dėl apklausos teisme gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių, nukentėjusysis teisiamajame posėdyje gali būti neapklausiamas. Šiuo atveju teisme turi būti balsu perskaitomi parodymai, nukentėjusiojo duoti ikiteisminio tyrimo teisėjui, arba paskelbiamas ikiteisminio tyrimo metu padarytas garso ir vaizdo įrašas. Jei jaunesnis kaip aštuoniolikos metų nukentėjusysis šaukiamas į teismą, jo apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos atstovą arba psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teismą užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.

4. Nukentėjusysis, kuriam taikomas anonimiškumas, apklausiamas laikantis šio Kodekso 282 straipsnyje nustatytų taisyklių.

5. Nukentėjusysis, kuriam taikomas dalinis anonimiškumas, apklausiamas laikantis šio Kodekso 279 straipsnyje nustatytų taisyklių.

6. Jeigu nukentėjusiajam dėl apklausos gali būti psichinė trauma ar kitokių sunkių pasekmių, nukentėjusysis teismo nutartimi gali dalyvauti ne visą bylos nagrinėjimo laiką. Toks nukentėjusysis teisiamajame posėdyje taip pat gali būti neapklausiamas. Šiuo atveju teisme turi būti balsu perskaitomi parodymai, nukentėjusiojo duoti ikiteisminio tyrimo teisėjui, arba paskelbiamas ikiteisminio tyrimo metu padarytas garso ir vaizdo įrašas. Jeigu toks nukentėjusysis šaukiamas į teismą, jo apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teismą užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.

(Pakeista Įstatymais Nr. XI-1200, Nr. XII-777, Nr. XII-1080)

BPK projektas

18 straipsnis. 283 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 283 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Jei išimtiniais atvejais nepilnametis nukentėjusysis šaukiamas į teismą, jo apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teismą užduoti

	<p>apklausiamam asmeniui klausimus. Nepilnamečio nukentėjusiojo apklausoje turi dalyvauti jo atstovas. Nepilnametis nukentėjusysis ir jo atstovas teismo nutartimi gali dalyvauti ne visą bylos nagrinėjimo laiką.“</p> <p>2. Pakeisti 283 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„6. Jeigu tai būtina dėl specialių apsaugos poreikių, nukentėjusysis teismo nutartimi gali dalyvauti ne visą bylos nagrinėjimo laiką. Toks nukentėjusysis teisiama jame posėdyje taip pat gali būti neapklausiamas. Šiuo atveju teisme turi būti balsu perskaitomi parodymai, nukentėjusiojo duoti ikiteisminio tyrimo teisėjui, arba paskelbiamas ikiteisminio tyrimo metu padarytas garso ir vaizdo įrašas. Jeigu toks nukentėjusysis šaukiamas į teismą, jo apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teismą užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.“</p>	
<p><i>11 straipsnis</i></p> <p>Teisės priėmus sprendimą nevykdyti baudžiamojo persekiojimo</p> <p>1. Valstybės narės užtikrina, kad aukos, atsižvelgiant į jų vaidmenį atitinkamoje baudžiamojo teisingumo sistemoje, turėtų teisę į sprendimo nevykdyti baudžiamojo persekiojimo peržiūrą. Tokią peržiūrą reglamentuojančios procesinės normos nustatomos nacionalinėje teisėje.</p>	<p>BPK</p> <p>168 straipsnis. Atsisakymas pradėti ikiteisminį tyrimą</p> <p>1. Prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas, gavęs skundą, pareiškimą ar pranešimą, o reikiamais atvejais – ir jų patikslinimą, atsisako pradėti ikiteisminį tyrimą tik tuo atveju, kai nurodyti duomenys apie nusikalstamą veiką yra akivaizdžiai neteisingi ar yra aiškios šio Kodekso 3 straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės. Gauto skundo, pareiškimo ar pranešimo duomenų patikslinimui gali būti atlikti veiksmai, kurie nesusiję su procesinėmis prievartos priemonėmis: įvykio vietos apžiūra, įvykio liudytojų apklausos, taip pat iš valstybės ar savivaldybės įmonių, įstaigų, organizacijų, pareiškėjo ar asmens, kurio interesais pateiktas skundas, pareiškimas ar pranešimas, reikalaujami duomenys ar dokumentai, atliktos pareiškėjo ar asmens, kurio interesais pateiktas skundas, pareiškimas ar pranešimas, apklausos. Tokie proceso veiksmai turi būti atlikti per kuo trumpesnius terminus, bet ne ilgiau kaip per dešimt dienų.</p> <p>2. Atsisakydamas pradėti ikiteisminį tyrimą, prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas surašo motyvuotą nutarimą. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą gali tik ikiteisminio tyrimo įstaigos vadovo arba jo įgalioto asmens sutikimu.</p> <p>3. Nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą nuorašas siunčiamas skundą,</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

	<p>pareiškimą ar pranešimą padavusiam asmeniui. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas nutarimo nuorašą per dvidešimt keturias valandas privalo išsiųsti prokurorui.</p> <p>4. Ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą gali būti skundžiamas prokurorui, o prokuroro nutarimas – ikiteisminio tyrimo teisėjui. Jeigu prokuroras nepanaikina nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, jo sprendimas gali būti skundžiamas ikiteisminio tyrimo teisėjui. Ikiteisminio tyrimo teisėjo priimtas sprendimas skundžiamas šio Kodekso X dalyje nustatyta tvarka. Skundai gali būti paduodami per septynias dienas nuo nutarimo ar nutarties nuorašo gavimo dienos. Turintys teisę paduoti skundą asmenys, kurie dėl svarbių priežasčių praleido apskundimo terminą, turi teisę prašyti turinčio įgaliojimus nagrinėti skundą prokuroro arba ikiteisminio tyrimo teisėjo atnaujinti praleistą terminą. Prašymas atnaujinti minėtą terminą negali būti paduodamas praėjus daugiau kaip šešiams mėnesiams po skundžiamo sprendimo priėmimo.</p> <p>5. Atsisakius pradėti ikiteisminį tyrimą šio straipsnio 1 dalyje nustatytais atvejais ir esant duomenų apie administracinę teisės pažeidimą ar kituose teisės aktuose numatytą nusižengimą, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas nutarimu atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą perduoda šį skundą, pareiškimą ar pranešimą ir patikslinimą išspręsti Administracinių teisės pažeidimų kodekse ar kituose teisės aktuose nustatyta tvarka.</p> <p><i>(Pakeista Įstatymais Nr. IX-1637, Nr. IX-2336, Nr. X-1236, Nr. XI-1014, Nr. XI-2109)</i></p>	
2. Jeigu pagal nacionalinę teisę aukos vaidmuo atitinkamoje baudžiamojo teisingumo sistemoje bus nustatomas tik priėmus sprendimą vykdyti nusikaltėlio baudžiamąjį persekiojimą, valstybės narės užtikrina, kad bent sunkių nusikaltimų aukos turėtų teisę į sprendimo nevykdyti baudžiamojo persekiojimo peržiūrą. Tokią peržiūrą reglamentuojančios procesinės normos nustatomos nacionalinėje teisėje.	<i>Pastaba. Nuostata neaktuali Lietuvai, kadangi vadovaujantis BPK 168 straipsniu nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą apskūsti turi teisę bet kuris skundą, pareiškimą ar pranešimą padavęs asmuo, t. y. nepriklausomai nuo savo statuso baudžiamajame procese.</i>	Visiškai įgyvendinta
3. Valstybės narės užtikrina, kad aukoms be pagrindo nedelsiant būtų pranešta apie jų teisę gauti pakankamai informacijos, kad galėtų apsispręsti, ar prašyti sprendimo nevykdyti baudžiamojo persekiojimo peržiūros, ir, jų pageidavimu, tokia informacija būtų nedelsiant	<i>Pastaba. Vadovaujantis BPK 168 straipsniu, nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą privalo būti motyvuotas. Skundą, pareiškimą ar pranešimą padavęs asmuo gauna visą nutarimo atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą tekstą, kurį turi teisę per 7 dienas apskūsti. Tokiu būdu jis gauna ir informaciją apie savo teisę apskūsti nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, ir pakankamai išsamią informaciją, dėl kokių priežasčių buvo atsisakyta pradėti ikiteisminį tyrimą. Jeigu dėl sunkios</i>	Visiškai įgyvendinta

suteikta.	<i>sveikatos ar psichikos būklės ar dėl kitų svarbių priežasčių nuo nusikalstamos veikos nukentėjęs asmuo praleidžia apskundimo terminą, jis dar turi 6 mėnesius laiko prašyti šį praleistą terminą atnaujinti.</i>	
4. Tuo atveju, kai sprendimą nevykdyti baudžiamojo persekiojimo priima aukščiausia baudžiamojo persekiojimo institucija, kurios sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti peržiūrimi, peržiūrėjimą gali atlikti ta pati institucija.	<i>Pastaba. Nuostata Lietuvai neaktuali, nes BPK 168 straipsnis numato galimybę apskusti tiek ikiteisminio tyrimo pareigūno, tiek prokuroro, tiek ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimus.</i>	Visiškai įgyvendinta
5. 1, 3 ir 4 dalys netaikomos prokuroro priimtam sprendimui nevykdyti baudžiamojo persekiojimo, jeigu tai yra neteisminiu ginčų nagrinėjimo būdu pasiektas sprendimas, kai tokia nuostata numatyta nacionalinėje teisėje.	<i>Pastaba. Nuostatų dėl neteisminio ginčų nagrinėjimo ir sprendimų priėmimo Lietuvoje nėra.</i>	
<p><i>12 straipsnis</i></p> <p>Teisė į apsaugos priemonės teikiant atkuriamojo teisingumo paslaugas</p> <p>1. Valstybės narės imasi aukų apsaugos nuo antrinės ir pakartotinės viktimizacijos, bauginimo ir keršto priemonių, taikytinų, jeigu teikiamos kokios nors atkuriamojo teisingumo paslaugos. Tokiomis priemonėmis užtikrinama, kad aukos, pasirinkusios dalyvauti atkuriamojo teisingumo procese, galėtų gauti saugias ir kompetentingas atkuriamojo teisingumo paslaugas, atsižvelgiant bent jau į šias sąlygas:</p> <p>a) atkuriamojo teisingumo paslaugos teikiamos tik jeigu jos atitinka aukos interesus, atsižvelgus į visas saugos aplinkybes, ir jos yra pagrįstos aukos laisvu, žinant padėtį duotu sutikimu, kurį galima atsiimti bet kuriuo metu;</p>	<p><i>Šiuo metu Lietuvoje nėra teikiamos atkuriamojo teisingumo paslaugos. Kai bus kuriama atkuriamojo teisingumo sistema, šios nuostatos bus įgyvendinamos.</i></p>	
b) prieš aukai sutinkant dalyvauti atkuriamojo teisingumo procese, jai suteikiama išsami ir nešališka informacija apie tą procesą ir galimus rezultatus, taip pat informacija apie susitarimo įgyvendinimo priežiūros procedūras;	<i>Šiuo metu Lietuvoje nėra teikiamos atkuriamojo teisingumo paslaugos. Kai bus kuriama atkuriamojo teisingumo sistema, šios nuostatos bus įgyvendinamos.</i>	

c) nusikaltėlis pripažino pagrindines bylos aplinkybes;	<i>Šiuo metu Lietuvoje nėra teikiamos atkuriamojo teisingumo paslaugos. Kai bus kuriama atkuriamojo teisingumo sistema, šios nuostatos bus įgyvendinamos.</i>	
d) bet koks susitarimas turi būti savanoriškas ir į jį galima atsižvelgti tolesniame baudžiamajame procese;	<i>Šiuo metu Lietuvoje nėra teikiamos atkuriamojo teisingumo paslaugos. Kai bus kuriama atkuriamojo teisingumo sistema, šios nuostatos bus įgyvendinamos.</i>	
e) neviešos diskusijos, kurios vyksta atkuriamojo teisingumo proceso metu, yra konfidencialios ir vėliau neviešinamos, nebent šalys sutinka arba jeigu to reikalaujama pagal nacionalinę teisę dėl viršesnio visuomenės intereso.	<i>Šiuo metu Lietuvoje nėra teikiamos atkuriamojo teisingumo paslaugos. Kai bus kuriama atkuriamojo teisingumo sistema, šios nuostatos bus įgyvendinamos.</i>	
2. Valstybės narės sudaro palankesnes sąlygas atitinkamais atvejais perduoti bylas atkuriamojo teisingumo paslaugų tarnyboms, be kita ko, nustatydamos tokio perdavimo sąlygų procedūras ar gaires.	<i>Šiuo metu Lietuvoje nėra teikiamos atkuriamojo teisingumo paslaugos. Kai bus kuriama atkuriamojo teisingumo sistema, šios nuostatos bus įgyvendinamos.</i>	
<p><i>13 straipsnis</i></p> <p>Teisė gauti teisinę pagalbą</p> <p>Valstybės narės užtikrina, kad aukos galėtų gauti teisinę pagalbą, jeigu turi šalies baudžiamajame procese statusą. Sąlygos ar procesinės normos, pagal kurias aukos gali gauti teisinę pagalbą, nustatomos nacionalinėje teisėje.</p>	<p>55 straipsnis. Įgaliotieji atstovai</p> <p>1. Nukentėjusiojo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo, liudytojo, užstato davėjo, asmens, kurio nuosavybės teisės laikinai apribotos ar konfiskuotas turtas, asmens, kurį siekiama įpareigoti atskleisti informacijos šaltinio paslaptį, įgaliotuoju atstovu laikomas asmuo, teikiantis teisinę pagalbą šiems proceso dalyviams, ginantis jų teises ir teisėtus interesus.</p> <p>2. Įgaliotuoju atstovu gali būti advokatas arba advokato pavedimu advokato padėjėjas, o ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu – ir kitas aukštąjį teisinį išsilavinimą turintis asmuo, kurį proceso dalyvis įgaliojo atstovauti savo interesams. Juridinio asmens atstovu gali būti juridinio asmens vadovas arba įgaliotas darbuotojas ar advokatas.</p> <p>3. Įgaliotajam atstovui leidžiama dalyvauti procese, kai ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras dėl atstovo dalyvavimo procese priima nutarimą, o teismas – nutartį. Atstovas gali dalyvauti procese kartu su atstovaujamu asmeniu. Atstovas, išskyrus liudytojo atstovą, taip pat gali dalyvauti vietoj atstovaujamo asmens. Liudytojo įgaliotojo atstovo neatvykimas netrukdo toliau tęsti proceso veiksmus.</p>	Visiškai įgyvendinta

Atstovaujamas asmuo gali bet kuriuo metu atsisakyti atstovo paslaugų arba pasirinkti kitą atstovą.

4. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras motyvuotu nutarimu ar teismas motyvuota nutartimi pripažįsta, kad įgaliotojo atstovo dalyvavimas būtinas bylose dėl nusikalstamų veikų žmogaus sveikatai, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, vaikui ir šeimai ar dorovei, kai nuo šių veikų nukentėjo nepilnametis, taip pat kitais atvejais, kai be įgaliotojo atstovo pagalbos nepilnamečio nukentėjusiojo teisės ir teisėti interesai nebūtų reikiamai ginami. Tokiais atvejais dėl įgaliotojo atstovo dalyvavimo atitinkamai taikomos šio Kodekso 51 ir 52 straipsnių nuostatos.

5. Įstatymų, reglamentuojančių valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą, numatytais atvejais nukentėjusysis ir civilinis ieškovas turi teisę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą.

(Pakeista Įstatymais Nr. XII-1148, Nr. X-1236, Nr. X-1493, Nr. XI-1014, Nr. XII-1017).

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas

11 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą

1. Pirminę teisinę pagalbą turi teisę gauti visi Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys ir kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nurodyti asmenys.

2. Antrinę teisinę pagalbą turi teisę gauti:

1) Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, kurių turtas ir metinės pajamos neviršija Vyriausybės nustatytų turto ir pajamų lygių teisei pagalbai gauti pagal šį įstatymą;

2) Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, nurodyti šio įstatymo 12 straipsnyje;

3) kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nurodyti asmenys.

(...)

12 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti antrinę teisinę pagalbą neatsižvelgiant į turtą ir pajamas

Teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius teisei pagalbai gauti pagal šį įstatymą, turi:

- 1) asmenys, kurie turi teisę gauti teisinę pagalbą nagrinėjant baudžiamąsias bylas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 51 straipsnį;
- 2) nukentėjusieji dėl nusikaltimų atsiradusios žalos atlyginimo bylose, įskaitant atvejus, kai žalos atlyginimo klausimas yra sprendžiamas baudžiamojoje byloje;
- 3) asmenys, kuriems paskirta socialinė pašalpa pagal Lietuvos Respublikos piniginių socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą;
- 4) asmenys, išlaikomi stacionariose socialinės globos įstaigose;
- 5) asmenys, kuriems nustatytas sunkus neįgalumo lygis arba kurie yra pripažinti nedarbingais, arba sukakę senatvės pensijos amžių, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, taip pat šių asmenų globėjai (rūpintojai), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti bei ginti;
- 6) asmenys, pateikę įrodymus, kad dėl objektyvių priežasčių negali disponuoti savo turtu ir lėšomis ir dėl to jų turtas ir metinės pajamos, kuriais jie gali laisvai disponuoti, neviršija Vyriausybės nustatytų turto ir pajamų lygių teisinei pagalbai gauti pagal šį įstatymą;
- 7) asmenys, sergantys sunkiomis psichikos ligomis, kai sprendžiami jų priverstinio hospitalizavimo ir gydymo klausimai pagal Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatymą (toliau – Psichikos sveikatos priežiūros įstatymas), ir jų globėjai (rūpintojai), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti;
- 8) skolininkai vykdymo procese, kai išieškoma iš paskutinio gyvenamojo būsto, kuriame jie gyvena;
- 9) nepilnamečių vaikų, kai sprendžiamas jų iškeldinimo klausimas, tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą;
- 10) nepilnamečiai vaikai, kai įstatymų nustatytais atvejais savarankiškai kreipiasi į teismą dėl savo teisių ar įstatymų saugomų interesų gynimo, išskyrus įstatymų nustatyta tvarka sudariusius santuoką ar teismo pripažintus visiškai veiksniais (emancipuotais);
- 11) asmenys, kuriuos prašoma pripažinti neveiksniais bylose dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu, taip pat neveiksniais pripažinti asmenys bylose dėl globos ir neveiksniu pripažinto asmens pripažinimo veiksniu ar ribotai veiksniu;
- 12) asmenys bylose dėl gimimo registravimo;
- 13) asmenys bylose dėl neteisėtai išvežto ar laikomo vaiko grąžinimo pagal 1980 m. spalio 25 d. Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų (toliau – Hagos konvencija);
- 14) kiti asmenys Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytais atvejais.

<p><i>14 straipsnis</i></p> <p>Teisė į išlaidų kompensavimą</p> <p>Valstybės narės baudžiamajame procese dalyvaujančioms aukoms suteikia galimybę gauti dėl jų aktyvaus dalyvavimo baudžiamajame procese patirtų išlaidų kompensavimą, atsižvelgiant į aukų vaidmenį atitinkamoje baudžiamojo teisingumo sistemoje. Sąlygos ar procesinės normos, pagal kurias gali būti kompensuojamos aukų išlaidos, nustatomos nacionalinėje teisėje.</p>	<p>103 straipsnis. Proceso išlaidos</p> <p>Proceso išlaidas sudaro:</p> <p>1) liudytojams, nukentėjusiesiems, ekspertams, specialistams ir vertėjams išmokami pinigai, skirti jų kelionės į iškvietyimo vietą ir gyvenimo joje išlaidoms atlyginti;</p> <p>(...)</p> <p>104 straipsnis. Proceso išlaidų atlyginimas</p> <p>1. Proceso išlaidos liudytojui, nukentėjusiajam, ekspertui, specialistui, vertėjui atlyginamos iš ikiteisminio tyrimo įstaigų, prokuratūros ar teismo lėšų. Šių išlaidų atlyginimo tvarką ir jų dydžius nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.</p> <p>2. Proceso dalyvis, kuris savo nuožiūra pakvietė dalyvauti procese ekspertą, specialistą, gynėją ar atstovą arba turėjo kitų išlaidų, jas apmoka pats iš savo lėšų. Proceso dalyvis gali prašyti teismo, kad šios išlaidos būtų pripažintos proceso išlaidomis ir išieškotos iš nuteistojo.</p> <p>(Pakeista Įstatymu Nr. X-81).</p>	<p>Visiškai įgyvendinti</p>
<p><i>15 straipsnis</i></p> <p>Teisė į turto grąžinimą</p> <p>Valstybės narės užtikrina, kad, kompetentingai valdžios institucijai priėmus sprendimą, grąžintinas turtas, areštuotas baudžiamojo proceso metu, būtų nedelsiant grąžintas aukoms, jeigu jis nėra būtinas baudžiamajam procesui. Sąlygos ir procesinės normos, pagal kurias aukoms grąžinamas toks turtas, nustatomos nacionalinėje teisėje.</p>	<p>BPK</p> <p>93 straipsnis. Daiktų, turinčių reikšmės nusikalstamai veikai tirti ir nagrinėti, laikymo terminai</p> <p>(...)</p> <p>2. Daiktai gali būti grąžinti jų savininkams šio Kodekso 108 straipsnio 2 dalyje numatytu atveju ir tvarka ir nesuėjus šio straipsnio 1 dalyje nurodytiems terminams, jeigu tai nepakenks procesui. (...)</p> <p>(Pakeista Įstatymu Nr. X-1236)</p> <p>94 straipsnis. Priemonės, kurių imamasi dėl daiktų, turinčių reikšmės nusikalstamai veikai tirti ir nagrinėti, nutraukiant procesą ir priimant</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

	<p>nuosprendį</p> <p>1. Priimant nuosprendį ar nutraukiant procesą, daiktų, turinčių reikšmės nusikalstamai veikai tirti ir nagrinėti, klausimas išsprendžiamas taip:</p> <p>(...)</p> <p>5) kiti daiktai grąžinami teisėtiems savininkams, o jeigu šie nenustatyti, – pereina į valstybės nuosavybę. Dėl šių daiktų priklausomybės kilę ginčai sprendžiami civilinio proceso tvarka.</p> <p>(...)</p> <p>108 straipsnis. Daiktų ir vertybių grąžinimas</p> <p>1. Teismas, įsitikinęs, kad proceso metu rasti ir paimti daiktai ar vertybės priklauso nukentėjusiajam ar kitam asmeniui, nusprendžia šiuos daiktus ar vertybes po nuosprendžio įsiteisėjimo grąžinti jų savininkui.</p> <p>2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytus daiktus ar vertybes savininkui jo prašymu gali grąžinti ir prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas dar nesibaigus procesui, bet tik po to, kai šie daiktai ar vertybės yra pakankamai išsamiai ištirti ir aprašyti. Atsiimdamas šia tvarka grąžinamus daiktus ar vertybes, savininkas paprastai turi raštu pasižadėti saugoti juos tol, kol byla bus baigta nagrinėti teisme.</p> <p>3. Daiktai, kurių apyvarta uždrausta, negrąžinami.</p> <p><i>(Pakeista Įstatymu Nr. X-1236)</i></p>	
<p><i>16 straipsnis</i></p> <p>Teisė į sprendimą dėl kompensacijos iš nusikaltėlio baudžiamojo proceso metu</p> <p>1. Valstybės narės užtikrina, kad baudžiamojo proceso metu aukos turėtų teisę kreiptis, kad per pagrįstą laiką būtų priimtas sprendimas dėl kompensacijos iš nusikaltėlio, išskyrus atvejus, kai nacionalinėje teisėje numatyta, kad toks sprendimas priimamas kituose teisiniuose procesuose.</p>	<p>BPK projektas</p> <p>6 straipsnis. 44 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 44 straipsnio 10 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„10. Kiekvienas nuo nusikalstamos veikos nukentėjęs asmuo turi teisę reikalauti, kad būtų nustatytas ir teisingai nubaustas nusikalstamą veiką padaręs asmuo, gauti dėl nusikalstamos veikos padarytos žalos atlyginimą, o įstatymų numatytais atvejais – ir kompensaciją iš Nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondo, taip pat įstatymo nustatyta tvarka nemokamai gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą.“</p> <p>BPK</p> <p>109 straipsnis. Civilinis ieškinys baudžiamajame procese</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

	<p>Asmuo, dėl nusikalstamos veikos patyręs turtinės ar neturtinės žalos, turi teisę baudžiamajame procese pareikšti įtariamajam ar kaltinamajam arba už įtariamojo ar kaltinamojo veikas materialiai atsakingiems asmenims civilinį ieškinį. Teismas jį nagrinėja kartu su baudžiamąja byla. Kai civilinis ieškinys pareikštas ikiteisminio tyrimo metu, ikiteisminio tyrimo metu turi būti surinkti duomenys, patvirtinantys pareikšto civilinio ieškinio pagrindą ir dydį.</p> <p><i>(Pakeista Įstatymais Nr. IX-2336, Nr. XI-1852)</i></p>	
2. Valstybės narės propaguoja priemones, kuriomis nusikaltėliai būtų skatinami aukoms suteikti tinkamą kompensaciją.	<p>BK</p> <p>38 straipsnis. Atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės, kai kaltininkas ir nukentėjęs asmuo susitaiko</p> <p>1. Asmuo, padaręs baudžiamąjį nusižengimą, neatsargų arba nesunkų ar apysunkį tyčinį nusikaltimą, gali būti teismo atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės, jeigu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) jis prisipažino padaręs nusikalstamą veiką ir 2) <u>savo noru atlygino ar pašalino fiziniam ar juridiniam asmeniui padarytą žalą arba susitarė dėl šios žalos atlyginimo ar pašalinimo</u>, ir 3) susitaikė su nukentėjusiu asmeniu arba juridinio asmens ar valstybės institucijos atstovu, ir; 4) yra pagrindo manyti, kad jis nedarys naujų nusikalstamų veikų. <p>(...)</p> <p>40 straipsnis. Atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės pagal laidavimą</p> <p>(...)</p> <p>2. Asmuo teismo gali būti atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės pagal laidavimą, jeigu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) jis pirmą kartą padarė nusikalstamą veiką ir 2) visiškai pripažino savo kaltę ir gailisi padaręs nusikalstamą veiką, ir 3) <u>bent iš dalies atlygino ar pašalino padarytą žalą arba isipareigojo ją atlyginti</u>, jeigu ji buvo padaryta, ir 4) yra pagrindo manyti, kad jis visiškai atlygins ar pašalins padarytą žalą, laikysis įstatymų ir nedarys naujų nusikalstamų veikų. <p>(...)</p> <p>59 straipsnis. Atsakomybę lengvinančios aplinkybės</p> <p>1. Atsakomybę lengvinančios aplinkybės yra šios:</p> <p>(...)</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) <u>kaltininkas savo noru atlygino ar pašalino padarytą žalą</u>; <p>(...)</p>	Visiškai įgyvendinta

	<p>62 straipsnis. Švelnesnės, negu įstatymo numatyta, bausmės skyrimas</p> <p>1. Teismas, atsižvelgęs į visas bylos aplinkybes, už kiekvieną nusikalstamą veiką gali paskirti švelnesnę, negu įstatymo numatyta, bausmę, jeigu nusikalstamą veiką padaręs asmuo pats savo noru atvyko ar pranešė apie šią veiką, prisipažino ją padaręs ir nuoširdžiai gailisi, ir (ar) padėjo ikiteisminiam tyrimui bei teismui išaiškinti nusikalstamą veiką, <u>ir visiškai ar iš dalies atlygino arba pašalino padarytą turtinę žalą.</u></p> <p>2. Teismas, atsižvelgęs į visas bylos aplinkybes, gali už kiekvieną nusikalstamą veiką paskirti švelnesnę, negu įstatymo numatyta, bausmę ir tuo atveju, kai yra atsakomybę lengvinančių aplinkybių, bent iš dalies atlyginta ar pašalinta turtinė žala, jeigu ji buvo padaryta, ir:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kaltininkas išlaiko asmenis, kurie serga sunkia liga ar yra neįgalūs ir nėra kam juos prižiūrėti, arba 2) kaltininkas išlaiko mažamečius vaikus, kurių dėl paskirtos įstatyme numatytos bausmės nebūtų kam prižiūrėti, arba 3) kaltininko kaip bendrininko vaidmuo darant nusikalstamą veiką buvo antraeilis, arba 4) veikia nutrūko rengiantis padaryti nusikaltimą ar pasikėsinant daryti nusikalstamą veiką, arba 5) veikia padaryta peržengiant būtinąsias ginties ribas, arba 6) veikia padaryta pažeidus nusikalstamą veiką padariusio asmens sulaikymo, būtinąjo reikalingumo, profesinės pareigos arba teisėsaugos institucijų užduoties vykdymo, gamybinės ar ūkinės rizikos, mokslinio eksperimento teisėtumo sąlygas. 	
<p><i>18 straipsnis</i></p> <p>Teisė į apsaugą</p> <p>Nedarydamos poveikio teisėms į gynybą, valstybės narės užtikrina, kad būtų galima naudotis aukų ir jų šeimos narių apsaugos nuo antrinės ir pakartotinės viktimizacijos, bauginimo ir keršto priemonėmis, įskaitant priemones, kuriomis būtų užtikrinta, kad per apklausas ir liudijant aukoms nekiltų emocinės ar psichologinės žalos pavojus ir būtų apsaugotas jų asmens orumas. Prireikus tokios priemonės taip pat apima aukų ir jų šeimos narių fizinės apsaugos procedūras, nustatytas pagal nacionalinę teisę.</p>	<p>BPK</p> <p>198 straipsnis. Nukentėjusiojo ar liudytojo teisė prašyti taikyti anonimiškumą</p> <p>1. Nukentėjusysis ar liudytojas šio Kodekso nustatyta tvarka gali prašyti prokurorą ar ikiteisminio tyrimo pareigūną taikyti jam anonimiškumą.</p> <p>2. Prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas, kai tam yra pagrindas, taiko nukentėjusiajam ar liudytojui anonimiškumą, taip pat imasi šiame Kodekse nustatytų priemonių nukentėjusiojo ar liudytojo, kuriam taikomas anonimiškumas, asmens tapatybę nurodančių duomenų slaptumui užtikrinti.</p> <p>3. Prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas, turėdamas duomenų, kad yra šio Kodekso 199 straipsnyje numatyti anonimiškumo taikymo pagrindai, anonimiškumą gali taikyti savo iniciatyva.</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

(Pakeista Įstatymu Nr. XI-1200)

199 straipsnis. Anonimiškumo taikymo nukentėjusiajam ir liudytojui pagrindai

1. Nukentėjusiajam ir liudytojui anonimiškumas gali būti taikomas, jeigu:
 - 1) gresia realus pavojus nukentėjusiojo, liudytojo ar jų šeimos narių arba artimųjų giminaičių gyvybei, sveikatai, laisvei ar turtui, taip pat tarnybos, verslo ar kitiems teisėtiems interesams;
 - 2) nukentėjusiojo ar liudytojo parodymai yra svarbūs baudžiamajame procese;
 - 3) nukentėjusysis ar liudytojas dalyvauja procese dėl labai sunkaus, sunkaus ar apysunkio nusikaltimo.
2. Nukentėjusiajam ar liudytojui anonimiškumas taikomas, jeigu yra visi šiame straipsnyje išvardyti pagrindai.

(Pakeista Įstatymais Nr. X-1236, Nr. XI-1200)

199¹ straipsnis. Dalinis anonimiškumas

1. Kai yra šio Kodekso 199 straipsnyje numatyti pagrindai, taip pat kitais atvejais, kai yra duomenų, kad tam tikrų liudytojo ar nukentėjusiojo duomenų atskleidimas gali turėti neigiamų padarinių jų, jų šeimos narių ar artimųjų giminaičių teisėms ir teisėtiems interesams ir šių teisių ir interesų apsaugai užtikrinti pakanka dalies duomenų apie liudytoją ar nukentėjusįjį slaptumo, gali būti taikomas dalinis anonimiškumas.
2. Kai yra šio straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas nutarimu taikyti dalinį anonimiškumą nustato įslaptinamų duomenų apimtį. Gali būti įslaptinami liudytojo ar nukentėjusiojo vardas ir pavardė, gimimo data, asmens kodas, gyvenamosios vietos adresas, profesija, darbo ar mokymosi vieta, giminystės ryšiai, taip pat kiti liudytojo ar nukentėjusiojo duomenys (išskyrus duomenis apie liudytojo ar nukentėjusiojo santykius su įtariamuoju), kurių įslaptinimas yra grindžiamas šio straipsnio 1 dalyje nurodytomis aplinkybėmis.
3. Nukentėjusysis ir liudytojas, kuriems taikomas dalinis anonimiškumas įslaptinant jų vardą ir pavardę, tyrimo veiksmų ir kituose bylos dokumentuose įvardijamas numeriu.
4. Dalinio anonimiškumo taikymo atvejais tyrimo veiksmai atliekami ir bylos dokumentai surašomi bendra šio Kodekso nustatyta tvarka, įslaptinti duomenys surašomi, saugomi ir naudojami šio Kodekso 201 straipsnyje nustatyta tvarka, išskyrus šiame straipsnyje nustatytas išimtis.

(Pakeista Įstatymu Nr. XI-1200)

Baudžiamojo proceso ir kriminalinės žvalgybos dalyvių, teisingumo ir teisėsaugos institucijų pareigūnų apsaugos nuo nusikalstamo poveikio įstatymas
4 straipsnis. Asmenys, kuriems taikomos apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės

Apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės gali būti taikomos:

1) asmenims, dalyvaujantiems baudžiamajame procese: liudytojams, nukentėjusiesiems, ekspertams, specialistams ir gynėjams (atstovams), atstovams pagal įstatymą, įtariamiesiems, kaltinamiesiems, nuteistiesiems, išteisintiesiems, asmenims, kuriems byla (ikiteisminis tyrimas) nutraukta;

2) teisingumo ir teisėsaugos institucijų pareigūnams: teisėjams, prokurorams, ikiteisminio tyrimo pareigūnams, organizuojantiems ir įgyvendinantiems apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemones pareigūnams;

3) kriminalinės žvalgybos slaptiesiems dalyviams;

4) šio straipsnio 1–3 punktuose išvardytų asmenų tėvams (tėviams), vaikams (įvaikiams), broliams, seserims, seneliams, vaikaičiams, sutuoktiniams ir sugyventiniams.

(Pakeista Įstatymu Nr. XI-2242)

5 straipsnis. Apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonių taikymo pagrindai

1. Apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės gali būti taikomos, jei atliekant kriminalinę žvalgybą ar ikiteisminį tyrimą arba nagrinėjant baudžiamąsias bylas dėl labai sunkių ar sunkių nusikaltimų, taip pat dėl apysunkių nusikaltimų, numatytų Baudžiamojo kodekso 145 straipsnio 2 dalyje, 146 straipsnio 2 ir 3 dalyse, 151 straipsnio 2 dalyje, 162 straipsnyje, 178 straipsnio 2 dalyje, 180 straipsnio 1 dalyje, 181 straipsnio 1 dalyje, 187 straipsnio 2 dalyje, 189 straipsnio 2 dalyje, 198 straipsnio 2 dalyje, 213 straipsnio 1 dalyje, 214 ir 215 straipsniuose, 225 straipsnio 2 dalyje, 227 straipsnio 2 dalyje, 228 straipsnio 2 dalyje, 240 straipsnyje, 253 straipsnio 1 dalyje, 256 straipsnio 1 dalyje, 300 straipsnio 2 dalyje, 301 straipsnio 2 dalyje, 302 straipsnio 2 dalyje, 307 straipsnio 1 ir 2 dalyse, arba pasibaigus kriminalinei žvalgybai ar baudžiamajam procesui buvo gauta patikrintų duomenų iš viešų ar konfidencialių šaltinių, kad:

1) asmenų gyvybei ar sveikatai gresia realus pavojus;

2) gali būti sunaikintas ar sugadintas asmenų turtas.

2. Šio įstatymo 4 straipsnio 1 punkte nurodytiems asmenims, išskyrus ekspertus, specialistus ir gynėjus (atstovus), apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės

	<p>taikomos, jeigu šie asmenys aktyviai bendradarbiauja su teisingumo ir teisėsaugos institucijų pareigūnais, padėjo atskleisti nusikalstamą veiką ar suteikė kitos vertingos informacijos teisingumo ir teisėsaugos institucijų pareigūnams.</p> <p><i>(Pakeista Įstatymu Nr. <u>XI-2242</u>)</i></p>	
<p><i>19 straipsnis</i></p> <p>Teisė išvengti aukos ir nusikaltėlio kontakto</p> <p>1. Valstybės narės sudaro būtinas sąlygas, kad aukos bei prirėikus jų šeimos nariai ir nusikaltėlis išvengtų kontakto patalpose, kuriose vykdomas baudžiamasis procesas, išskyrus atvejus, kai toks kontaktas reikalingas dėl baudžiamojo proceso.</p>	<p>BPK</p> <p>183 straipsnis. Liudytojo apklausa</p> <p>(...)</p> <p>4. Liudytojas, kuriam įstatymų nustatyta tvarka taikomos apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemonės, taip pat liudytojas, kuris dėl kitų priežasčių negali atvykti į apklausą, gali būti apklausiamas garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis.</p> <p><i>(Pakeista Įstatymais Nr. <u>XI-1478</u>, Nr. <u>XII-498</u>)</i></p> <p>BPK projektas</p> <p>9 straipsnis. 185 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 185 straipsnį ir jį išdėstyti taip:</p> <p>„185 straipsnis. Nukentėjusiojo apklausa</p> <p>1. Nukentėjusysis šaukiamas ir apklausiamas kaip liudytojas. Jeigu būtina užtikrinti nukentėjusiojo specialius apsaugos poreikius, gali būti taikomos viena ar daugiau šio Kodekso 186 straipsnio nuostatų.</p> <p>2. Nukentėjusiojo prašymu nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui bylose, smurto artimoje aplinkoje bylose ar bylose, susijusiose su diskriminavimu ar neapykanta dėl lyties, nukentėjusiojo apklausą atlieka tos pačios lyties ikiteisminio tyrimo pareigūnas, išskyrus atvejus, kai ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu būtina neatidėliotina nukentėjusiojo apklausa.“</p> <p>10 straipsnis. 186 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 186 straipsnį ir jį išdėstyti taip:</p> <p>„186 straipsnis. Nepilnamečio liudytojo ir nukentėjusiojo apklausa</p> <p>1. Nepilnamečių liudytoją ar nukentėjusįjį apklausia ikiteisminio tyrimo teisėjas šio Kodekso 184 straipsnio 3, 4, 5 dalyse nustatyta tvarka, kai vaiko interesais to prašo jo atstovas, prokuroras ar gynėjas arba šio Kodekso 184</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

straipsnio 1 dalyje numatytais atvejais.

2. Nepilnametis liudytojas ar nukentėjusysis ikiteisminio tyrimo metu paprastai apklausiami vaikų apklausoms pritaikytose patalpose ir ne daugiau kaip vieną kartą. Tais atvejais, kai ikiteisminio tyrimo metu būtina pakartotinė nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausa, juos paprastai apklausia tas pats asmuo. Jų apklausos metu gali būti daromas vaizdo ir garso įrašas. Jeigu nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje dalyvauja įtariamasis ar jo gynėjas, ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo užtikrinti, kad tokiame liudytojui ar nukentėjusiajam nebūtų daromas neleistinas poveikis. Nepilnametis liudytojas ir nukentėjusysis į teismą į šaukiami tik išimtiniais atvejais.

3. Jei nepilnamečiui liudytojui ar nukentėjusiajam įtariamasis gali daryti poveikį, ikiteisminio tyrimo teisėjas nutartimi įtariamajam apklausoje dalyvauti neleidžia. Prokuroras apie ikiteisminio tyrimo teisėjo priimtą nutartį neleisti dalyvauti apklausoje įtariamąjį ir jo gynėją informuoja įteikdamas šios nutarties nuorašą.

4. Nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apsaugos interesais ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos bei per ikiteisminio tyrimo teisėją užduoti apklausiamam asmeniui klausimus. Jei neįmanoma įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams sudaryti sąlygų stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos, apklausa atliekama įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams nedalyvaujant. Tokios apklausos metu padarytas garso ir vaizdo įrašas tuoj po apklausos parodomas įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams, kurie per ikiteisminio tyrimo teisėją turi teisę užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.

5. Nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje turi teisę dalyvauti jo atstovas. Proceso dalyvių prašymu arba ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo iniciatyva į nepilnamečio liudytojo arba nukentėjusiojo apklausą privalo būti kviečiamas psichologas, kuris padeda apklausti nepilnametį, atsižvelgdamas į jo socialinę ir psichologinę brandą.“

BPK

198 straipsnis. Nukentėjusiojo ar liudytojo teisė prašyti taikyti anonimiškumą

1. Nukentėjusysis ar liudytojas šio Kodekso nustatyta tvarka gali prašyti

prokurorą ar ikiteisminio tyrimo pareigūną taikyti jam anonimiškumą.

2. Prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas, kai tam yra pagrindas, taiko nukentėjusiajam ar liudytojui anonimiškumą, taip pat imasi šiame Kodekse nustatytų priemonių nukentėjusiojo ar liudytojo, kuriam taikomas anonimiškumas, asmens tapatybę nurodančių duomenų slaptumui užtikrinti.

3. Prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas, turėdamas duomenų, kad yra šio Kodekso 199 straipsnyje numatyti anonimiškumo taikymo pagrindai, anonimiškumą gali taikyti savo iniciatyva.

(Pakeista Įstatymu Nr. XI-1200)

199 straipsnis. Anonimiškumo taikymo nukentėjusiajam ir liudytojui pagrindai

1. Nukentėjusiajam ir liudytojui anonimiškumas gali būti taikomas, jeigu:

1) gresia realus pavojus nukentėjusiojo, liudytojo ar jų šeimos narių arba artimųjų giminaičių gyvybei, sveikatai, laisvei ar turtui, taip pat tarnybos, verslo ar kitiems teisėtiems interesams;

2) nukentėjusiojo ar liudytojo parodymai yra svarbūs baudžiamajame procese;

3) nukentėjusysis ar liudytojas dalyvauja procese dėl labai sunkaus, sunkaus ar apysunkio nusikaltimo.

2. Nukentėjusiajam ar liudytojui anonimiškumas taikomas, jeigu yra visi šiame straipsnyje išvardyti pagrindai.

(Pakeista Įstatymais Nr. X-1236, Nr. XI-1200)

199¹ straipsnis. Dalinis anonimiškumas

1. Kai yra šio Kodekso 199 straipsnyje numatyti pagrindai, taip pat kitais atvejais, kai yra duomenų, kad tam tikrų liudytojo ar nukentėjusiojo duomenų atskleidimas gali turėti neigiamų padarinių jų, jų šeimos narių ar artimųjų giminaičių teisėms ir teisėtiems interesams ir šių teisių ir interesų apsaugai užtikrinti pakanka dalies duomenų apie liudytoją ar nukentėjusįjį slaptumo, gali būti taikomas dalinis anonimiškumas.

2. Kai yra šio straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės, prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas nutarimu taikyti dalinį anonimiškumą nustato įslaptinamų duomenų apimtį. Gali būti įslaptinami liudytojo ar nukentėjusiojo vardas ir pavardė, gimimo data, asmens kodas, gyvenamosios vietos adresas, profesija, darbo ar mokymosi vieta, giminystės ryšiai, taip pat kiti liudytojo ar nukentėjusiojo duomenys (išskyrus duomenis apie liudytojo ar nukentėjusiojo santykius su įtariamuoju), kurių įslaptinimas yra grindžiamas šio straipsnio 1 dalyje nurodytomis aplinkybėmis.

	<p>3. Nukentėjusysis ir liudytojas, kuriems taikomas dalinis anonimiškumas įslaptinant jų vardą ir pavardę, tyrimo veiksmų ir kituose bylos dokumentuose įvardijamas numeriu.</p> <p>4. Dalinio anonimiškumo taikymo atvejais tyrimo veiksmai atliekami ir bylos dokumentai surašomi bendra šio Kodekso nustatyta tvarka, įslaptinti duomenys surašomi, saugomi ir naudojami šio Kodekso 201 straipsnyje nustatyta tvarka, išskyrus šiame straipsnyje nustatytas išimtis. (Pakeista Įstatymu Nr. <u>XI-1200</u>)</p> <p>BPK projektas 16 straipsnis. 276 straipsnio pakeitimas Pakeisti 276 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip: „2. Be to, teisiama jame posėdyje gali būti balsu perskaityti asmenų, apklaustų teisme atidėjus bylos nagrinėjimą ar padarius pertrauką šio Kodekso 243 ir 244 straipsniuose nustatyta tvarka, parodymai, taip pat liudytojo ar nukentėjusiojo, pagal teismo nutartį nepašauktų į teisiąją posėdį dėl to, kad jiems buvo taikytas anonimiškumas arba kad jie yra nepilnamečiai, arba kad tai buvo būtina dėl specialių apsaugos poreikių, parodymai, duoti ikiteisminio tyrimo teisėjui, arba paskelbiamas ikiteisminio tyrimo metu padarytas vaizdo ir garso įrašas.“</p>	
<p>2. Valstybės narės užtikrina, kad naujose teismų patalpose būtų atskiri laukiamieji aukoms.</p>	<p><i>Pastaba. Šią nuostatą įgyvendins Nacionalinės teismų administracijos kompetencijai priskirtos Direktyvos įgyvendinimo priemonės.</i></p>	
<p><i>20 straipsnis</i></p> <p>Aukų teisė į apsaugą nusikalstamų veikų tyrimo metu</p> <p>Nedarydamos poveikio teisei į gynybą ir laikydamosi teismo diskrecijos taisyklių, valstybės narės užtikrina, kad nusikalstamų veikų tyrimo metu:</p> <p>a) aukų apklausos būtų atliekamos nepagrįstai nedelsiant po to, kai kompetentingai valdžios institucijai pateikiamas skundas dėl nusikalstamos veikos;</p>	<p>BPK</p> <p>1 straipsnis. Baudžiamojo proceso paskirtis</p> <p>1. Baudžiamojo proceso paskirtis yra ginant žmogaus ir piliečio teises bei laisves, visuomenės ir valstybės interesus greitai, išsamiai atskleisti nusikalstamas veikas ir tinkamai pritaikyti įstatymą, kad nusikalstamą veiką padaręs asmuo būtų teisingai nubaustas ir niekas nekaltas nebūtų nuteistas.</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

	<p>168 straipsnis. Atsisakymas pradėti ikiteisminį tyrimą</p> <p>1. Prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas, gavęs skundą, pareiškimą ar pranešimą, o reikiamais atvejais – ir jų patikslinimą, atsisako pradėti ikiteisminį tyrimą tik tuo atveju, kai nurodyti duomenys apie nusikalstamą veiką yra akivaizdžiai neteisingi ar yra aiškios šio Kodekso 3 straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės. Gauto skundo, pareiškimo ar pranešimo duomenų patikslinimui gali būti atlikti veiksmai, kurie nesusiję su procesinėmis prievartos priemonėmis: įvykio vietos apžiūra, įvykio liudytojų apklausos, taip pat iš valstybės ar savivaldybės įmonių, įstaigų, organizacijų, pareiškėjo ar asmens, kurio interesais pateiktas skundas, pareiškimas ar pranešimas, reikalaujami duomenys ar dokumentai, <u>atliktos pareiškėjo ar asmens, kurio interesais pateiktas skundas, pareiškimas ar pranešimas, apklausos.</u> Tokie proceso veiksmai turi būti atlikti per kuo trumpesnius terminus, bet ne ilgiau kaip per dešimt dienų.</p> <p>(...)</p>	
<p>b) aukų apklausų būtų rengiama kuo mažiau ir jos būtų rengiamos tik tuo atveju, jei tai tikrai būtina nusikalstamų veikų tyrimo tikslais;</p>	<p>BPK projektas</p> <p>9 straipsnis. 185 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 185 straipsnį ir jį išdėstyti taip:</p> <p>„185 straipsnis. Nukentėjusiojo apklausa</p> <p>1. Nukentėjusysis šaukiamas ir apklausiamas kaip liudytojas. <u>Jeigu būtina užtikrinti nukentėjusiojo specialius apsaugos poreikius, gali būti taikomos viena ar daugiau šio Kodekso 186 straipsnio nuostatų.</u></p> <p>2. Nukentėjusiojo prašymu nusikaltimų ir baudžiamųjų nusizengimų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui bylose, smurto artimoje aplinkoje bylose ar bylose, susijusiose su diskriminavimu ar neapykanta dėl lyties, nukentėjusiojo apklausą atlieka tos pačios lyties ikiteisminio tyrimo pareigūnas, išskyrus atvejus, kai ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu būtina neatidėliotina nukentėjusiojo apklausa.“</p> <p>10 straipsnis. 186 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 186 straipsnį ir jį išdėstyti taip:</p> <p>„186 straipsnis. Nepilnamečio liudytojo ir nukentėjusiojo apklausa</p> <p>1. Nepilnametį liudytoją ar nukentėjusįjį apklausia ikiteisminio tyrimo teisėjas šio Kodekso 184 straipsnio 3, 4, 5 dalyse nustatyta tvarka, kai vaiko interesais to prašo jo atstovas, prokuroras ar gynėjas arba šio Kodekso 184 straipsnio 1 dalyje numatytais atvejais.</p> <p>2. Nepilnametis liudytojas ar nukentėjusysis ikiteisminio tyrimo metu paprastai apklausiami vaikų apklausoms pritaikytose patalpose <u>ir ne daugiau</u></p>	

	<p><u>kaip vieną kartą</u>. Tais atvejais, kai ikiteisminio tyrimo metu būtina pakartotinė nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausa, juos paprastai apklausia tas pats asmuo. Jų apklausos metu gali būti daromas vaizdo ir garso įrašas. Jeigu nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje dalyvauja įtariamasis ar jo gynėjas, ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo užtikrinti, kad tokiame liudytojui ar nukentėjusiajam nebūtų daromas neleistinas poveikis. <u>Nepilnametis liudytojas ir nukentėjusysis į teisiąmąjį posėdį šaukiami tik išimtiniais atvejais.</u></p> <p>3. Jei nepilnamečiui liudytojui ar nukentėjusiajam įtariamasis gali daryti poveikį, ikiteisminio tyrimo teisėjas nutartimi įtariamajam apklausoje dalyvauti neleidžia. Prokuroras apie ikiteisminio tyrimo teisėjo priimtą nutartį neleisti dalyvauti apklausoje įtariamąjį ir jo gynėją informuoja įteikdamas šios nutarties nuorašą.</p> <p>4. Nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apsaugos interesais ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos bei per ikiteisminio tyrimo teisėją užduoti apklausiamam asmeniui klausimus. Jei neįmanoma įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams sudaryti sąlygų stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos, apklausa atliekama įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams nedalyvaujant. Tokios apklausos metu padarytas garso ir vaizdo įrašas tuoj po apklausos parodomas įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams, kurie per ikiteisminio tyrimo teisėją turi teisę užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.</p> <p>5. Nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje turi teisę dalyvauti jo atstovas. Proceso dalyvių prašymu arba ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo iniciatyva į nepilnamečio liudytojo arba nukentėjusiojo apklausą privalo būti kviečiamas psichologas, kuris padeda apklausti nepilnametį, atsižvelgdamas į jo socialinę ir psichologinę brandą.“</p>	
<p>c) aukas gali lydėti jų teisinis atstovas ir jų pasirinktas asmuo, išskyrus atvejus, kai priimamas pagrįstas priešingas sprendimas;</p>	<p>BPK 55 straipsnis. Įgaliotieji atstovai 1. Nukentėjusiojo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo, liudytojo, užstato davėjo, asmens, kurio nuosavybės teisės laikinai apribotos ar konfiskuotas turtas, asmens, kurį siekiama įpareigoti atskleisti informacijos šaltinio paslaptį, įgaliotuoju atstovu laikomas asmuo, teikiantis teisinę pagalbą šiems proceso dalyviams, ginantis jų teises ir teisėtus interesus. 2. Įgaliotuoju atstovu gali būti advokatas arba advokato pavedimu advokato</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

padėjėjas, o ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu – ir kitas aukštąjį teisinį išsilavinimą turintis asmuo, kurį proceso dalyvis įgaliojo atstovauti savo interesams. Juridinio asmens atstovu gali būti juridinio asmens vadovas arba įgaliotas darbuotojas ar advokatas.

3. Įgaliotajam atstovui leidžiama dalyvauti procese, kai ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras dėl atstovo dalyvavimo procese priima nutarimą, o teismas – nutartį. Atstovas gali dalyvauti procese kartu su atstovaujamo asmeniu. Atstovas, išskyrus liudytojo atstovą, taip pat gali dalyvauti vietoj atstovaujamo asmens. Liudytojo įgaliotojo atstovo neatvykimas netrukdo toliau tęsti proceso veiksmus. Atstovaujamas asmuo gali bet kuriuo metu atsisakyti atstovo paslaugų arba pasirinkti kitą atstovą.

4. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras motyvuotu nutarimu ar teismas motyvuota nutartimi pripažįsta, kad įgaliotojo atstovo dalyvavimas būtinas bylose dėl nusikalstamų veikų žmogaus sveikatai, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, vaikui ir šeimai ar dorovei, kai nuo šių veikų nukentėjo nepilnametis, taip pat kitais atvejais, kai be įgaliotojo atstovo pagalbos nepilnamečio nukentėjusiojo teisės ir teisėti interesai nebūtų reikiamai ginami. Tokiais atvejais dėl įgaliotojo atstovo dalyvavimo atitinkamai taikomos šio Kodekso 51 ir 52 straipsnių nuostatos.

5. Įstatymų, reglamentuojančių valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą, numatytais atvejais nukentėjusysis ir civilinis ieškovas turi teisę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą.

(Pakeista Įstatymais Nr. XII-1148, Nr. X-1236, Nr. X-1493, Nr. XI-1014, Nr. XII-1017).

BPK projektas

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

(...)

2. Papildyti 9 straipsnį nauja 5 dalimi:

„5. Neviešame teismo posėdyje leidžiama dalyvauti liudytoją ar nukentėjusįjį lydintiems asmenims, kurie privalo laikytis teismo posėdžio tvarkos. Teismas nutartimi gali pašalinti lydintį asmenį iš viso teismo posėdžio ar iš atskirų jo dalių, jeigu toks dalyvavimas prieštarauja liudytojo ar nukentėjusiojo interesams arba trukdo tirti ar nagrinėti bylą.“

<p>d) medicininės apžiūros būtų taikomos kuo mažiau ir atliekamos tik kai tai tikrai būtina baudžiamojo proceso tikslams pasiekti.</p>	<p>Lietuvos Respublikos Konstitucija: 21 straipsnis Žmogaus asmuo neliečiamas. Žmogaus orumą gina įstatymas. Draudžiama žmogų kankinti, žaloti, žeminti jo orumą, žiauriai su juo elgtis, taip pat nustatyti tokias bausmes. Su žmogumi, be jo žinios ir laisvo sutikimo, negali būti atliekami moksliniai ar medicinos bandymai.</p> <p>BPK 11 straipsnis. Proporciningumo principo laikymasis taikant procesines prievartos priemones ir atliekant tyrimo veiksmus 1. Procesinės prievartos priemonės turi būti taikomos tik tais atvejais, kai be jų negalima pasiekti reikiamų proceso tikslų. Bet kokios procesinės prievartos priemonės taikymas turi būti nedelsiant nutrauktas, kai tai tampa nereikalinga. 2. Taikant procesines prievartos priemones bei atliekant šiame Kodekse numatytus tyrimo veiksmus, draudžiama naudoti smurtą, grasinti, atlikti žmogaus orumą žeminančius bei sveikatai kenkiančius veiksmus. Panaudoti fizinę jėgą leidžiama tik tiek, kiek tai būtina proceso veiksmo atlikimo trukdymams pašalinti.</p> <p>30 straipsnis. Nutarimas Nutarimas yra nusikalstamą veiką tiriančio ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro <u>motyvuotas</u> dokumentas, išskyrus kaltinamąjį aktą</p> <p>143 straipsnis. Asmens apžiūra 1. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras turi teisę atlikti įtariamojo, nukentėjusiojo ar kito asmens kūno apžiūrą, prireikus nustatyti, ar ant jo kūno yra nusikalstamos veikos pėdsakų arba ypatingų žymių. 2. Jeigu asmuo nesutinka, kad būtų atlikta jo kūno apžiūra, ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras priima nutarimą, kuris tam asmeniui privalomas. 3. Jeigu apžiūra yra susijusi su asmens kūno apnuoginimu, ją atlieka tos pačios lyties ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras arba gydytojas. 4. Dėl asmens apžiūros atlikimo surašomas protokolai. <i>(Pakeista Įstatymu Nr. IX-1496)</i></p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>
--	--	-----------------------------

21 straipsnis

Teisė į privatumo apsaugą

1. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos valdžios institucijos baudžiamojo proceso metu galėtų imtis atitinkamų priemonių privatumui apsaugoti, įskaitant informacijos apie aukos asmenines savybes, į kurias atsižvelgiama vykdant asmeninį įvertinimą pagal 22 straipsnį, taip pat aukų ir jų šeimos narių atvaizdų apsaugą.

Be to, valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos valdžios institucijos galėtų imtis

BPK projektas

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 9 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Be šio straipsnio 1 dalyje nurodytų atvejų, leidžiama neviešai nagrinėti teisme bylas dėl nusikalstamų veikų, kuriomis kaltinami arba dėl kurių yra pripažinti nukentėjusiais nepilnamečiai, nusikaltimų ir baudžiamųjų nusizengimų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui bylas, taip pat kitas bylas, kai siekiama užkirsti kelią paskelbti žinias apie privatų proceso dalyvių gyvenimą arba kai tai būtina, siekiant užtikrinti specialius nukentėjusiojo poreikius, taip pat kai apklausiamas liudytojas ar nukentėjusysis, kuriems taikomas anonimiškumas.“ (...)

BPK

44 straipsnis. Asmens teisių apsauga baudžiamojo proceso metu

(...)

9. Kiekvienas asmuo turi teisę, kad būtų gerbiamas jo ir jo šeimos privatus gyvenimas, taip pat teisę į būsto neliečiamybę, susirašinėjimo, telefoninių pokalbių, telegrafo pranešimų ir kitokio susižinojimo slaptumą. Šios asmens teisės baudžiamojo proceso metu gali būti apribotos šio Kodekso numatytais atvejais ir tvarka.

(...)

181 straipsnis. Proceso dalyvių teisė susipažinti su ikiteisminio tyrimo duomenimis

(...)

6. Susipažinimo su ikiteisminio tyrimo medžiaga metu draudžiama daryti ikiteisminio tyrimo medžiagos kopijas, kai duomenys yra:

(...)

2) apie privatų proceso dalyvių gyvenimą;

(...)

(Pakeista Įstatymais Nr. IX-2336, Nr. XI-1014, Nr. XI-1269, Nr. XI-1478, Nr. XI-2240, Nr. XII-1878)

Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymas

Visiškai
įgyvendinta

<p>visų teisėtų priemonių, siekdamas užkirsti kelią viešam informacijos platinimui, jeigu ta informacija galėtų padėti nustatyti auka tapusio vaiko tapatybę.</p>	<p>6 straipsnis. Draudimas skleisti neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančią viešąją informaciją, susijusią su asmens duomenų paskelbimu</p> <p>Visuomenės informavimo priemonėse draudžiama skleisti neigiamą poveikį nepilnamečių vystymuisi darančią informaciją, susijusią su asmens duomenimis:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kai siejant su nusikalstama veika ar kitais teisės pažeidimais skelbiami nuo teisėsaugos institucijų ar teismo nesislapstančio įtariamojo padarius nusikalstamą veiką, kaltinamojo, nuteistojo ar nuo nusikalstamos veikos arba kitų teisės pažeidimų nukentėjusio nepilnamečio (aukos) asmens duomenys, pagal kuriuos galima nustatyti jo asmens tapatybę; 2) kai skelbiami save sužalojusio ar mėginusio tai padaryti, nusižudžiusio ar mėginusio nusižudyti nepilnamečio asmens duomenys, pagal kuriuos galima nustatyti jo asmens tapatybę; 3) kuria, pateikiant duomenis apie nepilnametį, žeminamas jo orumas ir (ar) pažeidžiami jo interesai; 4) kai piktnaudžiaujant nepilnamečių pasitikėjimu ir nepatyrimu, neigiamų socialinių reiškinių kontekste pateikiamos nepilnamečių nuomonės ir vertinimai; 5) kai neigiamų socialinių reiškinių kontekste pateikiamos nepilnamečių nuotraukos ar filmuota medžiaga apie juos, jei pagal tai galima nustatyti jo asmens tapatybę. 	
<p>2. Valstybės narės, gerbdamos žodžio ir informacijos laisvę bei žiniasklaidos laisvę ir pliuralizmą, skatina žiniasklaidą imtis savireguliacijos priemonių, kad būtų apsaugotas aukų privatumas, asmens neliečiamybė ir asmens duomenys.</p>	<p>Visuomenės informavimo įstatymas</p> <p>13 straipsnis. Asmens teisių, garbės ir orumo apsauga</p> <p>1. Siekiant nepažeisti asmens teisių, apsaugoti jo garbę ir orumą, renkant ir viešai skelbiant informaciją draudžiama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) be asmens sutikimo filmuoti, fotografuoti, daryti garso ir vaizdo įrašus fizinio asmens gyvenamojoje patalpoje, fizinio asmens privačioje namų valdoje ir jai priklausančioje aptvetoje ar kitaip aiškiai pažymėtoje teritorijoje, nepaisant to, ar tas asmuo yra nurodytose vietose; 2) filmuoti, fotografuoti ar daryti garso ir vaizdo įrašus neviešų renginių metu be organizatorių, turinčių teisę rengti tokius renginius, sutikimo; 3) filmuoti ir fotografuoti žmogų ir naudoti jo atvaizdus reklamai visuomenės informavimo priemonėse be šio žmogaus sutikimo; 4) filmuoti ir fotografuoti asmenį su aiškiais fiziniais trūkumais be šio asmens sutikimo arba filmuoti ir fotografuoti asmenį jam esant bejėgiškos būklės dėl sveikatos sutrikimo; 5) filmuoti, fotografuoti vaiką ar daryti jo garso ir vaizdo įrašus be nors vieno iš tėvų, globėjų ar rūpintojų ir paties vaiko sutikimo. Draudžiama naudoti vaikų fotografijas, garso ar vaizdo įrašus erotinio, pornografinio ir smurtinio pobūdžio 	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

	<p>informacijose;</p> <p>6) be mirusiojo ar žuvusiojo šeimos narių sutikimo filmuoti, fotografuoti mirusįjį ar žuvusįjį stambiu planu ar daryti jo vaizdo įrašus.</p> <p>2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti draudimai netaikomi fiksuojant teisės pažeidimus ir šio įstatymo 14 straipsnio 3 dalyje nurodytais atvejais.</p> <p>14 straipsnis. Privataus gyvenimo apsauga</p> <p>1. Rengiant ir platinant viešąją informaciją, privaloma užtikrinti žmogaus teisę į privataus pobūdžio informacijos apsaugą.</p> <p>2. Informaciją apie privatų gyvenimą galima skelbti, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje nurodytus atvejus, tik jei tas žmogus sutinka.</p> <p>3. Informacija apie privatų gyvenimą gali būti skelbiama be žmogaus sutikimo tais atvejais, kai ji padeda atskleisti įstatymų pažeidimus ar nusikalstamas veikas, taip pat kai informacija yra pateikiama viešai nagrinėjant bylą. Be to, informacija apie viešojo asmens privatų gyvenimą gali būti skelbiama be jo sutikimo, jeigu ši informacija atskleidžia visuomeninę reikšmę turinčias privataus šio asmens gyvenimo aplinkybes ar asmenines savybes.</p> <p>43 straipsnis. Visuomenės informavimo profesinė etika</p> <p>1. Profesinės etikos normas, kurių privalo laikytis viešosios informacijos rengėjai, skleidėjai, žurnalistai, nustato Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodeksas (toliau – Kodeksas), Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rezoliucija „Dėl žurnalistinės etikos“, taip pat Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys, reglamentuojančios viešosios informacijos rengimą bei platinimą, ir šis įstatymas.</p> <p>2. Kodeksą tvirtina, keičia ar pildo žurnalistų ir leidėjų organizacijų atstovų susirinkimas (toliau – Atstovų susirinkimas). Jį šaukia ir jame dalyvauja Žurnalistų ir leidėjų etikos komisija, šiame susirinkime taip pat dalyvauja ir kitų žurnalistų ir leidėjų organizacijų atstovai. Atstovų susirinkimas Kodeksą tvirtina, keičia ar pildo vadovaudamasis susirinkimo darbo reglamentu. Jį Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijos siūlymu Atstovų susirinkimas tvirtina paprasta balsų dauguma.</p>	
<p><i>22 straipsnis</i></p> <p>Aukų asmeninis įvertinimas siekiant nustatyti specialiuosius apsaugos poreikius</p> <p>1. Valstybės narės užtikrina, kad laikantis nacionalinių procedūrų būtų laiku atliekamas aukų asmeninis įvertinimas, siekiant nustatyti, kokie yra specialieji apsaugos poreikiai ir ar</p>	<p>BPK projektas</p> <p>8 straipsnis. Kodekso papildymas 184¹ straipsniu</p> <p>Papildyti Kodeksą 184¹ straipsniu:</p> <p>„184¹ straipsnis. Nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimas</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

<p>aukoms turėtų būti taikomos 23 bei 24 straipsniuose numatytos specialios priemonės baudžiamojo proceso metu bei koku mastu, atsižvelgiant į didelį aukų pažeidžiamumą dėl antrinės ir pakartotinės viktimizacijos, bauginimo ir keršto.</p>	<p>1. Ne vėliau kaip prieš pirmąją nukentėjusiojo apklausą ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras atlieka nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimą. Prireikus gali būti pasitelkiamas psichologas arba kiti specialių žinių ar įgūdžių turintys asmenys. Nustačius, kad nukentėjusysis turi specialių apsaugos poreikių, jam gali būti taikomos viena ar daugiau šio Kodekso 9 straipsnio 3 dalyje, 186 straipsnyje, 239 straipsnio 1 dalies 2 punkte, 276 straipsnio 2 dalyje, 283 straipsnio 6 dalyje, taip pat 198 ar 199¹ straipsniuose, jei tam yra pagrindas, nustatytų garantijų.</p> <p>2. Prireikus ikiteisminio tyrimo ar bylos nagrinėjimo teisme metu gali būti atliekamas papildomas ar pakartotinis nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimas.</p> <p>3. Duomenys, gauti atliekant nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimą, laikomi atskirai nuo bylos. Įtariamajam, kaltinamajam, nuteistajam ir jo gynėjui neleidžiama susipažinti su jų turiniu.</p> <p>4. Nukentėjusiųjų specialių apsaugos poreikių vertinimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras.“</p>	
<p>2. Asmeniniame įvertinime visų pirma atsižvelgiama į:</p> <p>a) aukos asmenines savybes;</p> <p>b) nusikaltimo rūšį ar pobūdį ir</p> <p>c) nusikaltimo aplinkybes.</p>	<p>BPK projektas</p> <p>4 straipsnis. Kodekso papildymas 36² straipsniu</p> <p>Papildyti Kodeksą 36² straipsniu:</p> <p>„36² straipsnis. Specialūs apsaugos poreikiai</p> <p>Specialūs apsaugos poreikiai yra asmeninių savybių, nusikalstamos veikos pobūdžio ar jos padarymo aplinkybių nulemti nukentėjusiojo poreikiai naudotis šiame Kodekse nustatytomis garantijomis, siekiant būti apsaugotam nuo psichinės traumos, nusikalstamo poveikio ar kitų neigiamų padarinių jam.“</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>
<p>3. Atliekant asmeninį įvertinimą, ypatingas dėmesys skiriamas aukoms, kurios patyrė daug žalos dėl nusikaltimo sunkumo, aukoms, kurios nukentėjo nuo nusikaltimo dėl šališkumo arba diskriminacijos motyvų, kai šiuos motyvus galima visų pirma susieti su aukų asmeninėmis savybėmis, ir aukoms, kurių santykis su nusikaltėliu ir priklausymas nuo jo daro jas ypač pažeidžiamas, terorizmo, organizuoto nusikalstamumo, prekybos žmonėmis, smurto dėl lyties, artimųjų smurto, seksualinio smurto ar</p>	<p><i>Pastaba. Šią nuostatą detalizuos Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro patvirtinta nukentėjusiųjų specialių apsaugos poreikių vertinimo tvarka.</i></p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

išnaudojimo, neapykantos nusikaltimų aukoms bei aukoms su negalia.		
4. Šioje direktyvoje laikomasi prielaidos, kad aukomis tapusiems vaikams reikalinga speciali apsauga, nes jie yra pažeidžiami ir jiems gresia antrinė ir pakartotinė viktimizacija, bauginimas ir kerštas. Siekiant nustatyti, ar aukoms būtų naudingos 23 ir 24 straipsniuose numatytos specialiosios priemonės ir koku mastu, dėl aukomis tapusių vaikų atliekamas šio straipsnio 1 dalyje numatytas asmeninis įvertinimas.	<i>Pastaba. BPK projektu siūlomais pakeitimais nėra ribojama, kad specialių poreikių vertinimas būtų taikomas tik suaugusiems. Kita vertus, atkreiptinas dėmesys, kad BPK nustato daug garantijų, kurios visuomet taikomos nepilnamečiams nukentėjusiesiems ir liudytojams (Žr. Direktyvos 24 straipsnio įgyvendinimo priemonės).</i>	Visiškai įgyvendinta
5. Asmeninio įvertinimo mastas gali būti koreguojamas atsižvelgiant į nusikaltimo sunkumą ir aukos patirtos akivaizdžios žalos dydį.	BPK projektas 8 straipsnis. Kodekso papildymas 184¹ straipsniu Papildyti Kodeksą 184¹ straipsniu: „184¹ straipsnis. Nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimas 1. Ne vėliau kaip prieš pirmąją nukentėjusiojo apklausą ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras atlieka nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimą. <u>Prireikus gali būti pasitelkiamas psichologas arba kiti specialių žinių ar įgūdžių turintys asmenys.</u> Nustačius, kad nukentėjusysis turi specialių apsaugos poreikių, jam gali būti taikomos viena ar daugiau šio Kodekso 9 straipsnio 3 dalyje, 186 straipsnyje, 239 straipsnio 1 dalies 2 punkte, 276 straipsnio 2 dalyje, 283 straipsnio 6 dalyje, taip pat 198 ar 199¹ straipsniuose, jei tam yra pagrindas, nustatytų garantijų. (...) 4. Nukentėjusiųjų specialių apsaugos poreikių vertinimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras.“	
6. Asmeniniai įvertinimai atliekami aktyviai dalyvaujant aukai, ir juose atsižvelgiama į jų pageidavimus, įskaitant ir nenorą pasinaudoti 23 bei 24 straipsniuose numatytomis specialiosiomis priemonėmis.	BPK projektas 3 straipsnis. 28 straipsnio pakeitimas Pakeisti 28 straipsnį ir jį išdėstyti taip: „28 straipsnis. Nukentėjusysis 1. Nukentėjusysis yra fizinis asmuo, kuriam nusikalstama veika padarė fizinės, turtinės ar moralinės žalos, taip pat dėl nusikalstamos veikos mirusio fizinio asmens šeimos nariai ir artimieji giminaičiai. Asmuo pripažįstamas	Visiškai įgyvendinta

	<p>nukentėjusiuoju ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi.</p> <p>2. <u>Nukentėjusysis ir jo atstovas turi teisę: gauti informaciją apie su juo susijusio baudžiamojo proceso eigą; teikti įrodymus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; dalyvauti vertinant jo specialius apsaugos poreikius; ikiteisminio tyrimo metu ir teisme susipažinti su byla; dalyvauti bylą nagrinėjant teisme; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus, taip pat apskųsti teismo nuosprendį ar nutartį; pasakyti baigiamąją kalbą.</u></p> <p>3. Nukentėjusysis privalo duoti parodymus. Jis prisiekia ir atsako už melagingus parodymus kaip liudytojas.“</p>	
<p>7. Jeigu aplinkybės, kurios yra asmeninio įvertinimo pagrindas, labai pasikeičia, valstybės narės užtikrina, kad tas įvertinimas būtų atnaujinamas viso baudžiamojo proceso metu.</p>	<p>BPK projektas 8 straipsnis. Kodekso papildymas 184¹ straipsniu Papildyti Kodeksą 184¹ straipsniu: „184¹ straipsnis. Nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimas 1. Ne vėliau kaip prieš pirmąją nukentėjusiojo apklausą ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras atlieka nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimą. Prireikus gali būti pasitelkiamas psichologas arba kiti specialių žinių ar įgūdžių turintys asmenys. Nustačius, kad nukentėjusysis turi specialių apsaugos poreikių, jam gali būti taikomos viena ar daugiau šio Kodekso 9 straipsnio 3 dalyje, 186 straipsnyje, 239 straipsnio 1 dalies 2 punkte, 276 straipsnio 2 dalyje, 283 straipsnio 6 dalyje, taip pat 198 ar 199¹ straipsniuose, jei tam yra pagrindas, nustatytų garantijų. 2. <u>Prireikus ikiteisminio tyrimo ar bylos nagrinėjimo teisme metu gali būti atliekamas papildomas ar pakartotinis nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimas.</u> 3. Duomenys, gauti atliekant nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimą, laikomi atskirai nuo bylos. Įtariamajam, kaltinamajam, nuteistajam ir jo gynėjui neleidžiama susipažinti su jų turiniu. 4. Nukentėjusiųjų specialių apsaugos poreikių vertinimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras.“</p>	
<p><i>23 straipsnis</i> Aukų, turinčių specialių apsaugos poreikių, teisė į apsaugą baudžiamojo proceso metu 1. Nedarant poveikio teisėms į gynybą ir</p>	<p>BPK projektas 8 straipsnis. Kodekso papildymas 184¹ straipsniu</p>	

<p>laikydamosi teismo diskrecijos taisyklių, valstybės narės užtikrina, kad specialių apsaugos poreikių turinčios aukos, kurios, atlikus 22 straipsnio 1 dalyje numatytą jų asmeninį įvertinimą, naudojasi specialiosiomis priemonėmis, galėtų pasinaudoti šio straipsnio 2 ir 3 dalyse numatytomis priemonėmis. Specialioji priemonė, numatyta taikyti atlikus asmeninį įvertinimą, netaikoma, jeigu tai neįmanoma dėl veiklos ar praktinių apribojimų arba jeigu būtina skubiai apklausti auką ir to nepadarius gali būti pakenkta aukai ar kitam asmeniui arba baudžiamojo proceso eigai.</p>	<p>Papildyti Kodeksą 184¹ straipsniu: „184¹ straipsnis. Nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimas 1. Ne vėliau kaip prieš pirmąją nukentėjusiojo apklausą ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras atlieka nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimą. Prireikus gali būti pasitelkiamas psichologas arba kiti specialių žinių ar įgūdžių turintys asmenys. <u>Nustačius, kad nukentėjusysis turi specialių apsaugos poreikių, jam gali būti taikomos viena ar daugiau šio Kodekso 9 straipsnio 3 dalyje, 186 straipsnyje, 239 straipsnio 1 dalies 2 punkte, 276 straipsnio 2 dalyje, 283 straipsnio 6 dalyje, taip pat 198 ar 199¹ straipsniuose, jei tam yra pagrindas, nustatytų garantijų.</u> 2. Prireikus ikiteisminio tyrimo ar bylos nagrinėjimo teisme metu gali būti atliekamas papildomas ar pakartotinis nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimas. 3. Duomenys, gauti atliekant nukentėjusiojo specialių apsaugos poreikių vertinimą, laikomi atskirai nuo bylos. Įtariamajam, kaltinamajam, nuteistajam ir jo gynėjui neleidžiama susipažinti su jų turiniu. 4. Nukentėjusiųjų specialių apsaugos poreikių vertinimo tvarką nustato Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras.“</p>	
<p>2. Pagal 22 straipsnio 1 dalį nustačius, kad aukos turi specialių apsaugos poreikių, nusikalstamos veikos tyrimo metu tokioms aukoms taikomos šios specialiosios priemonės: a) auka apklausama tam skirtose arba pritaikytose patalpose;</p>	<p>BPK projektas 9 straipsnis. 185 straipsnio pakeitimas Pakeisti 185 straipsnį ir jį išdėstyti taip: „185 straipsnis. Nukentėjusiojo apklausa 1. Nukentėjusysis šaukiamas ir apklausiamas kaip liudytojas. Jeigu būtina užtikrinti nukentėjusiojo specialius apsaugos poreikius, gali būti taikomos viena ar daugiau šio Kodekso 186 straipsnio nuostatų. 2. Nukentėjusiojo prašymu nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui bylose, smurto artimoje aplinkoje bylose ar bylose, susijusiose su diskriminavimu ar neapykanta dėl lyties, nukentėjusiojo apklausą atlieka tos pačios lyties ikiteisminio tyrimo pareigūnas, išskyrus atvejus, kai ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu būtina neatidėliotina nukentėjusiojo apklausa.“</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

	<p>10 straipsnis. 186 straipsnio pakeitimas Pakeisti 186 straipsnį ir jį išdėstyti taip: „186 straipsnis. Nepilnamečio liudytojo ir nukentėjusiojo apklausa 1. Nepilnametį liudytoją ar nukentėjusįjį apklausia ikiteisminio tyrimo teisėjas šio Kodekso 184 straipsnio 3, 4, 5 dalyse nustatyta tvarka, kai vaiko interesais to prašo jo atstovas, prokuroras ar gynėjas arba šio Kodekso 184 straipsnio 1 dalyje numatytais atvejais. 2. Nepilnametis liudytojas ar nukentėjusysis ikiteisminio tyrimo metu paprastai apklausiami <u>vaikų apklausoms pritaikytose patalpose</u> ir ne daugiau kaip vieną kartą. Tais atvejais, kai ikiteisminio tyrimo metu būtina pakartotinė nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausa, juos paprastai apklausia tas pats asmuo. Jų apklausos metu gali būti daromas vaizdo ir garso įrašas. Jeigu nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje dalyvauja įtariamasis ar jo gynėjas, ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo užtikrinti, kad tokiam liudytojui ar nukentėjusiajam nebūtų daromas neleistinas poveikis. Nepilnametis liudytojas ir nukentėjusysis į teismą į posėdį šaukiami tik išimtiniais atvejais. (...)“</p>	
b) auka apklausama atitinkamai parengtų specialistų arba jiems dalyvaujant;	<p>BPK projektas 9 straipsnis. 185 straipsnio pakeitimas Pakeisti 185 straipsnį ir jį išdėstyti taip: „185 straipsnis. Nukentėjusiojo apklausa 1. Nukentėjusysis šaukiamas ir apklausiamas kaip liudytojas. Jeigu būtina užtikrinti nukentėjusiojo specialius apsaugos poreikius, gali būti taikomos viena ar daugiau šio Kodekso 186 straipsnio nuostatų. 2. Nukentėjusiojo prašymu nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui bylose, smurto artimoje aplinkoje bylose ar bylose, susijusiose su diskriminavimu ar neapykanta dėl lyties, nukentėjusiojo apklausą atlieka tos pačios lyties ikiteisminio tyrimo pareigūnas, išskyrus atvejus, kai ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu būtina neatidėliotina nukentėjusiojo apklausa.“</p> <p>10 straipsnis. 186 straipsnio pakeitimas Pakeisti 186 straipsnį ir jį išdėstyti taip: „186 straipsnis. Nepilnamečio liudytojo ir nukentėjusiojo apklausa 1. Nepilnametį liudytoją ar nukentėjusįjį apklausia <u>ikiteisminio tyrimo teisėjas</u> šio Kodekso 184 straipsnio 3, 4, 5 dalyse nustatyta tvarka, kai vaiko interesais to prašo jo atstovas, prokuroras ar gynėjas arba šio Kodekso 184</p>	Visiškai įgyvendinta

	<p>straipsnio 1 dalyje numatytais atvejais. (...) 5. Nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje turi teisę dalyvauti jo atstovas. <u>Proceso dalyvių prašymu arba ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo iniciatyva į nepilnamečio liudytojo arba nukentėjusiojo apklausą privalo būti kviečiamas psichologas, kuris padeda apklausti nepilnametį, atsižvelgdamas į jo socialinę ir psichologinę brandą.</u>“</p> <p><i>Pastaba. Šią Direktyvos nuostatą taip pat įgyvendins ikiteisminio tyrimo įstaigos, prokuratūros, Nacionalinė teismų administracija, rengdamos mokymus.</i></p>	
c) auką visada apklausia tie patys asmenys, išskyrus atvejus, kai tai prieštarauja tinkamam teisingumo vykdymui;	<p>BPK projektas 9 straipsnis. 185 straipsnio pakeitimas Pakeisti 185 straipsnį ir jį išdėstyti taip: „185 straipsnis. Nukentėjusiojo apklausa 1. Nukentėjusysis šaukiamas ir apklausiamas kaip liudytojas. Jeigu būtina užtikrinti nukentėjusiojo specialius apsaugos poreikius, gali būti taikomos viena ar daugiau šio Kodekso 186 straipsnio nuostatų. 2. Nukentėjusiojo prašymu nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui bylose, smurto artimoje aplinkoje bylose ar bylose, susijusiose su diskriminavimu ar neapykanta dėl lyties, nukentėjusiojo apklausą atlieka tos pačios lyties ikiteisminio tyrimo pareigūnas, išskyrus atvejus, kai ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu būtina neatidėliotina nukentėjusiojo apklausa.“</p> <p>10 straipsnis. 186 straipsnio pakeitimas Pakeisti 186 straipsnį ir jį išdėstyti taip: „186 straipsnis. Nepilnamečio liudytojo ir nukentėjusiojo apklausa 1. Nepilnametį liudytoją ar nukentėjusįjį apklausia <u>ikiteisminio tyrimo teisėjas</u> šio Kodekso 184 straipsnio 3, 4, 5 dalyse nustatyta tvarka, kai vaiko interesais to prašo jo atstovas, prokuroras ar gynėjas arba šio Kodekso 184 straipsnio 1 dalyje numatytais atvejais. 2. <u>Nepilnametis liudytojas ar nukentėjusysis ikiteisminio tyrimo metu paprastai apklausiami vaikų apklausoms pritaikytose patalpose ir ne daugiau kaip vieną kartą. Tais atvejais, kai ikiteisminio tyrimo metu būtina pakartotinė nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausa, juos paprastai apklausia tas pats asmuo.</u> Jų apklausos metu gali būti daromas vaizdo ir garso įrašas. Jeigu nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje dalyvauja įtariamasis ar jo</p>	Visiškai įgyvendinta

	<p>gynėjas, ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo užtikrinti, kad tokiam liudytojui ar nukentėjusiajam nebūtų daromas neleistinas poveikis. Nepilnametis liudytojas ir nukentėjusysis į teisiąją posėdį šaukiami tik išimtiniais atvejais.</p> <p>3. Jei nepilnamečiui liudytojui ar nukentėjusiajam įtariamasis gali daryti poveikį, ikiteisminio tyrimo teisėjas nutartimi įtariamajam apklausoje dalyvauti neleidžia. Prokuroras apie ikiteisminio tyrimo teisėjo priimtą nutartį neleisti dalyvauti apklausoje įtariamąjį ir jo gynėją informuoja įteikdamas šios nutarties nuorašą.</p> <p>4. Nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apsaugos interesais ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos bei per ikiteisminio tyrimo teisėją užduoti apklausiamam asmeniui klausimus. Jei neįmanoma įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams sudaryti sąlygų stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos, apklausa atliekama įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams nedalyvaujant. Tokios apklausos metu padarytas garso ir vaizdo įrašas tuoj po apklausos parodomas įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams, kurie per ikiteisminio tyrimo teisėją turi teisę užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.</p> <p>5. Nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje turi teisę dalyvauti jo atstovas. Proceso dalyvių prašymu arba ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo iniciatyva į nepilnamečio liudytojo arba nukentėjusiojo apklausą privalo būti kviečiamas psichologas, kuris padeda apklausti nepilnametį, atsižvelgdamas į jo socialinę ir psichologinę brandą.“</p>	
<p>d) visas seksualinio smurto, smurto dėl lyties ar artimųjų smurto aukų apklausas vykdo tos pačios lyties asmuo kaip ir auka (nebent jas vykdo prokuroras arba teisėjas), jeigu auka to pageidauja ir jeigu dėl to nebus pakenkta baudžiamojo proceso eigai.</p>	<p>BPK projektas 9 straipsnis. 185 straipsnio pakeitimas Pakeisti 185 straipsnį ir jį išdėstyti taip: „185 straipsnis. Nukentėjusiojo apklausa 1. Nukentėjusysis šaukiamas ir apklausiamas kaip liudytojas. Jeigu būtina užtikrinti nukentėjusiojo specialius apsaugos poreikius, gali būti taikomos viena ar daugiau šio Kodekso 186 straipsnio nuostatų. 2. Nukentėjusiojo prašymu nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui bylose, smurto artimoje aplinkoje bylose ar bylose, susijusiose su diskriminavimu ar neapykanta dėl lyties, nukentėjusiojo apklausą atlieka tos pačios lyties</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

	<u>ikiteisminio tyrimo pareigūnas, išskyrus atvejus, kai ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu būtina neatidėliotina nukentėjusiojo apklausa.“</u>	
<p>3. Aukoms, turinčioms pagal 22 straipsnio 1 dalį nustatytų specialių apsaugos poreikių, teismo procese taikomos šios priemonės:</p> <p>a) priemonės, kuriomis tinkamais būdais, įskaitant ryšių technologijų naudojimą, užtikrinama, kad aukos ir nusikaltėliai vieni kitų nematytų, be kita ko, duodant parodymus;</p>	<p>BPK projektas 18 straipsnis. 283 straipsnio pakeitimas 1. Pakeisti 283 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip: „3. Jei išimtiniais atvejais nepilnamečis nukentėjusysis šaukiamas į teismą, jo apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teismą užduoti apklausiamam asmeniui klausimus. Nepilnamečio nukentėjusiojo apklausoje turi dalyvauti jo atstovas. Nepilnamečis nukentėjusysis ir jo atstovas teismo nutartimi gali dalyvauti ne visą bylos nagrinėjimo laiką.“ 2. Pakeisti 283 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip: „6. Jeigu tai būtina dėl specialių apsaugos poreikių, nukentėjusysis teismo nutartimi gali dalyvauti ne visą bylos nagrinėjimo laiką. Toks nukentėjusysis teisiamajame posėdyje taip pat gali būti neapklausiamas. Šiuo atveju teisme turi būti balsu perskaitomi parodymai, nukentėjusiojo duoti ikiteisminio tyrimo teisėjui, arba paskelbiamas ikiteisminio tyrimo metu padarytas garso ir vaizdo įrašas. Jeigu toks nukentėjusysis šaukiamas į teismą, jo apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teismą užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.“</p>	Visiškai įgyvendinta
<p>b) priemonės, kuriomis užtikrinama, kad teismo salėje auka galėtų būti išklausyta joje nebūdama, visų pirma naudojant tinkamas ryšių technologijas;</p>	<p>BPK projektas 18 straipsnis. 283 straipsnio pakeitimas 1. Pakeisti 283 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip: „3. Jei išimtiniais atvejais nepilnamečis nukentėjusysis šaukiamas į teismą, jo apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje</p>	Visiškai įgyvendinta

	<p>atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teisimą užduoti apklausiamam asmeniui klausimus. Nepilnamečio nukentėjusiojo apklausoje turi dalyvauti jo atstovas. Nepilnametis nukentėjusysis ir jo atstovas teismo nutartimi gali dalyvauti ne visą bylos nagrinėjimo laiką.“</p> <p>2. Pakeisti 283 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p><u>„6. Jeigu tai būtina dėl specialių apsaugos poreikių, nukentėjusysis teismo nutartimi gali dalyvauti ne visą bylos nagrinėjimo laiką. Toks nukentėjusysis teisiama jame posėdyje taip pat gali būti neapklausiamas. Šiuo atveju teisme turi būti balsu perskaitomi parodymai, nukentėjusiojo duoti ikiteisminio tyrimo teisėjui, arba paskelbiamas ikiteisminio tyrimo metu padarytas garso ir vaizdo įrašas. Jeigu toks nukentėjusysis šaukiamas į teisimą, jo apsaugos interesais teisėjo ar teismo nutartimi kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o kaltinamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos ir per teisėją ar teisimą užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.“</u></p>	
<p>c) priemonės, kuriomis užtikrinama, kad būtų išvengta su nusikalstama veika nesusijusių nereikalingų klausimų apie aukos asmeninį gyvenimą, ir</p>	<p>BPK</p> <p>44 straipsnis. Asmens teisių apsauga baudžiamojo proceso metu</p> <p>(...)</p> <p>9. Kiekvienas asmuo turi teisę, kad būtų gerbiamas jo ir jo šeimos privatus gyvenimas, taip pat teisę į būsto neliečiamybę, susirašinėjimo, telefoninių pokalbių, telegrafo pranešimų ir kitokio susižinojimo slaptumą. Šios asmens teisės baudžiamojo proceso metu gali būti apribotos šio Kodekso numatytais atvejais ir tvarka.</p> <p>(...)</p> <p><i>(Pakeista Įstatymais Nr. X-1236, Nr. XII-955)</i></p> <p>275 straipsnis. Klausimų uždavimas teisiama jame posėdyje</p> <p>1. Užduoti klausimus teisme apklausiamiems kaltinamiesiems, nukentėjusiesiems, liudytojams, ekspertams ir specialistams turi teisę prokuroras, nukentėjusysis, civilinis ieškovas, civilinis atsakovas ir jų atstovai, gynėjas, kaltinamojo atstovas pagal įstatymą ir kaltinamasis. Teismo leidimu kaltinamiesiems, nukentėjusiesiems, liudytojams klausimus gali užduoti ir ekspertas bei specialistas. Draudžiama užduoti atsakymą menančius klausimus.</p> <p>2. Jeigu liudytojas yra pašauktas į teisiama jį posėdį vieno iš nagrinėjimo teisme</p>	

	<p>dalyvio prašymu, šis dalyvis tam liudytojui klausimus užduoda pirmas.</p> <p>3. Teisėjai apklausiamiems asmenims turi teisę užduoti klausimus bet kuriuo įrodymų tyrimo metu.</p> <p>4. Teisėjai ir teismo posėdžio pirmininko leidimu nagrinėjimo teisme dalyviai klausimus apklausiamiems asmenims užduoda tiesiogiai. <u>Nagrinėjimo teisme dalyviams, kurie piktnaudžiauja šia teise, pirmininkas gali ją atimti ir leisti užduoti klausimus tik per jį.</u></p> <p>5. <u>Jaunesniems kaip aštuoniolikos metų nukentėjusiesiems ir liudytojams klausimai užduodami tik per teismo posėdžio pirmininką, o prireikus – per atstovą.</u></p> <p>6. <u>Teismo posėdžio pirmininkas atmeta klausimus, kurie nesusiję su byla.</u> (Pakeista Įstatymu Nr. XII-1080).</p>	
d) priemonės, leidžiančios vykdyti uždara teismo posėdį.	<p>BPK projektas</p> <p>1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas</p> <p>1. Pakeisti 9 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„3. Be šio straipsnio 1 dalyje nurodytų atvejų, leidžiama neviešai nagrinėti teisme bylas dėl nusikalstamų veikų, kuriomis kaltinami arba dėl kurių yra pripažinti nukentėjusiais nepilnamečiai, nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui bylas, taip pat kitas bylas, kai siekiama užkirsti kelią paskelbti žinias apie privatų proceso dalyvių gyvenimą arba kai tai būtina, siekiant užtikrinti specialius nukentėjusiojo poreikius, taip pat kai apklausiamas liudytojas ar nukentėjusysis, kuriems taikomas anonimiškumas.“ (...) </p>	Visiškai įgyvendinta
<p><i>24 straipsnis</i></p> <p>Aukomis tapusių vaikų teisė į apsaugą baudžiamojo proceso metu</p> <p>1. Kai auka yra vaikas, be 23 straipsnyje nustatytų priemonių, valstybės narės užtikrina, kad:</p> <p>a) nusikalstamų veikų tyrimo metu visas auka tapusio vaiko apklausas būtų galima įrašyti vaizdo ir garso priemonėmis ir tokie apklausos įrašai galėtų būti naudojami kaip įrodymai baudžiamajame procese;</p>	<p>BPK projektas</p> <p>10 straipsnis. 186 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 186 straipsnį ir jį išdėstyti taip:</p> <p>„186 straipsnis. Nepilnamečio liudytojo ir nukentėjusiojo apklausa</p> <p>1. Nepilnametį liudytoją ar nukentėjusįjį apklausia ikiteisminio tyrimo teisėjas šio Kodekso 184 straipsnio 3, 4, 5 dalyse nustatyta tvarka, kai vaiko interesais to prašo jo atstovas, prokuroras ar gynėjas arba šio Kodekso 184 straipsnio 1 dalyje numatytais atvejais.</p> <p>2. Nepilnametis liudytojas ar nukentėjusysis ikiteisminio tyrimo metu</p>	Visiškai įgyvendinta

paprastai apklausiami vaikų apklausoms pritaikytose patalpose ir ne daugiau kaip vieną kartą. Tais atvejais, kai ikiteisminio tyrimo metu būtina pakartotinė nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausa, juos paprastai apklausia tas pats asmuo. Jų apklausos metu gali būti daromas vaizdo ir garso įrašas. Jeigu nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje dalyvauja įtariamasis ar jo gynėjas, ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo užtikrinti, kad tokiam liudytojui ar nukentėjusiajam nebūtų daromas neleistinas poveikis. Nepilnametis liudytojas ir nukentėjusysis į teisiamąjį posėdį šaukiami tik išimtiniais atvejais.

3. Jei nepilnamečiui liudytojui ar nukentėjusiajam įtariamasis gali daryti poveikį, ikiteisminio tyrimo teisėjas nutartimi įtariamajam apklausoje dalyvauti neleidžia. Prokuroras apie ikiteisminio tyrimo teisėjo priimtą nutartį neleisti dalyvauti apklausoje įtariamąjį ir jo gynėją informuoja įteikdamas šios nutarties nuorašą.

4. Nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apsaugos interesais ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos bei per ikiteisminio tyrimo teisėją užduoti apklausiamam asmeniui klausimus. Jei neįmanoma įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams sudaryti sąlygų stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos, apklausa atliekama įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams nedalyvaujant. Tokios apklausos metu padarytas garso ir vaizdo įrašas tuoj po apklausos parodomas įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams, kurie per ikiteisminio tyrimo teisėją turi teisę užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.

5. Nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje turi teisę dalyvauti jo atstovas. Proceso dalyvių prašymu arba ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo iniciatyva į nepilnamečio liudytojo arba nukentėjusiojo apklausą privalo būti kviečiamas psichologas, kuris padeda apklausti nepilnametį, atsižvelgdamas į jo socialinę ir psichologinę brandą.“

16 straipsnis. 276 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 276 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Be to, teisiamajame posėdyje gali būti balsu perskaityti asmenų, apklaustų teisme atidėjus bylos nagrinėjimą ar padarius pertrauką šio Kodekso 243 ir 244 straipsniuose nustatyta tvarka, parodymai, taip pat liudytojo ar nukentėjusiojo, pagal teismo nutartį nepašauktų į teisiamąjį posėdį dėl to, kad

	<p>jiems buvo taikytas anonimiškumas arba kad jie yra nepilnamečiai, arba kad tai buvo būtina dėl specialių apsaugos poreikių, parodymai, duoti ikiteisminio tyrimo teisėjui, <u>arba paskelbiamas ikiteisminio tyrimo metu padarytas vaizdo ir garso įrašas.</u>“</p>	
<p>b) kompetentingos valdžios institucijos, atsižvelgdamos į aukų vaidmenį atitinkamoje baudžiamojo teisingumo sistemoje, nusikalstamų veikų tyrimo ir proceso metu paskirtų specialių aukomis tapusių vaikų atstovą, jeigu pagal nacionalinę teisę tėvų pareigų turėtojams neleidžiama atstovauti auka tapusiam vaikui dėl jų ir auka tapusio vaiko interesų konflikto arba jeigu auka tapęs vaikas yra nelydimas ar atskirtas nuo šeimos;</p>	<p>BPK</p> <p>53 straipsnis. Atstovai pagal įstatymą</p> <p>1. Įtariamojo, kaltinamojo, nuteistojo arba nukentėjusiojo atstovai pagal įstatymą gali dalyvauti procese ir ginti savo atstovaujamų proceso dalyvių interesus, jeigu šie yra nepilnamečiai arba nustatyta tvarka pripažinti neveiksniais, išskyrus atvejus, kai tai prieštarautų nepilnamečio ar neveiksnaus asmens interesams.</p> <p>2. Atstovais pagal įstatymą gali būti nepilnamečio arba neveiksnaus įtariamojo, kaltinamojo, nuteistojo ir nukentėjusiojo tėvai, tėviai, <u>globėjai, rūpintojai arba įstaigos, kuri globoja ar rūpinasi įtariamuoju, kaltinamuoju, nuteistuoju ar nukentėjusiuoju, įgalioti asmenys.</u></p> <p>3. Atstovui pagal įstatymą, pateikusiam rašytinį ar žodinį prašymą, leidžiama dalyvauti procese, kai ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras priima dėl to nutarimą, o teismas – nutartį. Atstovas pagal įstatymą paprastai dalyvauja procese kartu su asmeniu, kuriam atstovauja. <u>Ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu bei teismo nutartimi gali būti atsisakyta leisti atstovui pagal įstatymą dalyvauti procese kaip atstovui, jeigu tai prieštarautų nepilnamečio ar neveiksnaus asmens interesams. Tokiu atveju ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas turi užtikrinti, kad procese dalyvautų kitas atstovas pagal įstatymą, o kai tokios galimybės nėra, – laikinai, kol bus išspręstas naujo atstovo pagal įstatymą klausimas, paskirti atstovu bet kokį kitą asmenį, galintį tinkamai atstovauti nepilnamečio ar neveiksnaus asmens interesams.</u></p> <p>4. Prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi atstovo pagal įstatymą teisėmis procese gali būti leidžiama dalyvauti asmens, kuris nustatyta tvarka nėra pripažintas neveiksniu, tačiau dėl senatvės, neįgalumo, ligos ar kitų svarbių priežasčių negali tinkamai pasinaudoti įstatymų suteiktomis teisėmis, šeimos nariui ar artimajam giminaičiui, pateikusiam rašytinį ar žodinį prašymą.</p> <p>5. Šio straipsnio 2 dalyje nurodyti asmenys gali būti apklausiamo nepilnamečio liudytojo atstovais pagal įstatymą.</p> <p><i>(Pakeista Įstatymu Nr. X-1236)</i></p> <p>54 straipsnis. Atstovo pagal įstatymą teisės ir pareigos</p> <p>1. Atstovas pagal įstatymą turi teisę dalyvauti atliekant proceso veiksmus, kuriuose dalyvauja jo atstovaujamas asmuo, ir padėti šiam asmeniui pasinaudoti</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>

	<p>įstatymų suteiktomis teisėmis. Jeigu atstovaujamas asmuo yra suimtas, atstovas pagal įstatymą gali su juo pasimatyti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, teisėjo leidimu.</p> <p>2. Atstovas pagal įstatymą šaukiamas privalo atvykti pas ikiteisminio tyrimo pareigūną, prokurorą, teisėją ir į teismą, ikiteisminio tyrimo ir nagrinėjimo teisme metu laikytis nustatytos tvarkos.</p> <p>3. Atstovas pagal įstatymą gali būti apklaustas kaip liudytojas, taip pat įtraukiamas į procesą kaip civilinis atsakovas. Šiais atvejais jis turi ir liudytojo ar civilinio atsakovo teises bei pareigas.</p>	
<p>c) jeigu auka tapęs vaikas turi teisę turėti teisininką, jis turi teisę į asmenines, konkrečiai jam teikiamas teises konsultacijas ir atstovavimą procese, kuriame kyla arba gali kilti interesų konfliktas tarp auka tapusio vaiko ir tėvų pareigų turėtojų.</p>	<p>BPK</p> <p>51 straipsnis. Būtinasis gynėjo dalyvavimas</p> <p>1. Gynėjo dalyvavimas būtinasis:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) nagrinėjant bylas dėl veikų, kuriomis įtariamas ar kaltinamas nepilnametis; 2) nagrinėjant neregijų, kurčių, nebylių ir kitų asmenų, dėl fizinių ar psichinių trūkumų negalintį pasinaudoti savo teise į gynybą, bylas; 3) nagrinėjant nemokančių proceso kalbos asmenų bylas; 4) kai yra įtariamųjų ar kaltinamųjų gynybos interesų prieštaravimų, jeigu bent vienas iš jų turi gynėją; 5) nagrinėjant bylas dėl nusikaltimų, už kuriuos gali būti skiriamas laisvės atėmimas iki gyvos galvos; 6) šio Kodekso XXXII skyriuje nustatyta tvarka nagrinėjant bylą kaltinamajam nedalyvaujant; 7) tiriant ir nagrinėjant bylas, kai įtariamasis ar kaltinamasis yra suimtas; 8) kai sprendžiama dėl asmens išdavimo (ekstradicijos) arba perdavimo Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį; 9) nagrinėjant bylą teisme pagreitinto proceso tvarka; 10) kitais šio Kodekso numatytais atvejais. <p>2. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras motyvuotu nutarimu ar teismas motyvuota nutartimi turi teisę pripažinti, kad gynėjo dalyvavimas būtinasis ir kitais atvejais, jeigu, jų nuomone, be gynėjo pagalbos įtariamojo ar kaltinamojo teisės ir teisėti interesai nebūtų reikiamai ginami.</p> <p>3. Šiame straipsnyje nurodytais atvejais, taip pat šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais, jeigu gynėjo nėra pasikvietęs pats įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis arba jų pavedimu ar sutikimu nėra pakvieta kiti asmenys, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas privalo išaiškinti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, kad paskirtos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos</p>	

išlaidos dėl būtino gynėjo dalyvavimo, atsižvelgiant į įtariamąjį, kaltinamąjį ar nuteistąjį turtinę padėtį, išskyrus šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytus atvejus, gali būti išieškotos į valstybės biudžetą šio Kodekso nustatyta tvarka, ir pranešti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančiai institucijai ar jos nurodytam koordinatoriui apie tai, kad įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam būtinas gynėjas, ir paskirti šios institucijos parinktą gynėją. Gynėją poilsio ir švenčių dienomis bei valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančios institucijos ne darbo valandomis ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas paskiria remdamasis šios institucijos sudarytais advokatų, teikiančių valstybės garantuojamą teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose, budėjimo sąrašais.

4. Išnykus šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje ir šio straipsnio 1 arba 2 dalyje nurodytoms aplinkybėms, dėl kurių įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam buvo paskirta valstybės garantuojama teisinė pagalba, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras nutarimu ar teismas nutartimi nutraukia valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą.

(Pakeista Įstatymais Nr. IX-2170, Nr. X-81, Nr. X-1493, Nr. XII-275)

52 straipsnis. Atsisakymas gynėjo

1. Įtariamasis ar kaltinamasis bet kuriuo proceso metu turi teisę atsisakyti gynėjo, išskyrus šio Kodekso 433 straipsnyje numatytą atvejį. Atsisakyti gynėjo leidžiama tik paties įtariamąjį ar kaltinamąjį iniciatyva. Dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.

2. Ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ir teismui neprivalomas nepilnamečio arba asmens, kuris dėl fizinių ar psichinių trūkumų negali pats pasinaudoti teise į gynybą, taip pat proceso kalbos nemokančio asmens ar asmens, įtariamo ar kaltinamo sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo padarymu, kai dėl bylos sudėtingumo ar didelės apimties arba kitais atvejais kyla abejonių dėl šio asmens galimybės pasinaudoti teise į gynybą, pareikštas atsisakymas gynėjo.

3. Atsisakymas gynėjo neatima iš įtariamąjį, kaltinamąjį ar nuteistąjį teisės vėliau bet kuriuo proceso metu vėl turėti gynėją.

(Pakeista Įstatymais Nr. IX-1496)

55 straipsnis. Įgaliotieji atstovai

1. Nukentėjusiojo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo, liudytojo, užstato davėjo, asmens, kurio nuosavybės teisės laikinai apribotos ar konfiskuotas turtas, asmens, kurį siekiama įpareigoti atskleisti informacijos šaltinio paslaptį, įgaliotuoju atstovu

laikomas asmuo, teikiantis teisinę pagalbą šiems proceso dalyviams, ginantis jų teises ir teisėtus interesus.

2. Įgaliotuoju atstovu gali būti advokatas arba advokato pavedimu advokato padėjėjas, o ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu – ir kitas aukštąjį teisinį išsilavinimą turintis asmuo, kurį proceso dalyvis įgaliojo atstovauti savo interesams. Juridinio asmens atstovu gali būti juridinio asmens vadovas arba įgaliotas darbuotojas ar advokatas.

3. Įgaliotajam atstovui leidžiama dalyvauti procese, kai ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras dėl atstovo dalyvavimo procese priima nutarimą, o teismas – nutartį. Atstovas gali dalyvauti procese kartu su atstovaujamo asmeniu. Atstovas, išskyrus liudytojo atstovą, taip pat gali dalyvauti vietoj atstovaujamo asmens. Liudytojo įgaliotojo atstovo neatvykimas netrukdo toliau tęsti proceso veiksmus. Atstovaujamas asmuo gali bet kuriuo metu atsisakyti atstovo paslaugų arba pasirinkti kitą atstovą.

4. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras motyvuotu nutarimu ar teismas motyvuota nutartimi pripažįsta, kad įgaliotojo atstovo dalyvavimas būtinas bylose dėl nusikalstamų veikų žmogaus sveikatai, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, vaikui ir šeimai ar dorovei, kai nuo šių veikų nukentėjo nepilnametis, taip pat kitais atvejais, kai be įgaliotojo atstovo pagalbos nepilnamečio nukentėjusiojo teisės ir teisėti interesai nebūtų reikiamai ginami. Tokiais atvejais dėl įgaliotojo atstovo dalyvavimo atitinkamai taikomos šio Kodekso 51 ir 52 straipsnių nuostatos.

5. Istatymų, reglamentuojančių valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą, numatytais atvejais nukentėjusysis ir civilinis ieškovas turi teisę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą.

(Pakeista Įstatymais Nr. XII-1148, Nr. X-1236, Nr. X-1493, Nr. XI-1014, Nr. XII-1017).

Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas

12 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti antrinę teisinę pagalbą neatsižvelgiant į turtą ir pajamas

Teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius teisei pagalbai gauti pagal šį įstatymą, turi:

1) asmenys, kurie turi teisę gauti teisinę pagalbą nagrinėjant baudžiamąsias bylas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 51 straipsnį;

2) nukentėjusieji dėl nusikaltimų atsiradusios žalos atlyginimo bylose, įskaitant atvejus, kai žalos atlyginimo klausimas yra sprendžiamas baudžiamojoje byloje;

3) asmenys, kuriems paskirta socialinė pašalpa pagal Lietuvos Respublikos

	<p>piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą;</p> <p>4) asmenys, išlaikomi stacionariose socialinės globos įstaigose;</p> <p>5) asmenys, kuriems nustatytas sunkus neįgalumo lygis arba kurie yra pripažinti nedarbingais, arba sukakę senatvės pensijos amžių, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, taip pat šių asmenų globėjai (rūpintojai), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti bei ginti;</p> <p>6) asmenys, pateikę įrodymus, kad dėl objektyvių priežasčių negali disponuoti savo turtu ir lėšomis ir dėl to jų turtas ir metinės pajamos, kuriais jie gali laisvai disponuoti, neviršija Vyriausybės nustatytų turto ir pajamų lygių teisinei pagalbai gauti pagal šį įstatymą;</p> <p>7) asmenys, sergantys sunkiomis psichikos ligomis, kai sprendžiami jų priverstinio hospitalizavimo ir gydymo klausimai pagal Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatymą (toliau – Psichikos sveikatos priežiūros įstatymas), ir jų globėjai (rūpintojai), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti;</p> <p>8) skolininkai vykdymo procese, kai išieškoma iš paskutinio gyvenamojo būsto, kuriame jie gyvena;</p> <p>9) nepilnamečių vaikų, kai sprendžiamas jų iškeldinimo klausimas, tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą;</p> <p>10) <u>nepilnamečiai vaikai, kai įstatymų nustatytais atvejais savarankiškai kreipiasi į teismą dėl savo teisių ar įstatymų saugomų interesų gynimo, išskyrus įstatymų nustatyta tvarka sudariusius santuoką ar teismo pripažintus visiškai veiksniais (emancipuotais);</u></p> <p>11) asmenys, kuriuos prašoma pripažinti neveiksniais bylose dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu, taip pat neveiksniais pripažinti asmenys bylose dėl globos ir neveiksniu pripažinto asmens pripažinimo veiksniu ar ribotai veiksniu;</p> <p>12) asmenys bylose dėl gimimo registravimo;</p> <p>13) asmenys bylose dėl neteisėtai išvežto ar laikomo vaiko grąžinimo pagal 1980 m. spalio 25 d. Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų (toliau – Hagos konvencija);</p> <p>14) kiti asmenys Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytais atvejais.</p>	
<p>Pirmos pastraipos a punkte nurodytiems garso ir vaizdo įrašų naudojimas ir jiems taikomos procesinės normos nustatomos nacionalinėje teisėje.</p>	<p>BPK</p> <p>179 straipsnis. Tyrimo veiksmų eigos ir rezultatų fiksavimas</p> <p>1. Atliekant tyrimo veiksmus, rašomi protokolai. Tyrimo veiksmų metu taip pat gali būti fotografuojama, filmuojama, daromas garso ir vaizdo įrašas, daromi pėdsakų atspaudai ir išliejos, sudaromi planai ir schemos bei naudojami kitokie fiksavimo</p>	

būdai.

2. Protokolą rašo tyrimo veiksmą atliekantis arba jam padedantis asmuo tyrimo veiksmo metu arba tuojau pat jį pabaigus. Protokole turi būti nurodyta tyrimo veiksmo atlikimo vieta ir laikas (data ir valanda); tyrimo veiksmą atliekantis asmuo ir visi asmenys, kurie dalyvauja ar kurių akivaizdoje tai atliekama; apklaustų asmenų parodymai arba kitų tyrimo veiksmų aprašymas ir rezultatai; asmenų, kurie dalyvavo atliekant tyrimo veiksmą ar kurių akivaizdoje jis atliktas, pareiškimai. Jeigu atliekant tyrimo veiksmą buvo panaudotos techninės priemonės, protokole turi būti nurodytos jų naudojimo sąlygos ir tvarka. Atliekant tyrimo veiksmą dalyvavusių asmenų duomenys (išskyrus asmens vardą, pavardę ir gimimo metus) saugomi atskirai nuo kitos ikiteisminio tyrimo medžiagos.

3. Protokolą pasirašo atlikęs tyrimo veiksmą asmuo, protokolą surašęs asmuo ir visi kiti asmenys, dalyvavę atliekant tyrimo veiksmą. Apie tai, kad dalyvavęs atliekant tyrimo veiksmą asmuo atsisako pasirašyti tyrimo veiksmo protokolą arba dėl fizinių trūkumų ar kitokių priežasčių negali jo pasirašyti, pažymima protokole ir tyrimo veiksmą atlikęs asmuo tai patvirtina parašu. Kai tyrimo veiksmas atliekamas garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis, protokolą pasirašo tik tokį veiksmą atlikęs asmuo ir protokolą surašęs asmuo.

4. Protokole daromi pakeitimai, pataisymai ir papildymai turi būti aptariami.

5. Nuotraukos, negatyvai, skaitmeninės informacijos laikmenos, garso, vaizdo įrašai ir kiti techninių priemonių panaudojimo atliekant tyrimo veiksmus rezultatai yra tyrimo veiksmo protokolo priedai.

(Pakeista Įstatymais Nr. XI-1478, Nr. XII-498)

BPK projektas

10 straipsnis. 186 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 186 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„186 straipsnis. Nepilnamečio liudytojo ir nukentėjusiojo apklausa

1. Nepilnametį liudytoją ar nukentėjusįjį apklausia ikiteisminio tyrimo teisėjas šio Kodekso 184 straipsnio 3, 4, 5 dalyse nustatyta tvarka, kai vaiko interesais to prašo jo atstovas, prokuroras ar gynėjas arba šio Kodekso 184 straipsnio 1 dalyje numatytais atvejais.

2. Nepilnametis liudytojas ar nukentėjusysis ikiteisminio tyrimo metu paprastai apklausiami vaikų apklausoms pritaikytose patalpose ir ne daugiau kaip vieną kartą. Tais atvejais, kai ikiteisminio tyrimo metu būtina pakartotinė nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausa, juos paprastai apklausia tas pats asmuo. Jų apklausos metu gali būti daromas vaizdo ir garso įrašas. Jeigu

nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje dalyvauja įtariamasis ar jo gynėjas, ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo užtikrinti, kad tokiam liudytojui ar nukentėjusiajam nebūtų daromas neleistinas poveikis. Nepilnametis liudytojas ir nukentėjusysis į teisiamąjį posėdį šaukiami tik išimtiniais atvejais.

3. Jei nepilnamečiui liudytojui ar nukentėjusiajam įtariamasis gali daryti poveikį, ikiteisminio tyrimo teisėjas nutartimi įtariamajam apklausoje dalyvauti neleidžia. Prokuroras apie ikiteisminio tyrimo teisėjo priimtą nutartį neleisti dalyvauti apklausoje įtariamąjį ir jo gynėją informuoja įteikdamas šios nutarties nuorašą.

4. Nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apsaugos interesais ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams, išskyrus psichologą, gali būti neleista būti patalpoje, kurioje atliekama apklausa. Tokiu atveju privalomai turi būti daromas garso ir vaizdo įrašas, o įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams turi būti sudaromos sąlygos stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos bei per ikiteisminio tyrimo teisėją užduoti apklausiamam asmeniui klausimus. Jei neįmanoma įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams sudaryti sąlygų stebėti ir girdėti apklausą iš kitos patalpos, apklausa atliekama įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams nedalyvaujant. Tokios apklausos metu padarytas garso ir vaizdo įrašas tuoj po apklausos parodomas įtariamajam ir kitiems proceso dalyviams, kurie per ikiteisminio tyrimo teisėją turi teisę užduoti apklausiamam asmeniui klausimus.

5. Nepilnamečio liudytojo ar nukentėjusiojo apklausoje turi teisę dalyvauti jo atstovas. Proceso dalyvių prašymu arba ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo iniciatyva į nepilnamečio liudytojo arba nukentėjusiojo apklausą privalo būti kviečiamas psichologas, kuris padeda apklausti nepilnametį, atsižvelgdamas į jo socialinę ir psichologinę brandą.“

16 straipsnis. 276 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 276 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Be to, teisiamejame posėdyje gali būti balsu perskaityti asmenų, apklaustų teisme atidėjus bylos nagrinėjimą ar padarius pertrauką šio Kodekso 243 ir 244 straipsniuose nustatyta tvarka, parodymai, taip pat liudytojo ar nukentėjusiojo, pagal teismo nutartį nepašauktų į teisiamąjį posėdį dėl to, kad jiems buvo taikytas anonimiškumas arba kad jie yra nepilnamečiai, arba kad tai buvo būtina dėl specialių apsaugos poreikių, parodymai, duoti ikiteisminio tyrimo teisėjui, arba paskelbiamas ikiteisminio tyrimo metu padarytas vaizdo ir garso įrašas.“

<p>2. Jeigu aukos amžius nėra žinomas ir yra pagrindo manyti, kad auka yra vaikas, auka šios direktyvos tikslais laikoma vaiku.</p>	<p>Įstatymo projektas 2 straipsnis. Kodekso papildymas 27¹ straipsniu Papildyti Kodeksą 27¹ straipsniu: „27¹ straipsnis. Nepilnametis 1. Nepilnametis yra fizinis asmuo, proceso veiksmų atlikimo metu nesulaukęs aštuoniolikos metų amžiaus. 2. Jeigu dėl fizinio asmens amžiaus kyla abejonių, ar jis yra pilnametis, jis laikomas nepilnamečiu iki jo amžiaus nustatymo. 3. Jeigu nepasibaigus baudžiamajam procesui nepilnametis sulaukia pilnametystės, be šio Kodekso 127 straipsnyje nustatytų suėmimo skyrimo taisyklių, prokuroro nutarimu arba teismo nutartimi jam gali būti toliau taikomos viena ar daugiau šiame Kodekse nepilnamečiams nustatytų garantijų.“</p>	<p>Visiškai įgyvendinta</p>
---	---	---------------------------------

Teisingumo ministras

 Juozas Bernatoniš